BX
8049
.K844
1916

KORSBANERET

1916

BX
8Ø49
K844
1916
GTU
Storage

THEOLOGICAL SEMINARY
LIBRARY

Den gode herden.

Joh. 10: 2.

KORSBANERET

In hoc signo vinces.

KRISTLIG KALENDER

FÖR ÅRET

1916

REDIGERAD AF O. H. ARDAHL

Trettiosjunde årgången

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY 1962

ROCK ISLAND, ILL.
AUGUSTANA BOOK CONCERN.

BX8049
.K844
1916
PACIFIC LUTHERAN
THEOLOGICAL SEMINARY
LIBRARY

Så sant jag lefver, säger Herren: Jag hafver ingen lust till den ogudaktiges död, utan om den ogudaktige vänder om ifrån sin väg, så skall han lefva. Omvänden eder, omvänden eder ifrån edra onda vägar! och hvarföre viljen I dö, I af Israels hus? Hes. 33: 11.

Jag sade: "Jag vill bekänna för Herren mina öfverträdelser"; då förlät du mig min synds missgärning. Ps. 32: 5.

Den sorg, som är efter Guds sinne, kommer åstad bättring till frälsning, som man icke ångrar. 2 Kor. 7: 10.

Åt alla dem som mottogo honom gaf han makt att blifva Guds barn, dem som tro på hans namn. Joh. 1: 12.

APR 26 1965
20426

Innehåll.

	SID.
Förlorad sons omvändelse. Poem. M. Stolpe	5
Likheten i Pauli och Luthers omvändelse. N. Forsander	8
Syndakännedom. H. Colliander	16
Omvändelsen. A. T. Lundholm	25
Återupptagandet till barnaskap. M. P. O.	39
Den egenrättfärdiges anstöt. E. M. Eriksson	49
Hvad vill Gud säga oss genom världskriget? Th. Kjellgren	59
Ur den kyrkliga verksamheten:	
Barmhärtighet. Sonetter. C. A. Lönnquist	71
Bethesda Hospital och med denna inrättning förbundna verksamhetsgrenar. A. F. Almér	75
Några ord om Bethphage-missionen. C. A. Lönnquist	86
Augustana-synodens pensionskassa. S. A. Lindholm	97
Lutheran Hospital, Moline. A. F. B.	106
Efter 33 och 36 år. J. Telleen	111
Minnesteckningar:	
Hoppets strålande stjärna. Poem. Gustaf E—n	117
H. E. Isaacson. C. J. B.	121
P. J. Eckman. H. A.	127
P. Beckman. E. Norelius	135
Edward Nelander. M. A. Nordström	145
Olof J. Siljeström. Aug. Johnson	149
J. V. Söderman. J. E. Linner	157
John Holcomb. E. F. Pihlblad	169

SID.

J. Mellander. PHILIP THELANDER..... 175
Mathilda Jesperson. CARL CHRISTENSON.... 182
Änkefru Emma Cervin. M. N..... 186
P. P. Johnson. J. JESPERSON..... 191
John Felt. B. E. W—S..... 195
Carl Magnus och Brita Ch. Johnson. J. F. H. 197
Anders Willd. N. E. KRON..... 202
Olof J. Sutter. E. V. ISAACSON..... 204
A. P. J. Colberg. J. G. HULTKRANS..... 207
Johannes Magnusson. M. P. O..... 210
E. M. Lundholm. A. NORÉN..... 216
P. Larson. C. E. OLSSON..... 223
Otto Fredrikson. J. T. K..... 226
Fru Axel Anderson. E. S..... 229
Kvällsstämning. Poem. O. M..... 232

Berättelser:

Några svenska reflexioner inför krigets allvar. C. W. A—R..... 233
Några minnen från dr Hasselquists sista dagar. N. F..... 244
En långfredag i Rom. E. MELLANDER..... 253

Kyrkoalbum 270

Förlorad sons omvändelse.

De lyktat längesen, din sällhets skeden,
ditt lif förloradt är, ditt barndoms Eden,
ditt fadershem du öfvergett
och följt den röst, dig vilseledt.

En skugga blott du är af det du varit,
ditt forna lefnadsmod förbytts och farit,
ditt ögas eld har slocknat ut,
snart nådens tid har nått sitt slut.

Vänd om från vilsen färd och dårars bana,
bespottarenas lag och lustars vana,
vänd om i dag från låtsad frid,
bedräglig fröjd; vänd om i tid!

Af satans makt du är båd' snärjd och fången
och blir i straffets eld till sist förgången;
besinna nu ditt väl, ditt ve,
vänd om, din själ tillgodose.

Lik en förlorad son vänd om till färden
mot fadershemmets dörr och barndomshärden.
Din kind är blek och blicken matt
af tårars ström i sömnlös natt.

Af köld du har fått nog, af svält tillika,
låt ej din föresats för hindren vika,
stå upp och kom till korsets fot
och tro, att Gud dig tar emot.

Följ själavännens råd: Blif barnets like,
vänd om till barnets tro och himmelrike,
till nådens tro vänd om, vänd om,
likt vilset får till herden kom!

Du söker vända om, men saknar styrkan;
din egen kraft: den gud, du skänkt din dyrkan,
din ställning ej förbättrad gör,
men hvart försök i grund förstör.

Din egen drömda kraft dig blott kan stjälpa,
men till omvändelse den ej kan hjälpa.
Om än din håg förändrad är,
din maktlöshet dig blott förtär.

Säg då till Gud: "Blott Du kan hjälpen sända,
från mörker och till ljus mig helt omvända,
från världens gunst och mänskobud,
från satans makt till Dig, o Gud!

Med evangelium Din Ande tände
ett grundadt trosbegär och sinnet vände,
lik blommans kalk i jordens grus,
mot strålarna af lifvets ljus.

Mot himlen och mot Dig, min Gud, jag syndat,
då jag med världens barn min själ befryndat,
att jag som son ej räknas bör;
till legodräng af nåd mig gör!" —

Lik penning, tappad, men tillbaka vunnen,
lik en förlorad son, som blifvit funnen,
du tages mot och älskas än
af Gud, din rätte själavän.

Rättfärdighetens skrud dig skänks, hvad ära!
Han är den hvita skrud, du nu får bära.
Förbundets ring af guld dig räcks,
af spänstig sko din fot betäcks.

Betänk! Om dig är sant hvad det är skrifvet:
"Min son har varit död, men väckts till lifvet".
Och därför hörs i bländhvitt ljus
ett ändlöst lof i fadershus.

MAURITZ STOLPE.

Likheter i Pauli och Luthers omvändelse.

Gemensamt för all sådan omvändelse till Herren är, att denna är och måste vara ett den Helige Andes nådeverk genom Guds ord. Genom den heliga lagen uppväcker han hos människan en allvarlig ånger öfver synden, och genom evangelium böjer han hennes hjärta till Kristus för att med bekännelse och bön erhålla sina synders förlåtelse i och genom honom. Människan kan icke omvända sig själf; men skall hon blifva rätt omvänd, så måste hon dock höra och gifva akt uppå Guds ord samt icke ställa några uppsåtliga hinder för dess nådefulla verksamhet (Jes. 55: 2, 3; Apg. 2: 37, 38; 16: 14). Något gemensamt för all sann omvändelse äro också dess frukter. Den omvända och pånyttfödda människan har sin tröst och berömmelse i Kristus Jesus, hans kors och hans rättfärdighet (Gal. 6: 14, 15; 2: 19, 21), och hon har fått lust och håg till att göra Guds vilja, älska Gud och bröderna (Ps. 1: 1, 2; Joh. 4: 7—14). Men emedan synden alltid låder vid oss (Hebr. 12: 1), så framträda dessa omvändelsens frukter bristfulla och under en ständig kamp emellan den pånytt-

födde anden och köttet. (Rom. 7: 14ff; Gal. 5: 16—18).

Vid hjärtats omvändelse från egenrättfärdighet, synd och värld till Gud, gifves det dock äfven många olikheter. Dessa bero dels på Guds ledning och dels på tidsförhållandena, omgifningarna, människors olika fostran, böjelser och begåfning o. s. v. Sålunda finnes det en viss olikhet emellan de sätt och vägar, på hvilka t. ex., Herren Jesu tre apostlar Johannes, Petrus och Paulus blefvo förda till honom. Deras omvändelse skedde just genom Guds ord. De orden "Se Guds Lamm!" och "Kommen och sen!" gingo därför aldrig ur Johannes' minne och hjärta, såsom det bevisas af många språk i Uppenbarelseboken. Herren Jesu ord till Petrus genljuda ännu i hans predikningar och bref. Och Jesu ord till Saulus Paulus på vägen till Damaskus verkade icke blott hans omvändelse, utan satte äfven sin prägel på hela hans apostoliska verksamhet. Ödmjukt hörde Johannes vittnesbördet om Guds Lamm och följde Jesus; Petrus utropade i häpnad vid Jesu knän: "Gå ifrån mig, Herre; ty jag är en syndig människa"; och Paulus rådfrågade sig icke med kött och blod, utan blef ett troget vittne om Kristi uppståndelse till vår rättfärdighet.

Emedan Paulus är en helig Herrens apostel, och Martin Luther var hans trogne lärjunge och tolk, finnes det sålunda både likheter och olikheter i och vid deras omvändelse. Vi skola här särskildt stanna inför likheter emellan Paulus och Luther, emedan den senares tal och skrifter äro visserligen en mänsklig, men dock trogen utläggning af Pauli vittnesbörd om den för oss korsfäste och

uppståndne Frälsaren, samt om Guds oförskyllda nåd i Kristus mot förtappade syndare. Luther har också i sina skrifter uttryckligen bekänt, att han just hos Paulus har funnit Kristus.

Till och med påfvens vapendragare hafva under Luthers egen lifstid försökt att uppvisa någon öfverenstämmelse emellan omvändelsen hos aposteln Paulus och den unge Luther. Rabanus Crotus, som först var Luthers vän, men sedermera blef en ifrig romersk katolik, skrifver om honom, att Pauli omvändelse på vägen till Damaskus hade sin motsvarighet uti hvad som skedde med Luther, då denne från sitt föräldrahem återvände till Erfurts universitet och omedelbart därpå ingick i augustinerklostret för att blifva munk. Den andra juli 1505 öfverraskades Luther utanför staden Erfurt af en häftig åskstorm, bländades af blixten, föll till marken och utropade i ångest: "Hjälp, heliga Anna, jag vill blifva munk!" Nej, djupare och annorstädes finnes likheten emellan Paulus och Luther vid deras omvändelse. Det var ingalunda ett affall från Guds nåd, såsom rom-katolikerna påstå det, då Luther öfvergaf klosterlifvet. Sedan Luther i en sann omvändelse hade funnit frid med Gud genom tron på Guds oförskyllda nåd i Kristus, har han också betraktat den omtalade åskstormen såsom en Herrens varning emot den i hjärtat dolda böjelsen att blifva munk och förtjäna rättfärdighet inför Gud.

Erfarenhet och iakttagelser intyga, att liknande naturomgifningar samt en likartad uppfostran i hemmet och skolorna samt fäderneärfda traditioner verka en viss yttre likhet vid många människors omvändelse och deras följande helgelse-

lif. Så skedde ock med Paulus och Luther. Pauli födelsestad Tarsus i Cilicien var en liflig handelsstad vid bergskedjan Tarsus' snöbeklädda höjder. Den påminner om Mansfeld, där Luther uppfostrades; ty äfven denna stad låg inbäddad emellan berg och skogar samt beboddes af driftiga arbetare. Dessutom må man tänka på den stränga uppfostran, Paulus fick i det fariseiska föräldrahemmet och i den judiskt lagiska synagogskolan. Han själf antyder därpå, då han i Galaterbrefvet kallar lagen en "tuktomästare till Kristus". På liknande sätt blef Luther så hårdt uppfostrad af sina stränga föräldrar samt uti skolorna i Mansfeld och Magdeburg, att han sedan icke kunde med glädje tänka på sina barndomsdagar.

Äfvenså finnes det en viss likhet mellan Pauli och Luthers vidare fostran, då den förre kom till Jerusalem för att där hämta visdom hos rabbinen Gamaliel, och då Luther borta från föräldrahemmet studerade först i Eisenach och sedan vid universitetet i Erfurt. Den rabbin-lärdom, som Gamaliel meddelade åt Paulus, kan väl jämföras med den brokiga blandningen af humanism och medeltidens skolastik, som Luther fick att studera vid universitetet. Och liksom Paulus blef noga lärd i fädernas stadgar, så studerade också Luther den kanoniska lagen samt blef sedan filosofie magister år 1505. Sådana studier hade nog sitt gagn med sig såsom en mänsklig fostran för dessa båda Guds tjänares blifvande kallelse såsom lärare och skriftställare. Största nyttan var dock den, att de af egen erfarenhet hade därvid fått lära, att "en naturlig människa fattar icke det, som tillhör Guds Ande; ty det är henne en dårskap, och hon kan

icke begripa det, emedan det måste andligen dömas." (1 Kor. 2: 14.)

Och vidare, liksom Paulus kunde betyga inför judarnas stora råd, att han alltid hade vandrat i ett oförvitligt samvete inför Gud och människor, så har också Luthers ungdomslif varit oantastligt äfven inför hans bittraste fiender. Slutligen finnes det äfven likheter emellan Pauli judiska fariseism före omvändelsen och å andra sidan det stränga munklifvet, som Luther förde i Erfurts kloster. Paulus betygade om sig inför konung Agrippa: "Såsom farisé har jag lefvat efter det strängaste partiet i vår gudsdyrkan" (Apg. 26: 5). Och han skrifver likväl till församlingen i Rom (7: 10): "Budordet, som var gifvet till lif, befanns vara mig till död". Såsom sedermera evangelisk predikant betygade sammalunda Luther om sig, att om någon munk genom andaktsöfningar och späkningar hade förtjänt himmelen, så skulle han hafva gjort det. Dock fann han ingen frid, utan blott svåra anfäktningar och samvetsnöd inom klostermurarna. Gud hade utkorat Paulus och Luther till att med hans nåd och kraft förkunna det för världen dåraktiga korsets evangelium, och därför lät han dem först känna och erfara såväl världsvishetens som också lagens kraf på helighet, men oförmåga att gifva rättfärdighet och lif åt arma syndare.

Pauli omvändelse skedde genom en omedelbar och personlig uppenbarelse af den uppståndne Frälsaren. Sålunda har det icke tillgått vare sig vid Luthers, ej heller vid någon annan persons omvändelse. Olikheten visar sig också däri, att Paulus i och med sin omvändelse undfick kallelsen

att blifva en Herrens apostel och ett särskildt vittne om hvad han själf sett (Apg. 26: 14—19; 1 Kor. 15: 8—10). Genom Pauli omvändelse och efterföljande arbete har Herren Jesus likasom rest åt sig en segerstod med vittnesbördet om den fria och oförskyllda nåden genom hans korsdöd för våra synder och uppståndelse till vår rättfärdighet.

Men såsom lärjungen Ananias i Damaskus sedan tjänade Paulus genom vittnesbördet om syndernas förlåtelse (Apg. 22: 16), så blef också efter Herrens nådiga skickelse Luther omvänd genom den gamle klosterbroderns ord: "Jag tror syndernas förlåtelse", samt hans uppmaning till tron på dessa ord. En liknande evangelisk tjänst fick äfven Augustinerordens generalvikarie Johan Staupitz göra åt Luther. Staupitz öppnade Luthers ögon, så att han fick den rätta synen på Herren Jesus och lärde känna honom, icke såsom den stränge domaren, utan såsom vår barmhärtige försonare och rättfärdige försvarare. Staupitz undervisade också Luther därom, att såsom vi hafva verkliga och icke målade synder, så hafva vi också en verklig och icke en målad Frälsare. Och liksom Paulus i bön och betraktelse tillbragte allraförst trenne år i Damaskus och Arabien, så erhöll Luther först några lugna år uti Erfurt och sedermera i Wittenberg, innan han tvingades att mera offentligt framträda uti sin blifvande lifskallelse såsom evangelisk kyrkoreformator.

Samma tjänst, som Barnabas därefter gjorde åt Paulus genom att taga honom med sig och göra honom känd uti en större lärjungakrets, bevisade också Staupitz åt Luther. Och liksom de första kristna i Syrien samlades i dess hufvudstad Anti-

okia, så blef det genom Staupitz' förmedling år 1502 stiftade universitetet i Wittenberg, dit Luther kallades såsom professor år 1508, utgångspunkten och centrum för evangelii utbredande i Tyskland och de skandinaviska länderna.

Frukterna af en sann omvändelse voro många och välsignelserika uti aposteln Pauli nya lif i Guds Sons tro. Huru öfversvinneligt härlig blef icke för honom Kristus såsom Guds Son och förtappade syndares Frälsare; huru ödmjuk, fast och förtröstansfull var icke hans tro på Kristus Jesus och hans predikan om honom; huru varmt älskade han icke sina bröder och åtsundade sina medmänniskors frälsning, och huru djupt var icke hans eget skuldmedvetande inför Gud! Vi kunna se ett uttryck af allt detta i apostelns vittnesbörd i hans bref till sin andlige son Timoteus: "Det är ett fast ord och värdt att på allt sätt ihågkommas, att Kristus Jesus har kommit i världen för att frälsa syndare, bland hvilka jag är den främste. Men därför har barmhärtighet vederfarits mig, att Jesus Kristus skulle främst på mig bevisa hela sin långmodighet till en förebild för dem, hvilka skulle tro på honom till evigt lif" (1 Tim. 1: 15, 16).

Luther var ingen af Gud omedelbart inspirerad apostel, och hans omvändelse skedde på ett mera medelbart sätt, och likväl finnes det en viss likhet emellan omvändelsens frukter hos Paulus och Luther. Med Pauli ofvan anförda bekännelse kunna vi äfven jämföra vår lärofaders bekännelse och vittnesbörd i hans förklaring öfver andra trosartikeln. Denna lyder ju sålunda: "Jag tror, att Jesus Kristus, sann Gud, född af Fadern i evighet,

och tillika sann människa, född af jungfru Maria, är min Herre, hvilken återlöst, förvärfvat och vunnit mig, förtappade och fördömda människa, ifrån alla synder, ifrån döden och djäfvulens våld, icke med guld eller silfver, utan med sitt heliga och dyra blod och med sitt oskyldiga lidande och död; på det jag skall vara hans egen; blifva och lefva under honom i hans rike och tjäna honom i evig rättfärdighet, oskuld och salighet, såsom han är uppstånden ifrån döden, lefver och regerar i evighet. Det är visserligen sant."

NILS FORSANDER.

Syndakännedom.

ch Jesus sade: En man hade två söner, och den yngre af dem sade till fadern: Fader, gif mig den del af egendomen, som tillkommer mig. Och han skiftade ägodelarna mellan dem. Och icke många dagar därefter lade den yngre sonen allt sitt tillhopa och for långt bort i främmande land, och där förskingrade han sin egendom genom ett öfverdådigt lefverne. Och sedan han hade förlorat allt, vardt stor hungersnöd i det landet, och han begynte lida brist. Och han gick och gaf sig till en af inbyggarne i det landet, och han skickade honom ut på sina marker att sköta svin; och han längtade efter att få fylla sin buk med de fruktskidor, som svinen åto, men ingen gaf honom. Då besinnade han sig och sade: Huru många min faders legodrängar hafva icke bröd i öfverflöd, och jag förgås här af hunger! Luk. 15: 11—17.

* * *

Syndens historia är gammal som mänskligheten själf. Tänk, hvad lidanden, tårar och död detta lilla ordet *synd* i alla tider bringat människan! Guds ord, alla släktens historia, ja, den egna erfarenheten vittna i flammande eldskrift: Synd är ett folks fördärf. Det finnes väl ingen människa,

som vågar undandraga sig det namnet: syndare? Då kunde det ju nästan synas öfverflödigt att sätta en sådan öfverskrift som "Syndakännedom" att inleda den förlorade sonens historia. Nej, det är *icke* öfverflödigt! Utan Guds nåd och de tio budordens heliga fordran rätt och lefvande tillämpade i hjärtat, kan det likväl heta: "Synden känner jag icke". Sitt lifs olycka borde ju människan hata och afsky, men det onda gör henne blind och självbelåten. Hon älskar sitt elände och vill icke, äfven under hård tuktan, öfvergifva sin fångenskap. För att blifva omvänd fordras därför en rätt kännedom om synden. Det är ingen, som vill vända om på den väg, han kanske länge vandrat, utan att han är öfvertygad om att han gått vilse. "De helbrägda behöfva icke läkare." Nåd och sanning aktas intet af den, som menar sig kunna bestå i egen kraft. Sin Frälsare söker ingen, som ej blifvit öfverbevisad om sin synd och hjälplöshet. Men en sådan rätt syndakännedom är i vår ytliga tid ganska sällsynt, och det betänkliga är, att man slår bort all tanke på ansvar, räkenskap och dom. Allt skall nu kunna gå an för den moderna tidens människa, blott man undviker de alltför grofva snedsprången och ej hemfaller under den världsliga lagens tuktan. Men huru farligt är ej detta! Sant säger vår gamla psalmbok:

Ett jordiskt sinne tryckes ned
af egen tyngd till jorden,
och den i Gud ej lefver mer,
är död i synden vorden.
Begärens brand tar öfverhand,
där Andens lif ej väckes;

den bryter ut och blir till slut
en eld, som aldrig släckes.

Synden har alltid en ringa och skenbart oskyldig begynnelse. Häruti ligger dess stora fara. Barnet jublar, då de första snöflingorna falla lätta och sköna till jorden, men snart växa de till väldiga drifvor, som hota samfärdseln och den allmänna säkerheten. Den lilla snöbollen rullar utför bergets krön och blir till slut en väldig lavin, som kan begrafva hela samhällen nere i dalen. Ung och lefnadsglad längtar den yngre sonen i texten efter frihet och oberoende. "Fader, gif mig den del af egendomen, som tillkommer mig." En ringa, billig begäran skulle mången säga, men inför Gud visar det hjärtats onda böjelse. Sonen har börjat tröttna på faderns kärlek och hemmets lycka. Här spåras syndens dolda, men hemska rot och upprinnelse. Självviskhet och njutningslystnad intaga hjärtat. Gudsfruktan med dess frid och lycka viker för otro och synd. Den bittra frukten skall snart mogna, men först måste arfvedelen förskingras. Alla råd och förmaningar slås i vädret, och då fadern ej vill öfva tvång, så får sonen i missbrukad frihet gå sin egen väg.

Det är förunderligt, huru sant och troget Frälsaren här målat hvarje början skilsmässa mellan Gud och själen. Vi hade kanske väntat, att här skulle möta ovanliga synder och ett utprägladt fördärf. I stället se vi det allmänna draget af ungdomlig dårskap och oförstånd. Det är synd nog att blifva obetänksam och vårdslös i sin ställning till Gud och för stundens njutning glömma det ena nödvändiga. Bristande kärlek till fadern framkallar köld, missnöje och ett världsligt sinne.

Sonen glömmer sin skyldiga tacksamhet för alla bevisade välgärningar. Hemmets lycka föraktas. I allt åtnjutet godt ser han blott tvång och bundenhet. Ingen auktoritet vill han veta af. Han tror sig förståndig nog att råda öfver sig själf och vara sin egen herre. Hjärtats olydnad och ondska — se där källan, ur hvilken all synd och dårskap flyter. Ack, att alla, både unga och gamla, ville taga varning! Vi skulle då bespara oss mycken nöd och tuktan. Låtom oss lära of den förlorade sonen hvad följder synden har med sig.

"Icke många dagar därefter lade den yngre sonen allt sitt tillhopa och for långt bort i främmande land, och där förskingrade han sin egendom genom ett öfverdådigt lefverne." Sonen är nu fri och söker njuta lifvets fröjder i rikaste mått. Äfven syndaren måste hafva sin blomstringstid, då lycksalighet synes vara vunnen och intet moln skymmer glädjens himmel. I nöjets och lustarnas yra njuter han nu en förtrollande frihet. Han känner nu ingen olycka eller nedslagenhet, ty fruktan är försvunnen och samvetets röst tystnad. Omgifven af rikedoms vällust och vänners smicker kan han tillfredsställa sin lystnad och göra sig glada dagar. Syndalifvet kan nog gifva njutning, ty annars skulle ju världen aldrig söka det. Men aldrig har någon funnits, som gått denna väg, utan att det slutat med jämmer och undergång. "Syndens lön är döden."

Följderna af sonens öfverdåd börja snart visa sig. Han befinner sig långt borta i främmande land. Fadern och hemmet äro förlorade för honom. Tänk, hvilka afstånd och tomrum synden kan framkalla! "Det är edra missgärningar, som

skilja mellan eder och eder Gud, och edra synder bortgömma hans ansikte ifrån eder, så att han icke hör" (Jes. 59: 2). Det mest beklagansvärda tillstånd är att lefva utan hopp och utan Gud i världen, ty är Gud förlorad, så är allt förloradt. Men den olycklige är äfven hemlös därborta i syndens främmande land. Och hvilket elände är ej detta? Alla veta vi, hvad ett lyckligt hem innebär. Där få vi hämta hvila, där möter oss kärlek, där glömmes sorgen, där fördubblas glädjen. Och likväl, hvad är det bästa jordiska hem mot det eviga hemmet hos Gud! Känner du någon längtan dit, eller kanske du är en af dessa många olyckliga, som förlorat all hemlängtan? Hemlös för den långa evigheten! Kan du tänka därpå utan att bäfva? Ingen utsikt, ingen framtid, intet hopp för den själ, som förlorat Kristus, ty han är vägen till fadershuset.

Syndens följder utgöras vidare af ödeläggelse och förnedring. Det heter, att han förskingrade sin egendom, och en af innebyggarne skickade honom ut på sina marker att sköta svin. Syndaglädjen är kort, och dess fägring, lik Jonas kurbits, är snart förvissnad. Det sluttande planet erbjuder intet uppehåll. Med svindlande fart bär det nedåt. Den nakna verkligheten börjar ersätta illusionerna. Hans paradis är förvandladt till en fasansfull öken, där allt hotar med död och fördärf. Den utfattige slösaren är lämnad ensam. Vännerna hafva flytt, sedan ingen mer njutning kan beredas dem. Så går det till ännu i dag. Hvilken ömkansvärd förnedring! En rik mans son, en lyckans gunstling har sjunkit ned till en eländig, föraktad svinaherde. Först ett lättsinnigt

förstörande af de rika gåfvor han mottagit, sedan inträdande vanära och skam. Se där syndens väg med sin ödeläggelse och förnedring utstakad till jämmer och nöd för alla, som beträda den! Hvarför skola vi rundt omkring oss se så rika kroppsoch själsgåfvor uppoffras åt girighet, dryckenskap, otukt och andra laster, när denna tjänst alltid slutar olyckligt? "Många vandra, såsom jag ofta sade eder och nu till och med gråtande säger, såsom fiender till Kristi kors, hvilkas ände är förtappelse, hvilkas gud är buken, och hvilkas ära ligger i deras skam, och hvilka trakta efter det jorden tillhörer" (Fil. 3: 18, 19). O människosjäl, besinnade du din höga bestämmelse och ditt ansvar, du skulle aldrig nedsjunka till att tjäna det, som länder till ditt timliga och eviga fördärf! "Han längtade efter att få fylla sin buk med de fruktskidor, som svinen åto, men ingen gaf honom." Vi nalkas slutstationen för den förlorade sonens vistelse i det främmande landet. Synden vållar den olycklige ett allt mera stegradt elände af kval och brist. Det blir stor hungersnöd, och själf är han nära att förgås af hunger. Vällustens orena brunnar gifva intet vatten. Allenast i Gud finner själen sin ro. Hugg ut klippblocket från bergets sida, och du må sedan föra det världen rundt för att få det att passa på någon annan plats; det skall aldrig lyckas. Den evige anden inom oss behöfver näring. Hvad skall kunna mätta den? Aldrig det jordiska, vore det än de skönaste skatter eller de mest raffinerade njutningar. Ju mera du frossar på svinens draf, desto starkare kännas kvalen. Svält icke din fattiga själ, när

lifvets bröd och de himmelska skatterna i öfverflöd kunna åtnjutas!

"Ingen gaf honom." Är detta din vänskap, du falska, opålitliga värld? Ja, lik en annan Delila söfver hon din själ med sitt tomma prål för att låta filistéerna beröfva dig din frihet, din mandoms styrka och ditt lifs lycka. Kom ihåg det, unge man och unga kvinna, att uti synd och last vinnes ingen vänskap, som håller profvet! "Säll är den, som icke vandrar uti de ogudaktigas råd och icke träder in uppå de syndares väg, ej heller sitter där de bespottare sitta" (Ps. 1: 1). Ensam, glömd och föraktad är han, af skuld och nöd drifven nära att taga sitt eget lif. Han känner förtviflans demon jaga sig och helvetets afgrund öppnas. Är detta lönen för och slutet på det lif, som började så storartadt? O synd, du är i sanning en tyrann! Redan här på jorden blir du ofta masken, som icke dör, och elden, som icke utsläckes. Du förstör det skönaste och härligaste, som en människa äger.

Det finnes så många förlorade söner både på samhällets höjder och i dess låga gränder, fast mången under skenfager yta förstår att dölja det inre förfallet. Kanske du blifvit bevarad för djupa syndafall? Tacka då Gud för hans nåds rikedom, men kom ihåg, att hvar och en, som öfvergifvit Gud i sitt hjärta, är en förlorad son, äfven om han ej i yttre mått gått så långt i synd och skam som mången annan. Och fortlefver du som en förlorad son, så skall det äfven med dig förr eller senare komma därhän, att det måste heta: "När allt var förtärdt, begynte han lida brist. Han längtade...och ingen gaf honom." O, att

alla vilsegångna söner och döttrar nu ville stanna, vända djäfvul och värld ryggen samt börja vandringen hemåt! Lyd maningen i psalmen:

Medan du ännu kan synda,
öfvergif syndens lif,
ur fördärfvet skynda.
Sökt af Herren, låt dig finna,
medan du har ännu
tid att bättring vinna.

"Då besinnade han sig och sade: Huru många min faders legodrängar hafva icke bröd i öfverflöd, och jag förgås här af hunger."

Här förändras situationen. När nöden stigit till sin höjd, kommer den stund, då sonen vaknar upp, besinnar sig, kommer till sig själf. Han ser sig sådan han är, en förlorad son, en människa, som håller på att förgås. Hela dårskapen af hans förflutna lif står klar för honom. Han själf och ingen annan bär skulden för det elände, i hvilket han råkat. Tanken på fadern, hemmet och de lyckliga barndomsdagarna kommer synden att synas förhatlig. Bittert är det att nödgas erkänna, att han genom sin olydnad så fördärfvat sig själf, men ännu svårare är medvetandet om att han syndat mot kärleken, att han trampat under fötterna sin trofaste faders ömhet. Ack, huru otacksam, huru dåraktig hade han ej varit! Hans fader hade haft rätt. Han visste nu, hvilken jämmer och sorg lifvet i syndens främmande land för med sig, och hemmet med dess frid och stilla lycka syntes honom nu oändligen dyrbart. Och det var nu förloradt! Men en stråle af hopp lyste dock i det betungade och ängsliga hjärtat. Han

kom ihåg fadern och hans förbarmande hjärtelag, och tanken på återvändande och ett möjligt återupptagande rörde sig i hans inre. Kanske var det ej ännu för sent!

Och så erfor den arme den sorg, som är efter Guds sinne, och som kommer åstad bättring till frälsning, hvilken man icke ångrar. Den som känt honom som den lefnadsglade ynglingen, njutande af syndens yra fröjd, och nu sett honom med tår i ögat och knäppta händer, skulle kanske ömkat sig öfver den vemodiga förändringen. Men han gjorde det ej själf. Han var icke rädd för något så mycket som att komma tillbaka till den falska friden och till syndaglädjen. Hans hjärta ropade efter förlåtelse och barmhärtighet, och allt stadigare riktades blicken och längtan åt fadern och det förlorade hemmet.

Och nu beklaga vi ej längre den förlorade sonen. Vi tänka på honom med tacksägelse för den outsägliga herdetrohet, som går efter syndare på deras villovägar. Ännu visste han det ej själf, men ett stort steg var redan taget på den väg, som slutar i fadersfamnen.

Gifve Gud, att rätt många af dem, som liknat den förlorade sonen i hans olydnad och dårskap, också måtte komma att likna honom i redlig bättring!

H. Colliander.

Omvändelsen.

ag vill stå upp och gå till min fader och säga till honom: Fader, jag har syndat mot himmelen och inför dig; jag är icke mer värd att kallas din son. Låt mig vara såsom en af dina legodrängar. Och han stod upp och gick till sin fader. Luk. 15: 18—20.

* * *

Mästaren med den lärda tungan har i liknelsen om den förlorade sonen gifvit oss "evangeliernas evangelium". Aldrig har någon människa så talat, som Jesus talade, och inför denna liknelse förnimmes hans makt med och öfver ordet. Ingen annan har kunnat tala så om en människas fall och upprättelse, som Herren här talar. I fjorton korta verser har han inrymt det vidlyftigaste och kanske äfven det alla svåraste ämne, som vi känna till, och han har behandlat det så, att intet har utelämnats. Det är mönstret för allt, som har blifvit sagdt om en människas omvändelse till Herren.

Det är så oändligt mycket, som innefattas i uttrycket "omvändelsen", att oaktadt alla omskrifningar och förklaringar, kan det icke så med ord tolkas, att hvem som helst kan fullt fatta och

förstå det. Omvändelsen måste erfaras, den måste genomlefvas för att förstås. Man måste själf känna, hvad den räddar ifrån, och hvad den förer till. Å ena sidan ett omätligt djup af nöd, elände, smärta, sorg och synd, och å andra sidan ett ännu omätligare djup af lycka, fröjd, frid och nåd. Ytterst är ju omvändelsen ett Guds verk i själen, och Guds verk äro så förunderliga, så obegripliga, emedan de äro öfvernaturliga. Inför omvändelsens under får man med Nikodemus fråga: "Huru kan detta ske?" Och svaret kommer så underbart, men så Jesus-likt: "Vädret blåser hvart det vill, och du hör dess röst, men du vet icke, hvadan det kommer eller hvart det far. Så är hvar och en, som är född af Anden". Men "för Gud är ingenting omöjligt". När det gäller vår omvändelse, vår egen andliga helbrägdagörelse, så behåller Guds Ande fria händer. Ingen lefnadsbeskrifning finnes öfver det andliga lifvet, som i alla stycken passar in på hvarje själ, som kommit till lifsgemenskap med Herren. Tid, sätt, ordning, förnimbarhet och mycket annat måste ju här bli mycket olika.

Den botade blindfödde mannens förklaring synes oss här så betecknande: "En man, som kallas Jesus, gjorde en deg och smorde mina ögon och sade till mig: Gå till dammen Siloam och två dig. Och jag gick och tvådde mig och fick min syn." Tiden, sättet, medlet, verkan, allt detta kände han till, men hur mycket var det dock icke, som han ej kunde förklara för sig själf och andra. Ett var honom dock klart. Blind hade han varit, och han ryste vid tanken därpå; men nu såg han, och däröfver jublade han. "Ett vet jag, att jag var

blind och ser nu." Det ha alla Guds barn gemensamt, att de äro eller åtminstone blifva vissa om sitt barnaskap, huru det än sedan har kommit till stånd, antingen det har skett genom ett sakta, gradvis framväxande medvetande om barnaskap hos Gud, utan någon därmed förenad hastig, af yttre medel och orsaker verkad och framkallad genomgripande förändring af hjärta och lefverne, eller genom en revolution, en hela det inre och yttre lifvets förvandling och omskapelse, som kan hänföras till bestämd tid, någon särskild händelse i lifvet eller något visst yttre medel. Gud kan använda båda dessa sätt att frälsa fattiga syndare. Det är möjligt för Gud att bevara en människa i dopnåden; det är honom ock möjligt att återföra en, som fallit ur dopnåden. För Herren är det ena lika lätt som det andra. För den, som alltid stått i nåden, behöfves blott den dagliga omvändelsen med daglig syndabekännelse och trosomfattande, ett dagligt vändande af hjärta, sinne, håg, lust och lif från synden och åt Gud, eller förblifvandet i Guds kärlek. Däremot den, som har gått bort i synden och slitit sig lös ifrån Herren, hos honom måste en revolution ske, om själen skall räddas. Han måste genomgå den stora omvändelsen, om han skall frälsas. Utan en sådan omvändelse måste han gå förlorad.

Sorgligt nog hör visshet om barnaskap hos Gud till det mera sällsynta i vår tid. Ett djupt förfall råder inom kristenheten, en förfärande trygghet och säkerhet, en oklarhet och ovisshet, en likgiltighet för andliga ting, ett dödslugn, som är ägnadt att förskräcka den, som närmare känner vår

tid. I de flesta fall går utvecklingen åt orätt håll, och någon grundlig omvändelse får man bevittna blott i mycket enstaka fall. Man växer i synden i stället för i nåden. Väl predikas Guds ord. Det har ej förlorat sin kraft. Det är Guds kraft till frälsning än i dag, men omvändelser synas ej höra till vår tid. Den stora massan står stilla. Ingen ändring till det bättre förmärkes i lefvernet. Känslan kan påverkas för stunden. Sinnet kan uppröras. Därom bära våra moderna "revivals" vittnesbörd; men förståndet och viljan förblifva oberörda. De små döpas, men hur många föräldrar beflita sig om att hos dem outplånligt inprägla det medvetandet, att de äro Guds barn? Huru mycken synd omgifver dem ej från själfva dopstunden. Huru mycket i hemmet och utom hemmet är ej ägnadt att röfva dem bort från Herren. Hvad möter ej de unga, som gå ut från altarrunden efter konfirmationen. Säkerligen äro de få, som ej behöfva att vända åter genom den stora omvändelsen, om de skola frälsas. Gud rannsakar hjärtan. Han vet bäst, hur enhvar har det ställdt, men vi själfva måste också veta det. Det griper ens sinne med förfärande makt, det svider i hjärtat att gång på gång nödgas stå vid sjuksängar och dödsläger och märka, att sådana, som hela sitt lif lefvat inom kyrkans sköte, söndag efter söndag suttit i Guds hus, ätit vid Herrens bord och varit med i arbetet, ändå icke låtit sig föras till frid med Gud. De veta ingen omvändelse af. Det är något förskräckligt att höra en människa, som hela sitt lif, ända intill det sista, lefvat i synden och däri haft sin lust, ändå kunna nöja sig med det där bedrägliga hoppet, att allt skall bli väl,

fastän hon aldrig på allvar vändt sig till Herren. Hon har aldrig fått klart för sig, att hon gått bort från Herren. Hon har aldrig begråtit sin synd. Hon har aldrig bestämt sig för Herren. Hon har aldrig stått upp, och ändå vågar hon hoppas. Det hoppet kommer på skam i den sista, stora nöden, som stundar.

* * *

I den förlorade sonens lif blef det en omvändelse. Han kom till syndmedvetande. Han kände, att han måste förgås, om han stannade kvar. Det blef hos honom först en inre viljeafgörelse, som sedan utmynnade i handling, och handlingen var tvåfaldig: syndens bekännande och öfvergifvande. Dit föres en människa af Guds förekommande nåd. Gud kan ej glömma en själ, som en gång hört honom till. Fadern kunde ej glömma sin son. Han tänkte på honom. Han längtade efter honom. Han sörjde öfver hans bortgång, och han satt i porten och såg efter honom. En sådan fader är Gud. En moder kan förgäta sitt barn, men Gud förgäter det ej. Han går efter det förlorade, tills han finner det. Han söker den fallne, på det att han i en sann omvändelse må återföras. Ofta får den arme syndaren löpa syndens bana ut. Nedåt, nedåt, nedåt går det, stundom ända till det yttersta, men Guds öga vakar. Guds händer äro utsträckta. Den gudomliga kärleken uttömmer sina medel. Intet lämnas ogjordt. Herren bidar rätta stunden, då han kan få ingripa och föra till rätta. O, dessa slag af den genomstungna handen på syndarens hjärta! De där ensliga stunderna, de där allvarliga tankarna, som stundom oemotståndligt tränga sig fram, de där känslorna, som säga, att

man är olycklig midt i gladjen, minnena från oskuldsfull barndom, allt är Guds röst, som lockar och drager tillbaka. Så går det under hela år kanske, till dess att hungersnöden utbryter i hela sin styrka. Det går ej att fortsätta längre som det är. Man förgås, man har handlat illa, man är skild från Gud, man är på väg till fortappelse. En väckelse har inträdt. Sonen hade genomgått nästan hela synden's katalog, och han hade funnit, att i allt var lif och lust där borta. Det lif han lefde mättade ej, det hade nyttiga erfarenheter, det bara förstörde, det lämnade endast leda efter sig. Något sade honom, att han handlat illa, illa mot sig själf, illa mot sin fader, illa mot sitt hem. Minnet vaknade till lif, och sorgen började gnaga honom. Längtan efter något annat förtärde honom, det blef honom outhärdligt, han kunde ej stanna kvar, han måste bli lös. Synden han lefde i stod nu framför honom såsom ett afskräckande spöke, som hotade att förgöra honom, men bakom alltsammans hägrade minnet af en tid, en fader, ett hem, som vinkade honom åter. Hoppet dök lif. Jag vill stå upp och gå säga." Nu ville han ej förblifva kvar, där han var.

Ack, hur väl, då Herren får föra en själ till denna viljeafgörelse. Dit måste hon låta sig föras, om hon skall omvändas. Förut ville sonen bort från fader och hem. Hittills hade han ej velat vända åter, men nu ville han vända om, han ville hem igen. Har en människas vilja vändt sig ifrån synden, då har det stora hindret för omvändelsen blifvit undanröjdt. Om människan bara ville omvandas, men det är det hon ej vill, åtminstone ej på allvar. Det är så mycket, som håller henne

kvar i synden. Finge hon bara ta synden med. Men att bli något annat, än man är, att lefva ett annat lif, att lägga bort de gamla vanorna, att säga farväl till de gamla kära synderna, det synes henne för svårt, det vill hon ej, och så blir det ingen omvändelse af. Hon har ännu ej tröttnat på att synda. Den rätta hungersnöden har ej vaknat ännu. Hur skall den kunna omvändas, som ej vill? "I hafven ej velat", sade Herren, och han gret, då han talade. "Vill du blifva helbrägda?" Det var hans hjärtefråga. "Den som vill, han tage lifvets vatten för intet." En människas vilja måste påverkas, så att hon inte längre vill synden, utan nåden, och om Herren bara får, så verkar han en sådan viljeafgörelse, ty han "verkar i oss både vilja och gärning efter sitt goda behag". Det är ett hans verk i själen, och får han bara börja det verket, så skall han ock fullborda det. Har den köttsliga egenviljan blifvit bruten, så träder Guds vilja i stället, och Guds vilja är, att människan skall varda frälst. Då vill både människan och Gud. Då försvinna alla om och men. Ingenting kan hålla Herren borta från en sådan själ, och själen tränger sig genom alla hinder fram till Herren. De två måste mötas, och Herren vet bäst både sättet och stunden för det mötet. Han drager och leder själen ofelbart dit. Därför skall ingen, som på allvar vill varda frälst, förgås. Men ovilja mot frälsningen är ett oöfvervinneligt hinder. Kära läsare, vill du? Vill du?

* * *

Har en viljeafgörelse skett, har ett orygglig beslut fattats, så följer handling. Hos sonen blef det föresats, beslut. Sedan blef det först ett inre

handlande. Hur han gick och samtalade och öfverlade med sig själf! Samvetet bestraffade honom för synd och manade honom till bättring. Hjärtats röst hördes, och den talade till faderns förmån. Där föddes hos honom nya tankar, nya känslor, en ny längtan, ett nytt hopp, ett nytt självskärskådande. I sitt inre vände han sig bort från synden. Det blef ett inre uppstående. Det blef en hjärtats syndabekännelse, då hans inre människa låg i stoftet och tiggde om nåd. "Fader, jag har syndat mot himmelen och inför dig; jag är icke mer värd att kallas din son. Låt mig vara såsom en af dina legodrängar." Hur han slets mellan fruktan och hopp! "Jag förgås här af hunger. Får jag vända åter? Skall han ta emot mig? Jag vill stå upp...gå...säga. Slår det fel, så är ändå allt ute." Här är drottning Esters väg till konungen. "Går jag förlorad, så må det då ske, men till konungen måste jag." "Han stod upp och gick till sin fader."

Här är omvändelsens stora bevis. Han fullbordar i handling hvad han påbörjat i tanken och viljan. Han kände att något måste göras, något måste sägas, och han är nu redo för bådadera. Får Herren föra en själ dit, så finnes det hopp för den djupast fallne. Sonens omvändelse var verklig. Den dref honom till handling. Han afsade sig tjänsten, han begaf sig hem, och vid faderns bröst aflade han sin bekännelse och bad om förlåtelse. Han satt ej kvar hos kamraterna i det främmande landet. Borgaren fick reda sig honom förutan. Han sökte ej längre stilla sin hunger med drafven. Han måste vända det gamla ryggen och börja ett nytt lif. Han måste hem igen.

Följer ej handling, en genomgripande förändring i tänkesätt, i talesätt, i lefverne, så är det föga bevändt med en människas omvändelse. Är omvändelsen ett Guds verk, så följer ett lif i helgelse. Det visar sig i det dagliga lifvet, om en människa är omvänd. I hennes ställning till synden i allmänhet, till de gamla skötesynderna, till Guds ord och bönen, till Guds församling, till dem som tillskyndat henne ondt, till det jordiska goda, till Jesus Kristus, till lifvet i alla dess små detaljer, öfverallt kommer det nya sinnet fram. Det gamla är förgånget, allt är vordet nytt. Hennes lifs sträfvan och mål är att lefva Kristus. Fullkomlig är hon ej. Hon frestas af de gamla synderna. Lifvet förbittras ofta af minnet af det gamla lifvet i synden. Hon är ej alltid lika viss om sitt barnaskap. Ännu ser hon synder bo hos sig, och ingen sörjer däröfver så djupt som hon själf. Men hon har i den stora omvändelsen lärt ett: att bära allt till Herren. Ofta måste hon krypa ned vid korsets fot för att bekänna, ångra och afbedja sin synd samt på nytt stå upp, få förlåtelse samt kraft till helig vandel. Detta är hvarje dags program. Men synden får ej blifva nattgammal. Intet får stå emellan själen och Herren.

Alla bortovarande söner i världen kunde få göra sonens saliga erfarenheter. Hans förskräckliga erfarenheter i synden få de göra. Ack, om de också finge göra hans erfarenheter i nåden! Mången erfar den förekommande nådens verk inom sig, men det stannar därvid. Alla syndare föras om och om igen till den förlorade sonens vägskäl. Det kanske blir föresats, beslut om bättring, men ingen handling följer. Många ha gått in i en osa-

lig evighet på goda föresatser, som aldrig verkställts. Du gick där en dag i din ensamhet i hemmet, och på något för dig oförklarligt sätt grepos hjärta och sinne af tidens och lifvets allvar. Herren tog dig afsides, du såg dig själf, och du förskräcktes. Du kände, att du behöfde fly till Herren, men stunden gick, förskräckelsen nöttes bort, beslutet svalnade af, och så fick det förblifva, såsom det var. Makarna i hemmet fördes på något sätt in i ett af dessa förtroliga samtal, då hjärtats inre uppenbaras. Oaktadt äktenskapets lycka och hemmets frid är det ändå något som saknas. Ack, lifvet, glädjen, friden i Gud saknas. Det är något, som ropar efter hjärtefrid, hjärtelycka. Men samtalet afstannar, det fick ej gå längre, och så blef det i hjärta och hem som det varit förut. Du stod vid makens, vid vännens likkista. Du hade förlorat så oändligt mycket, och ditt hjärta greps af stundens allvar. "Om jag skulle dö, sådan jag nu är, så syndig, så oberedd som jag är, så olycklig som jag känner mig vara, så främmande för Gud!" Men det blef ingen viljeafgörelse. Du stod ej upp, du gick ej åstad. Det fick vara såsom det var. Du satt i kyrkan och hörde kallelsen: "Vänden eder till mig, så varden I saliga, alla världens ändar, ty jag är Gud och ingen mer." Du förnam Andens maning och dragning, du suckade, du kanske fällde tårar, ty du kunde ej annat än gifva Herren rätt i hans ord; men du stannade ändå kvar i det gamla lifvet, och så har du sedan nöjt dig med att gång på gång stå framför samma vägskäl. Du har stått där och vägt och vägt, men du har icke gått åstad.

Så kan man ha det, tänka, känna och tala år

efter år, men ingen viljeafgörelse, ingen syndabekännelse, intet uppstående följer. Det är ett farligt tillstånd att lefva i, men hur allmänt det ändå är! Tänk på vårt kyrkfolk, lefva ej de flesta just i den ställningen? I ämbetsbröder, I församlingslärare, I själasörjare, gifven svaret. I veten det, I. Läpparnas "jag vill stå upp och gå" saknas ej, men handlingen uteblifver. Man går ej åstad. Det förblifver såsom det var, alldeles som om det icke gällde så mycket. Men där innerst i hjärtat bor oron kvar, den gnager såsom förut, den har inte blifvit stillad, och snart tränger den sig igenom igen. O, att du kände den tid, uti hvilken du är sökt! Den genomstungna handen klappar.

"Hvem klappar så sakta i aftonens frid
på ditt hjärta?
Hvem nalkas med läkdom, så ljuflig och blid,
för själens förborgade smärta?

Måhända du hörde det klappandet förr
och den rösten?
Hvi dröjer du ännu att öppna din dörr
för lifvet, för himmelska trösten?"

* * *

Att uppskjuta med sin omvändelse är farligt. Nog kan Herren rycka en själ såsom en brand ur elden, äfven om det är elfte stunden, men ingen bör däraf hämta stöd för sitt uppskof. En af de två röfvarne så nära Jesus gick ändå förlorad. Det var många därute i det främmande landet. Borgarna voro många, kamraterna voro talrika, men alla stannade de kvar, sonen var den ende,

som vände om. Din omvändelse blir svårare och mer osannolik, ju längre du dröjer. Hvarje ny synd är ett nytt band. Hvarje år lämnar sitt märke. Du går miste om så oändligt mycket, år af innerlig gemenskap med Herren, år af tjänande, af fröjd och frid. Ditt kärl att taga emot och bruka nåden minskas alltjämt. För Gud blir det ej svårare att förlåta, men det blir svårare för dig att bli lös. Därför yrkar Skriften på skyndsamhet. "I dag, nu", står det i ordet. "Gå i din ungdoms dagar, förr'n synden fått dig fatt." Nådatiden kan ta slut, innan lifvets afton skymmer. Det kan bli för sent att omvända sig, och bland alla ord är "för sent" det mest förskräckliga.

Hvarför vände ej sonen om förr? Han besinnade sig först, sedan han gjort slut på allt. Intet fanns kvar. Det mesta och bästa af sig själf offrade han åt synden; fader och hem fick det, som sedan var kvar. Hvarför skall synden ha din ungdom, din mandom, din bästa tid och krafter, och sedan, när ungdomens hänförelse, glöd och värma äro förbrukade, då skall det som är kvar, dina grå hår, erbjudas åt Herren. Är det rätt att under dina hälsodagar tjäna dig själf och synden och sedan, när du blifvit sjuk och orkeslös och färdig att lägga dig ned och dö, då kommer du till Herren med det som är kvar? Dock är det bättre att komma så än att ej komma alls. Det är bättre att ge Herren några år eller månader af ett långt, illa använd lif än att fortsätta i synden intill slutet. Men det ligger något rent af hjärtslitande i tanken på att först förstöra så mycket och sedan komma till Herren med så oändligt litet. Dock finnes det något än mer hjärtsli-

tande än detta, nämligen det att icke komma alls. Bed Herren om klarhet uti din salighetssak. Har du alltid varit i fadershemmet och undgått den förlorade sonens erfarenheter i det främmande landet, gläd dig däröfver, men var viss i ditt eget sinne. Pröfva dig inför ordet. Bygg ej bara på ditt dop, dina gudstjänstbesök, dina nattvardsgångar, ditt läsande och bedjande, din ärliga, redliga vandel. "I Kristus Jesus gäller hvarken omskärelse eller förhud något, utan tro, som är verksam genom kärlek." Sätt dig ned en stund inför de orden: "tro verksam genom kärlek". Det är pröfvostenen. Består du profvet inför de orden?— Har du ett fordom i ditt lif, minnet af en tid, då du var borta från Herren, väl förorsakar det dig bittra stunder, väl må du sörja däröfver, men var bara viss i ditt sinne, att du är hemma nu. Det, som har varit, ligger begrafvet under det, som nu är.

"Guds barn jag är.
Ack, saliga ro och glädje.
Guds barn jag är.
För hvem skall jag säga min glädje?"

Inför detta högstämda jubilate tystna alla röster och alla bittra minnen förblekna. Allt får räknas från omvändelsens stund, då inträdde en ny lifs- och tidsräkning, då började människan lefva. Ingen dag kan jämföras med den dagen, om hvilken hon kan sjunga:

"Välsignad den dagen, när jag här fick se,
hur nådenes haf öfversvallat;
Välsignad den stunden, som Gud täckts mig ge,
när han mig till nåden har kallat."

Är du borta från Herren, så gif dig ingen ro, förrän du blifvit synden kvitt och åter hvilar i Faderns famn. Vänd om, vänd om! Det är, Gudi lof, ännu tid. "Kom hem, kom hem. Du förlorade son, o, kom hem!" Utan trons saliga visshet kan du ej lefva glad, nöjd och trygg. Vill du ha den, så måste du fly till Herren. Där fås den visshet, som ej ens döden kan rubba. Herre, omvänd mig du, så varder jag rätteligen omvänd!

"O, öppna ditt hjärta för Herren.
Säg synden och världen farväl.
I främmande landet i fjärran
du eljest förlorar din själ."

A. T. Lundholm.

Återupptagandet till barnaskap.

Och då han ännu långt ifrån var, såg honom hans fader och varkunnade sig och lopp emot honom, föll honom om halsen och kysste honom ömt. Och sonen sade till honom: Fader, jag har syndat mot himlen och inför dig, och jag är icke mer värd att kallas din son. Då sade fadern till sina tjänare: Bären fram den yppersta klädnaden och kläden honom däruti och sätten en ring på hans hand och skor på hans fötter och hämten hit den gödda kalfven och slakten honom, och låtom oss äta och göra oss glada; ty denne min son var död och har fått lif igen, han var förlorad och är återfunnen. Och de begynte göra sig glada. Luk. 15: 20—24.

* * *

Luk. 15 kapitel är visserligen en den allra härligaste och dyrbaraste klenod i bibelns rika samling af skatter, ty den som rätt kunnat tillägna sig dess innehåll, han har visserligen "funnit skatten" och "pärlan", han "har valt den goda delen". Huru många förlorade får ha icke genom detta kapitel återfunnits af den gode Herden, huru många förlorade söner ha icke ock fått frimodighet att stiga upp och gå hem till sin Fader! Själfva hjärtepunkten s. a. s. i dessa liknelser, synner-

ligen den om den förlorade sonen, är visserligen hvad öfverskriften till detta stycke innebär — *återupptagandet till barnaskap*. Där visas, huru herden icke blott gjorde sig all möda att återfinna det förlorade fåret, utan ock huru, då han funnit det, han lade det på sina axlar med glädje. Och då den förlorade sonen, höljd i synd och skam, dragen af faderns kärlek, återvände mot hemmet, möttes han på ett outsägligt härligare sätt, än han någonsin kunnat eller vågat vänta, han möttes af faderns öppna famn och upptogs åter till son i huset, med alla barnaförmåner och barnarättigheter. Denna framställning var ock Jesu svar på hvad fariséerna knorrande sade: "Denne undfår syndare och äter med dem". "Ja", vill han säga, "det gör jag visserligen, men jag gör mycket mer än så, jag gör dem till Guds barn och arfvingar, då de af Fadern låta sig dragas till mig".

Skall en förlorad syndare kunna blifva återupptagen till barnaskap hos Gud, så måste han låta sig dragas af Guds Ande, så att han, lik den förlorade sonen, står upp och går till sin Fader. Men då en förlorad syndare i sin nöd vill fly till sin Gud för att blifva frälst, uppstå ofta stora svårigheter, ja, stora hinder. Satan lägger visserligen alla möjliga hinder i vägen. Det är icke heller så lätt att bryta med världen, men svårast att bryta med sig själf och sitt högmod. Hans eländiga ställning, såsom en i synden nedsölad och tillika skuldbelastad, blifver icke sällan ett det mäktigaste hinder: "Huru kan en så eländig och skuldbelastad själ som jag hoppas att finna nåd och frälsning?" Den förlorade sonen vågade icke hysa ett så stort hopp, utan hade han tänkt att bedja: "Gör mig

såsom en af dina legodrängar". Men där är en förunderlig kraft i den himmelske Faderns dragande, och väl syndaren, då han låter sig dragas, så att han vågar komma inför sin Gud. Det är sannerligen icke så lätt att komma tillbaka, då man vet sig hafva förspillt så mycken och dyrbar nåd. Då syndaren står upp för att återvända till Gud, känner han det såsom det heter i väckelse-psalmen:

"Jag bäfvar, då jag uppåt himmelen ser,
Där stå mina synder beskrifna,
Och kastar till jorden jag ögonen ner,
Där äro de alla bedrifna.
Gud vare mig syndare nådig!"

Ur det ängsliga hjärtat frampressas publikanens bön: "Gud, miskunda dig öfver mig syndare". Men han vågar ej, han kan ej, blifva borta. Där är i hjärtat den allra djupaste hunger och törst efter frälsning. Men denna längtan, denna hunger och törst efter frälsning, är redan tron, äfven om den fattige syndaren icke vågar tro, att han tror. Denna tvekan, huruvida där finnes nåd hos Gud för en så eländig och ovärdig syndare, gör ofta vägen till nådastolen längre än den behöfde vara. Men där blir intet verkligt flyende till Kristus och nåden allena, innan det blifvit alldeles förloradt för syndaren.

Huru eländig syndaren är, huru förlorad han känner sig, har dock Fadern det ömmaste fadershjärta för den återvändande sonen. Då den fattige syndaren kommer i botfärdighet och ånger, mötes han af den öppna fadersfamnen. *Då sonen ännu långt ifrån var, såg honom hans fader och varkunnade sig och lopp emot honom, föll honom om halsen och kysste honom ömt.* Fadern hade

aldrig upphört att älska sin son, äfven om han var en vanartig sådan, utan han hade tänkt på honom med djupaste smärta både dag och natt. Han hoppades och väntade, att sonen omsider skulle tröttna där borta i det främmande landet och återvända hem. Så är hos Gud mycken förlåtelse.

Men låtom oss närmare betrakta bilden och se, huru den förlorade sonen med tungt hjärta och nedslagen blick vandrar mot hemmet. Det är nu en på alla sätt förändrad man, jämfördt med hvad han var, då han trotsigt for bort. Nu är han eländig i egna och andras ögon. Nu är han höljd i orenlighet och trasor, en böjd gestalt. Synden kan på kort tid förstöra den skönaste ungdom. Ingen kan nu igenkänna den förr så sköne och lefnadsglade konungasonen. Han har omsider kommit till vägen, som leder upp till hemmet. Och se, solen kastar däröfver sina strålar. Aldrig har hemmet synts honom skönare. Och se, däruppe kommer någon löpande emot honom, och han igenkänner honom — det är hans fader. Och fadern har i den eländige redan på afstånd igenkänt sin son. Ja, Fadern igenkänner sin son. Och nu står sonen ansikte mot ansikte med sin fader. Och sonen upplyfter sin nedslagna blick och möter faderns och läser däri idel förbarmande kärlek. Och han kommer sig icke för att uppläsa sin bekännelse, hvarpå han beredt sig, han hade ej tid därtill, ty innan han visste af, låg han i fadersfamnen, trycktes till fadershjärtat och hälsades med faderskyssen: Och sonen sade intet på länge; där var en helig tystnad. Det gick såsom profeten säger: "Du skall för skams skull icke kunna upplåta din mun, när jag synderna dig förlåtandes

varder". Och om fadern sade något, så var det nog, hvad Josef en gång sade till sina bröder: "Frukta icke!" eller: "O, jag är så glad, mitt älskade barn, att jag fått dig tillbaka, jag som sörjt dig såsom död".

Sådan är nu Jesu framställning af huru det går till, då syndare benådas och återupptagas till barnaskap. Och ingen bild öfvergår verkligheten, ty just en så härlig nåd bevisar Gud fattiga syndare, som komma tillbaka. Ty låtom oss ytterligare märka Skriftens härliga vittnesbörd. "Den, som till mig kommer, honom skall jag sannerligen icke kasta ut". "Vänden eder till mig, så varden I saliga, alla världens ändar, ty jag är Gud och ingen mer". "Kommen till mig, I alla, som arbeten och ären betungade, och jag skall vederkvicka eder, — och I skolen finna ro till edra själar". "Om edra synder vore blodröda, skola de varda snöhvita". Och hvad göres mera vittnesbörd behof! Så framstrålar i evangelii löftens ljus frälsningens nåd i Kristus för den fattige syndaren. Och så ser han i löftenas ljus Frälsaren komma sig till mötes, och han igenkänner honom på såren. Och han får nåd att kasta sig på nåden, eller, om du så vill, i fadersfamnen. Den är ju ock Frälsarefamnen. Och han får nåd att tro, midt under känslan af ovärdighet, att Gud för Kristi skull är honom nådig.

Men hvad blef det med syndabekännelsen? Jo, den var i själfva verket aflagd i den stunden, då sonen sade: *Jag vill bekänna, jag har syndat.* Så säger David: "*Jag sade, jag vill bekänna för Herren min öfverträdelse, da förlät du mig min synds missgärning*". Herren känner den i hjärtat aflag-

da bekännelsen. Ja, Herrens ögon, som se efter tron, se ock efter syndabekännelsen, och då förlåter han synden. Men sedan syndaren ser sig benådad, kan han ännu mera ödmjukt och med ännu djupare känsla bekänna, såsom den förlorade sonen, med af tacksamhetens tårar och rörelse afbruten röst: "Fader...Jag har syndat...emot himmelen och inför dig...jag är icke värd att kallas din son". Men den sista länken af den uttänkta bekännelsen: "*gör mig såsom en af dina legodrängar*", den kom aldrig öfver sonens läppar, ty nu insåg han, att han skulle få vara barn. Ja, medan den fattige syndaren ännu ser sig själf vara långt ifrån hvad han borde vara, långt ifrån att ha gjort en, enligt egen mening, rätt bättring, långt ifrån att ens kunna göra sig värdig att blifva upptagen som "tjänare" i Faderns hem, finner han sig benådad. Ja, här är bara nåd, utan all egen förskyllan eller värdighet. Och så får den fattige syndaren, tvärt emot hvad han tycker och känner, i tron anamma Guds nåd och syndernas förlåtelse.

Men i denna liknelse om den förlorade sonens upptagande till barnaskap finnes ju icke ett enda ord om att frälsningen sker på grund af Kristi förtjänst. Här framhålles ju endast och uteslutande faderns kärlek. De, som förneka vår kyrkas lära (som ock är den Heliga skrifts lära) om försoningen i Kristi död och dess betydelse för en syndares benådning, äro icke sena att framhålla just detta. Men Frälsarens afsikt med liknelserna i Luk. 15 är att visa, att grunden till en människas frälsning ligger, icke i någon människans värdighet, utan i Guds nåd och barmhärtighet allena, liksom ock att ingen hennes ovärdighet skall ute-

stänga henne från Guds nåd. Ja, orsaken till frälsningen ligger helt och hållet i Gud. Ty så älskade Gud världen, att han utgaf sin ende Son. Men visst framhålles i Skriften, att icke blott Sonens sändande, utan hans *utgifvande*, hans lidande, död, försoning, hans seger är den enda grunden till att en människa kan benådas och upptagas till barnaskap. "En annan grund kan ingen lägga än den som lagd är, hvilken är Jesus Kristus." Det är intet annat namn under himmelen gifvet, i hvilket vi kunna frälsas, än Jesu Kristi namn. Det är endast Jesu Kristi, Guds Sons, blod, som är återlösningens lösepenning, hvilket ock renar från all synd. Men denna artikel afser lika litet som Luk. 15 att framställa återlösningen, och därför ha vi blott i förbigående vidrört densamma. Men visst är, att såväl återlösningens som frälsningens grund och orsak ligger i Gud själf och i hans kärlek; ty så älskade Gud världen, att han utgaf sin ende Son. Grunden till Guds kärlek ligger i Gud själf, ty, såsom någon af de gamle har uttryckt sig: "Gud älskade, därföre älskade han, och därföre utgaf han sin Son". Då Gud frälsar en syndare, och då han upptager honom till sitt barn, gör han, såsom redan förut påmints, icke afseende på något hos människan, vare sig synder eller dygder. Där var ingen den förlorade sonens dygd, som medverkade till hans benådande, och ingen synd, som utestängde honom därifrån. Det enda Gud gör afseende på, är den förlossning och tillfyllestgörelse, som Jesus gjort. Jesu blod har runnit för alla synder, därför finnes hos Gud förlåtelse för de svartaste eller mest blodröda synder. Allt är idel oförskylld

nåd å Guds sida, utan syndarens allra minsta förskyllan eller värdighet.

Härligt är i sanning Guds nådeverk, då han upptager en fattig syndare till sitt barn. Då sade fadern till sina tjänare: "*Bären fram den yppersta klädnaden och kläden honom däruti, och sätten en ring på hans hand och skor på hans fötter.*" Detta är icke blott en fyllnad i liknelsen, utan det har sin fulla motsvarighet vid en syndares benådning. Förlåtelse undfår syndaren, då han undfås af sin Gud, men han klädes ock i högtidsdräkt. Underligt, hur denna yppersta klädnad hängde där redo för den hemkomne sonen. Den hade väl en gång varit hans, men den hade icke kunnat tagas med till det främmande landet, den hade ju icke passat där. Det är en klädnad, som i en annan liknelse kallas bröllopskläder. Och detta är, utan bild taladt, *Kristi förvärfvade rättfärdighet*. Ringen innebär alltid ett beseglings- och förbundstecken och betyder här (såsom Fjellstedt menar vid utläggningen af detta ställe) "den Helige Andes insegel, den nya födelsen, barnaskap, barnarätt, barnaskapets ande, Andens gåfva och Andens vittnesbörd". För den förlorade sonen var ock ringen ett insegel på att han blef upptagen till *son* och icke till "tjänare" eller "träl". Och om den benådade själen heter det i Rom. 8: 15 ff.: "I hafven icke fått träldomens ande åter till räddhåga, utan I hafven fått barnaskapets Ande, i hvilken vi ropa: Abba, Fader! Anden själf vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn." — Skor, hvari sonen kläddes, betecknar den nåd och kraft till ett nytt lif, som Gud meddelar, då vi upptagas till Guds barn. Syndaren förlänas nåd och kraft att vandra den

rätta vägen och gå Herrens ärenden. I Ef. 6, där en kristens vapenrustning beskrifves, omtalas ock skorna, då det heter, v. 15, "och skodda om fötterna till fridens evangelii färdighet". — Syndaren har återvändt hem och återupptagits i hemmet, och detta kallar någon, att han åter kommit i full personlig besittning af dopets nåd, som en gång var hans.

Redan i detta lifvet får en benådad själ åtnjuta stor salighet såsom Guds barn och i gemenskap med sin Frälsare. Denna salighet liknas vid en fröjdemåltid och t. o. m. en bröllopsmåltid. I fadershuset tillställdes en fröjdefest för att fira sonens hemkomst. Fadern befallde: "Slakten den gödda kalfven, låtom oss äta och göra oss glada". För fadern var sonen medelpunkten för festen, ty glädjefesten skedde ju för sonens skull. Fadern sade: "*Låtom oss äta och göra oss glada, ty denne min son var död och har fått lif igen, han var förlorad och är funnen igen*". För sonen var visserligen *fadern* (och hvad han nu återvunnit) glädjens medelpunkt. — Död hade sonen liksom varit för fadern under den tid han var borta. Så kallas ock den från det lif som af Gud är bortkomna människan död i öfverträdelser och synder. Men liksom det om den förlorade sonen kunde sägas, han var död och har *fått lif igen*, så har den benådade själen uttagits från dödens väldighet och kommit i lifsgemenskap med sin Frälsare. Den som har Sonen, han har lifvet. O, huru lycklig är icke en människa, då hon upptagits till barn hos Gud! För någon tid får hon vanligen smaka fridens sötma i synnerligt mått. Dessa lyckliga dagar, understundom flera, understundom färre,

brukar man kalla den nyomvändes "bröllopsdagar". Det är glädje i himmelen öfver en syndare, som sig omvänder och bättrar, och den glädjen sträcker sig t. o. m. ända ned till jorden. Och glädjen i Gud här nere sträcker sig ända upp till himmelen, så att de saliga i himmelen och de frälsta på jorden glädjas tillsammans. Salig är den, som äter bröd i Guds rike, sade en gång en person, som satt med Jesus till bords, då Jesus talade om det, som tillhör Guds rike. Ja, det är sant, ty Guds rike är rättfärdighet, frid och fröjd i den Helige Ande. Den som fått erfara, hvad det innebär att blifva upptagen till nåd och barnaskap hos Gud, instämmer ock gärna med sångaren:

"Skrif upp, min själ, den dagen,
ja, denna dagen rätt,
då du af nåd blef tagen
på Frälsarns gamla sätt."

Ty hvad kan väl tänkas större än att få vara ett Guds barn, hafva ett väl grundadt hopp för evigheten, vara Guds arfvinge och Jesu Kristi medarfvinge? De ha medborgarskap i himmelen och sitt hem redan där.

"Samma arf däruppe i det höga,
samma Gud och samma hem och Far!
Herre, Herre, öppna blott mitt öga
för de skatter, jag dock verkligt har."

Och snart är det benådade barnet hemma; då skall det i fullaste mått få smaka och se, hvad det här hade en ljuf försmak af och endast droppvis kunde mottaga. — Herren gifve den nåden, att någon, som läser detta, också själf måtte få erfara, om det icke ännu skett, saligheten af att blifva återupptagen till barnaskap hos Gud! M. P. O.

Den egenrättfärdiges anstöt.

Men hans äldre son var ute på marken, och när han kom nära huset, hörde han spel och dans och kallade till sig en af tjänarna och frågade hvad detta kunde vara. Och han sade till honom: Din broder har kommit, och din fader har slaktat den gödda kalfven, därför att han har fått honom helbrägda tillbaka. Då vardt han vred och ville icke gå in. Då gick hans fader ut och bad honom. Men han svarade och sade till fadern: Se, jag har tjänat dig i så många år och har aldrig öfverträdt ditt bud, och mig har du aldrig gifvit ett kid, att jag kunde göra mig glad med mina vänner; men sedan denne din son, som har förtärt dina ägodelar med skökor, har kommit, har du för honom slaktat den gödda kalfven. Då sade han till honom: Mitt barn, du är alltid hos mig, och allt mitt är ditt; men det var tillbörligt att glädjas och fröjdas, ty denne din broder var död och har fått lif igen, och han var förlorad och är återfunnen. Luk. 15: 25—32.

* * *

Med anledning af vår text och vårt ämne vilja vi framställa:

1) Hvem det är, som är egenrättfärdig, eller hvad det är, som utmärker den egenrättfärdige.

Fariséerna på Jesu tid voro egenrättfärdiga, och det är i första hand till dessa Herren ställer sitt tal i vår text. Det var utmärkande för dem, att de förtröstade på sig själfva, att de voro rättfärdiga och föraktade andra, och att de knorrade, då Jesus mottog de publikaner och syndare, som kommo för att höra honom. Den äldre sonen i vår text framställes såsom deras representant. Han säger till sin fader, att han tjänat honom i många år och förtfarande tjänar honom, och detta har han gjort så troget, att han aldrig öfverträdt hans bud. En egenrättfärdig människa är därför en sådan, som:

a) Icke känner sin egen synd, utan med tillfredsställelse ser på andras.

Orsaken till att en människa icke känner sin synd är, att hon antingen alls icke betraktar Guds heliga lag med dess stränga fordringar eller också vid dess betraktande glömmer sig själf och i stället ser på andra människors synder. När man då jämför sig själf med uppenbara lastens trälar, så tycker man sig själf vara ett stort helgon, som Gud skall hafva all orsak att vara belåten med. Sådana helgon hafva funnits under alla tider, och de äro kanske i våra dagar talrikare än någonsin. Man bryr sig icke alls om Guds heliga ord, utan bedömer sig själf efter sina egna och andra människors tankar. När man då icke har förbrutit sig så illa, att man kommit under den världsliga lagens dom, så tror man, att det icke har någon fara. Därför är egenrättfärdigheten mycket allmän bland sådana, som likasom fariséerna lefva

ett i yttre måtto någorlunda oklanderligt lif. De taga det för en gifven sak, att det står väl till med dem, då de icke lefva i dryckenskap, otukt eller andra skamliga synder och laster. Men att högmod, förakt för Guds ord och de köttsliga lustarna äro härskande i deras hjärtan, det tänka de icke på. Girigheten är också en synd, som är mycket allmän, men som alls icke aktas för något ondt. Det vore dock ett stort misstag att tro, att egenrättfärdigheten icke vore till finnandes hos andra än sådana, som äro i människors ögon oklanderliga. Äfven mycket grofva syndare, ja, till och med brottslingar äro ofta egenrättfärdiga, och det är förunderligt, huru väl egenrättfärdigheten och orättfärdigheten trifvas tillsammans. Så t. ex. finnes det väl inga egenrättfärdigare människor på jorden än hedningarna i Indien. Det som Guds ord stämplar såsom synd, gäller för dem såsom dygder, t. ex. afguderiet. Att ljuga och stjäla betyder för dem ingenting, men att döda en ko, det vore en dödssynd. Men det är äfven midt i kristenheten en ganska allmän sak, att en människa lefver ganska fritt i synden, men ursäktar den ganska lätt, då den förekommer hos henne själf. Ja, hon kan fälla de strängaste domar öfver samma synd, när den begås af någon annan, men bekymrar sig alls icke därom, då den förekommer hos henne själf. Se Rom. 2: 21—23.

Att dessutom den egenrättfärdige helt och hållet underlåter att göra det, som Gud befallt, bekymrar honom icke heller, och är det så, att han står utom all församlingsgemenskap, så anser han sig ännu mera frikallad från alla kristliga plikter.

Det finnes dock många, som likasom fariséerna flitigt betrakta Guds ord, och kanske deras plats i kyrkobänken nästan aldrig är tom vid någon gudstjänst; men de taga det ytligt och glömma, att Guds lag fordrar hjärtats fullkomliga renhet och lydnad. De besinna icke, att gudsfruktan och kärleken äro rätta källan, hvarifrån alla gärningar, som Gud behagar, skola leda sitt ursprung, och att hvarje gärning, som icke är gjord i kärlek och gudsfruktan, är intet annat för Gud än skrymteri. De bryta udden af lagen, då den mättar åt deras samveten, och taga för sig så mycket af lagens fordringar, som de utan allt för stora svårigheter kunna komma ut med. När de då såsom fariséen i templet följa sin egen dagordning, så tro de, att allt är väl. På så sätt kan en människa komma därhän i blindhet, att hon kan säga till Gud, att hon tjänat honom i många år och aldrig öfverträdt hans bud.

b) Egenrättfärdig är vidare den, som tror, att några gärningar, som han gjort, skola förhjälpa honom till himmelen.

Dessa gärningar äro ofta sådana, som Gud aldrig har befallt. Så t. ex. är den katolska kyrkans saligheteslära full af föreskrifter om sådana gärningar och löften om saligheten för sådana. Om någon företager en pilgrimsfärd till en s. k. helig ort eller gifver så och så mycket penningar till en kyrka eller ett kloster, så skall han på grund däraf blifva salig. Men det är mycket vanligt äfven bland sådana, som icke äro katoliker, att de tro, att de skola komma in i himmelen för någon viss gärning, som de gjort. Man får t. ex. många gånger höra offentligen förkunnas, att de, som

varit med i kriget för slafvarnas befrielse i detta land, på grund däraf skola blifva saliga. Likaså får man ofta höra, särskildt vid begrafningar, att de, som tillhört ett visst hemligt sällskap, därför kommit in i himmelen. Man åberopar ju stundom äfven det, att man hör till en kristen församling, läser och hörer Guds ord, går till den heliga nattvarden m. m. såsom grund för sitt salighetshopp. Men blotta bruket af de nådemedel, som Gud gifvit, gör ingen salig, när man icke genom dessa nådemedel låter föra sig till bättring och tro. Det är sorgligt, att de medel, som Gud gifvit för människans frälsning, ofta få tjäna till stöd för ett falskt salighetshopp.

c) Den egenrättfärdige utmärkes äfven däraf, att han icke får någon uppmuntran i sitt arbete. Den äldre sonen säger till sin fader: "Du gaf mig aldrig ett kid, att jag kunde göra mig glad med mina vänner." Han tycker, att tjänsten hos Gud är hård, och att Gud är en otacksam fader, som icke vet att uppskatta sin sons trogna tjänst. Därmed antydes, att den egenrättfärdige saknar samvetsfrid och den glädje i Gud, som gör en människa verkligen lycklig. Han tager visserligen icke Guds heliga fordringar på allvar: ty om han det gjorde, så skulle han blifva dödad af lagen och drifvas till Kristus; men han kan dock vid vissa tillfällen icke undgå att känna, att det dock icke är säkert, att han gjort nog till sin salighet. Han anser sin lott tung och ser ofta med en viss afundsjuka på dem, som hafva mod att lefva fritt i synden. Att den falska friden stundom gifver vika, är ju lyckligt. Ty däri ligger möjligheten till en egenrättfärdig människas omvändelse och

frälsning. Vi läsa i bibeln, att fariséer någon gång kommo till Jesus och blefvo frälsta, men aldrig sadducéer.

2) Huru den egenrättfärdige tager anstöt.

a) När han hörer, att ingen kan bestå inför Gud med sin egen rättfärdighet.

Fariséerna voro egenrättfärdiga och menade, att de icke blott skulle komma in i himmelen, utan äfven där intaga de främsta platserna med Abraham, Isak och Jakob. Det var därför hårdt för dem att höra från Jesu mun, att ingen skulle inkomma i himmelriket, med mindre hans rättfärdighet öfvergick deras. Så är det under alla tider anstötligt för den egenrättfärdige att höra, det Guds fordringar äro så stora, att han har skäl att fördöma den bästa människa för de synder, som vidlådit det bästa, hon gjort. Han säger: "När en människa gör så godt hon kan, så kan väl Gud icke fordra mera." När hon i motsats därtill hör den läran predikas, att all människans rättfärdighet är såsom ett orent och befläckadt kläde, så stöter hon sig på denna lära och på dem, som förkunna densamma. Det är därför lika vanligt, att förföljelsen mot Kristi evangelium utgår från de egenrättfärdigas läger som från de orättfärdigas. Det är visst också hårdt att höra, att det arbete, som man varit sysselsatt med kanske hela sitt lif, skall vara odugligt, när det kommer att granskas af honom, som har ögon såsom eldslågor. Gud ger dock icke efter för människans anspråk, och det kommer alltid att förblifva vid hvad han sagt, äfven om hela världen stötte sig därpå. Hör det, du egenrättfärdiga människa, och se efter de tankar om din rättfär-

dighet, som Gud uttalar i sitt ord. Ty hans tankar äro icke våra tankar, och hans vägar äro icke våra vägar, utan såsom himmelen är högre än jorden, så äro hans vägar högre än våra vägar och hans tankar högre än våra tankar. Jes. 55: 8, 9.

b) Den egenrättfärdige tager vidare anstöt, när han hörer, att nåden i Kristus är fri äfven för de största syndare.

Den äldre sonen tyckte, att fadern handlade orätt, när han för honom, som hade förtärt hans ägodelar, låtit slakta den gödda kalfven, under det han själf, som tjänat fadern så troget, flitigt och länge, icke ens fått ett kid att därmed göra sig glad med sina vänner. Man tycker så ännu i dag i de egenrättfärdigas läger. Man säger ungefär så här: "När de, som lefvat fritt i synden, upptagas till nåd, under det att vi, som alltid beflitat oss om gudsfruktan, skola blifva fördömda, då är det bäst att icke bry sig om någon gudaktighet, utan lefva efter som köttet och sinnet lyster. Om denna lära om den fria nåden blefve allmänt antagen och trodd, så skulle den öppna dammluckan för all synd och last." Paulus fick ju den beskyllningen, att han lärde, att man skulle göra ondt, på det att godt skulle komma däraf. Men han säger, att deras fördömelse, som säga detta, är all rätt. Rom. 3: 8. Det kommer alltid att blifva så, att de, som icke själfva känna något behof af nåden, skola stöta sig därpå, att de, som verkligen behöfva den, skola få den fritt, utan all förtjänst eller värdighet. Men de, som stöta sig på Herrens handlingssätt, skola därmed endast fördärfva sig själfva, enligt hvad Jesus säger i Matt. 21: 42, 44: Den sten, som byggningsmänner-

na förkastade, har blifvit en hörnsten. — Den som faller på den stenen, han skall krossas, men den, på hvilken stenen faller, skall han slå i stycken. **Stenen går aldrig sönder.**

c) Den egenrättfärdige tager än vidare anstöt, när han hörer benådade syndare glädjas öfver undfången nåd.

Den äldre sonen ville icke gå in, när han hörde glädjen i fadershuset öfver den förlorade sonens återkomst. Hade han gått in, då fadern bad honom, så hade han själf fått smaka den gödda kalfven, fått deltaga i festglädjen och fått se sin nu i yppersta klädnaden smyckade broders glada ansikte. Men han vredgas i stället öfver sin broders lycka, och det hade nog varit angenämare för honom, om hans broder hade dött af hunger i det främmande landet eller åtminstone fått tjäna såsom legodräng hos sin fader, långt tillbakasatt för den äldre sonen. Ty hos den äldre sonen finnes ingen broderskärlek, utan blott den obrutna egenkärleken. Han ser sig själf tillbakasatt för sin yngre, ovärdige broder. Någon kärlek till fadern finnes icke heller, ty om sådan funnits, så hade han icke afslagit sin faders vänliga inbjudning att komma in och dela sin faders glädje öfver den förut döde, men nu åter lefvande sonen. Detta sinnelag visar sig ännu hos den egenrättfärdige, emedan han icke fått sina egna synder förlåtna, och därför hvarken älskar Gud eller nästan. När han hörer en benådad syndare tacka Gud för syndernas förlåtelse och säga, att han är ett Guds barn, så stöter han sig därpå. Sådant kallar han andligt högmod och anser, att det skulle vara ödmjukhet att förneka den nåd man fått.

Den återkomne sonen skulle kantänka hafva ärat sin fader, om han sagt, att han ännu var klädd i sina trasor, eller hängt dessa öfver den yppersta klädnaden, så att ingen hade sett den! "Jag har varit gudfruktig i alla mina dagar", säger man, "men ändå kan jag icke säga, att jag är ett Guds barn; jag vet nog, huru den där har lefvat, men nu berömmer han sig af att när som helst kunna gå in i himmelen. Jag vet nog, att det vill mera till." Detta är ju också helt naturligt, ty den naturliga människan förnimmer intet af det, som tillhör Guds Ande. Det är henne en dårskap och hon kan icke begripa det. 1 Kor. 2: 14.

d) Den egenrättfärdige tager slutligen anstöt, när han hörer den glädje, som gör sig gällande bland de troende öfver en syndares omvändelse och bättring.

Den äldre sonen hörde spel och dans i fadershuset, och med denna dans betecknas de trognas gemensamma glädje, när någon förlorad son eller dotter återkommit från syndens främmande land. Att denna dans icke kan tjäna till försvar för världsmänniskans lättsinniga danser, är uppenbart för hvarje tänkande människa. Ty för det första dansade männen och kvinnorna särskildt i österlandet på Jesu tid, och de göra så ännu i dag, och denna dans är således icke så anstötlig som danserna i västerlandet, där män och kvinnor dansa tillsammans. För det andra kan väl ingen påstå, att man i vårt land dansar i glädjen däröfver, att syndare omvändt sig från mörkret till ljuset, ifrån satans makt till Gud. Nej, om en benådad syndare komme in i en danssal i Amerika och där började prisa Gud för syndernas för-

låtelse, så skulle man snart säga, att han störde glädjen, och visa ut honom. Den egenrättfärdige förstår icke Guds barns glädje på jorden, emedan han icke älskar Jesus och dem, som han fått frälsa, och ännu mindre förstår han de heliga änglarnas och de saliga människornas glädje i himmelen, då en syndare omvänder och bättrar sig. Därför skulle den egenrättfärdige icke trifvas i himmelen, om han komme in där. Han skulle finna den därvarande glädjen anstötlig och söka komma ut därifrån så snart som möjligt. Därför kommer ingen in där, som icke har ett himmelskt sinne.

Min läsare! Huru är det med dig? Har du fått erfara den hemkomne sonens glädje, eller liknar du den knorrande äldre sonen? Kom ihåg, att Fadern säger, att allt, som tillhörde honom, var sonens. Han kunde således få taga allt i besittning, om han bara ville ödmjuka sig, uppoffra sin självberömmelse och mottaga allt af nåd. Gör du på det sättet, och du skall kunna deltaga i Guds barns glädje både på jorden och i himmelen!

E. M. Eriksson.

Hvad vill Gud säga oss genom världskriget?

Rom. 2: 4—6.

Världskriget är ett sorgligt faktum, vi ha hört och läst därom nu under snart ett och ett halft år. Att detta väldiga sorgespel för tänkande sinnen gifvit anledning till ingående studier såväl af de heliga skrifterna och historien som af Guds vägar i öfrigt med jordens folk, det är helt naturligt, likasom att det ock fört till allvarligt rannsakande och begrundande af hvad som kan vara Guds afsikter och ändamål med en straffdom af så allmän och gruflig beskaffenhet. Den följande framställningen är ett ringa försök att draga några lärdomar af dessa historiska tilldragelser, af dessa "tidens tecken", på hvilka ju Herren själf bjudit sin församling att akta. Det är sålunda ingen världshistorisk betraktelse med hänsyn till de folk, som utgöra de förnämsta deltagarna i det stora drama, som nu utspelas på Europas slagfält, som här skall anställas, utan blott ett anspråkslöst försök att besvara den ofvan uppställda frågan, om det möjligen kunde blifva till någon maning och väckelse

för läsarna af denna kalender, till mera allvar i deras kristliga lif.

Att kriget kommit såsom en Guds vredes dom öfver den fräcka otron och gudsföraktet, som så allmänt gripit omkring sig och så mäktigt inträngt i de s. k. kristna kulturländerna, det erkändes af de flesta, så snart de första krigsförklaringarna blifvit kända; detta medgifvande visade sig ock däri, att folket i flera af de krigförande länderna, och äfven i åtskilliga andra, begynte vända sig i bön och åkallan till den Gud, hvilken de väl hade lärt känna, men hvilkens röst de icke hade lydt och hvilkens namn de icke hade dyrkat.

Då vi nu sett detta hemska krig med alla de förstörelsens redskap, som vetenskap och snille kunnat uppfinna och penningar köpa, rasa i snart ett och ett halft år, läst om alla de gräsligheter till lands och sjöss, som tid efter annan blifvit föröfvade, om allt det blod, som flutit, om de många tårar, som gjutits — då tro vi, att Gud visserligen vill säga oss, *att han icke låter gäcka sig, utan att hvad en människa* (ett folk) *sår, det skall hon ock skörda* (Gal. 6: 7).

Ofta klagar Gud i Gamla testamentet öfver sitt folk Israel, att det icke lyssnade till eller hörsammade hans ord genom hans profeters mun. Så heter det i Jes. 42: 20: "Du har fått se mycket, men du aktar icke därpå; fastän öronen blifvit öppnade, hör man dock icke." I Hosea 9: 17 heter det: "Min Gud skall förkasta dem, eftersom de icke hafva velat höra honom." Gud är tålig och långmodig och bidar efter att få vara nådelig; men han väntar, att hans tålsamhets och långmodighets rikedom skall få föra människan till bätt-

ring. Mången tyder dock Guds långmodighet så, som om Gud hvarken hörde eller såge ondskan på jorden, eller om han gör det, han likväl ej befattar sig därmed, utan låter det onda hafva fritt spelrum. Sådana tankar och meningar äro mer allmänna, än man tror, och åstadkomma stor skada i det enskilda och offentliga lifvet. Gud handlar emellertid icke så och är icke heller så sinnad. När hans godhet och barmhärtighet länge trampats och föraktats, när alla maningar och varningar slagits i vädret och i stället för bättring trots och förhärdelse i ökadt mått inträdt, då tager han till sin vredes ris. Exempel härpå finna vi i mängd både i den bibliska och i den allmänna historien: i Guds förhållande till hedniska konungar (Farao, Nebukadnessar) och folk (kananéer, assyrier och babylonier), till hans egendomsfolk och de kristna folken. Herren i himmelen, hvars röst man icke velat höra, sätter konungar af och konungar till; låter välden falla och andra stå upp. Hela historien, så långt vi känna den, bär de tydligaste vittnesbörd om att Herren Sebaot har makten, att han regerar, att allt måste tjäna hans vilja, att han är en nitälskande Gud, som icke låter gäcka sig, utan i sin tid vedergäller hvar och en efter hans gärningar. Detta är ock hvad den närvarande tidens händelser säga oss på det mest tydliga språk. Gud talar till oss och till hela världen i det pågående kriget, i dess kanondunder och vapenbrak, i jämmerropen från slagfälten och hemmen, i den kväfda hjärte- och dödsångesten hos alla hafvets offer.

Det är ett hårdt och högljudt språk, Herren talar, men det synes vara högst af nöden att han

så gör, annars lyssnar ingen därtill. Äfven de, som en gang fått sina oron oppnade, äro dock så lomhorda eller så försoffade, att Gud måste ropa högt, om de skola höra det. Det är icke nog med otro och gudsförakt, med affall och förnekelse, utan de få, som ännu hålla sig till Gud och bekänna sig tro på honom, äro så sloa, likgiltiga och sömniga, att ett anskri behöfves för att väcka dem. De ha glömt Frälsarens förmaning: "Vaken och bedjen!" Eller hvad säger du, som läser detta? Har du icke märkt denna försoffningens onda ande rätt inom församlingen, kanske i din församling, bland äldre och yngre, bland rika och fattiga? Huru är det i ditt eget hjärta och lif? Är du varm och brinnande för din Herre och hans sak? Beder du, åkallar du Herrens namn i anda och sanning, eller är kanske hela din gudstjänst blott en vanesak? Vi behöfva verkligen gå in i oss själfva, ärligt rannsaka oss själfva inför Gud, på det att vår kristendom icke må vara blott ett sken utan lif och kraft, ett gäckeri med heliga ting, som slutligen drager öfver oss Guds stränga och rättvisa dom, ty Gud låter icke gäcka sig. Låtom oss komma ihåg det. Låtom oss betrakta Guds handlingssätt både mot enskilda och emot hela folk, så skall det blifva oss klart, huru "rättfärdighet upphöjer ett folk, men synd är folkens vanära" (Ords. 14: 34). Detta är en gudomlig sanning, en oföränderlig lag i Guds hushållning med människors barn. "Hvad en människa sår, det skall hon ock skörda."

När Gud för syndens skull straffar människor här i tiden, så är icke straffet i och för sig det, som utgör syftemålet, utan han afser ock en bestämd

verkan därmed, en till bättring, till sorg efter Guds sinne, till hjärtats odelade hänvändning till Gud. Och är det icke till *bättring och omvändelse till Herren, som världskriget framför allt manar oss?* Släkte efter släkte har Gud låtit predika bättring, särskildt inom den protestantiska kristenheten. Klart och kraftigt har evangelii ord ljudit i vårt gamla fosterland i synnerhet under de två sista mansåldrarna. Och likväl, är det icke just under de senare trettio eller fyrtio åren som svenska folket tagit så stora steg framåt på affallets väg? Otron och Kristus-hatet hafva utöfvat sin mission, och den har icke varit förgäfves. "Guds hus" hafva på många ställen stått tomma, under det "folkets hus" varit packade af larmande, hånande och hädande skaror. En liknande afkristning har pågått och pågår i andra protestantiska länder, icke minst i Tyskland. Guds ord och vilja har man hvarken velat höra eller göra. Och huru är det ibland oss här i detta land? Icke har det varit brist på nåde- och bättringsrop här. Men hvar samlas de största hoparna af både vårt folk och andra nationaliteter? Icke är det i kyrkorna Nej. Icke ens i de kyrkor, där man gjort de största eftergifterna för de världsliga påtrycken och tidens smak, lyckas man behålla folkets intresse för det andliga. Detta är ju ock helt naturligt. Kan och får icke Guds ord såsom andens nödvändiga lifsvillkor draga till sig och behålla sinnena, så förmår ingenting annat, hvad helst det än är, göra det. Då man nu icke vill höra Guds ord, så söker man tillfredsställelse för själen i hvarjehanda usla brunnar, såsom teatern, förevisning af rörliga bilder, klubblif, föreningslif, gatlif, spel af

allehanda slag o. s. v. Men dessa brunnar gifva intet vatten, ingen vederkvickelse för själen. Hand i hand med föraktet för Guds ord går föraktet för och missbruket af Herrens dag. Vi blott nämna detta såsom ett ytterst sorgligt sakförhållande. Och vi ha kommit långt, otroligt långt, i det stycket.

Samma förhållande äger rum med afseende på de öfriga buden i Guds lag. Ingen aktar dem, de få icke läsas i de offentliga skolorna, bibeln får icke finnas i dem; våra lagstiftande församlingar äro rädda för bibeln, rädda för att landets barn skola komma i någon, om än aldrig så ringa, beröring med bibeln. När nu härtill kommer, såsom förut är antydt, att en försoffningens ande, ett ljumhetens tillstånd inträdt uti och genomträngt kyrkan och dess medlemmar, så är det klart, att ställningen är betänklig. Gud måste gripa in med någonting utomordentligt, om till äfventyrs några måtte vakna upp och blifva räddade. Och Gud har gjort det, det utomordentliga har kommit, kommit på sätt och tid, som ingen väntat. Huru ofta har det icke sagts och skrifvits: "Krig är omöjligt numera, ingen vågar taga första steget till fredens störande, ansvaret är för stort; och om än ett krig skulle uppstå, så kan det omöjligen räcka mer än en helt kort tid"? Men det omöjliga blef möjligt; det blef krig, icke på en månad eller två, utan för ett år eller två, kanske tre. Så går det. "När de säga: Det är frid och säkerhet, då kommer ett plötsligt fördärf öfver dem." Guds straffdomar, huru länge han än i sitt stora tålamod dröjt med dem, komma plötsligt, komma såsom tjufven om natten, den ingen väntar. Så

skall den sista, den yttersta domen komma, ingen väntar den, församlingen, bruden, är sömnig och sofvande. Och likväl har Herren genom sitt ord och sina tjänare predikat därom, manat till vaksamhet, varnat för säkerhet i två tusen år.

Världskriget, som går öfver Europa, är en af de många domar, som föregå den yttersta domen, och det ropar till oss, svenska lutheraner i detta land, vaknen upp, gören bättring, varen redo, "Se, domaren står för dörren!" Herren ropar så till *oss*, till hela vårt land och dess folk. Vi åtnjuta fredens välsignelser; Gud låter i ymnigt mått sina gåfvor öfverflöda till oss på alla områden. Hvad tack gifver vårt land och folk honom för allt detta? Visar det ens mänskligt medlidande med krigets offer? Det ser icke så ut. Jag ryser och bäfvar, när jag tänker på detta lands synder och laster. Att namngifva och beskrifva dem tjänar till intet, de äro uppenbara för hvar och en, som vill se. Och ropet af dem måste vara på god väg upp till himmelen för att nedkalla hämnarens slag öfver det onda, lastbara, gudförgätna släktet. Gud sände Jona till Nineve för att förkunna dess undergång, nineviterna bättrade sig, och Gud ångrade straffet. Det fattas icke predikanter i vårt land, väldiga, hänförande talare, men det är ondt om gudasända män, som kunna och vilja träda fram i Herrens namn och säga såsom de gamle profeterna: "Så säger Herren". Det är brist på predikanter, som vilja förkunna folket dess synd och missgärning och mana till redlig bättring. Äfven profeterna fingo predika för döfva öron, det är sant. Guds folk aktade icke sin Guds ord. Det är ock det stora grundfelet med de kristna folken

i dag, de akta icke Guds ord. Nu predikas Gud genom de döda, sårade och blödande på slagfälten, genom tusentals änkor och faderlösa barn, genom sköflade hem, förhärjade städer och landskap — detta måste man höra; det går ej an att slå döfförat till för sådana skriande verkligheter. Han säger oss härmed: "Om I icke bättren eder, skolen I alla sammalunda förgås". Hvad som därför är en straffdom för Europa, det är en allvarlig bättringspredikan för oss i detta land; men en bättringspredikan är på samma gång en nådesförkunnelse, om vi nämligen fatta ställningen rätt, göra bättring och vända oss med hela vårt hjärta till Gud; såsom profeten Sefanja säger i kap. 2: 3: "Söken Herren, alla I saktmodiga i landet, som hållen hans lag. Söken rättfärdighet, söken saktmod; kanhända skolen I så blifva beskärmade på Herrens vredes dag." Där bättring sker, bevisar Herren alltid nåd, ty han har lust till barmhärtighet.

Frågan är då: Vilja vi så höra, hvad Herren säger oss genom sin straffdom, att vi därigenom låta föra oss till sann bättring? Framhärda vi i obotfärdighet, skola vi få erfara hans vredes nitälskan till dom och fördärf; göra vi bättring, få vi erfara hans kärleks nitälskan till lif och frälsning.

"Snart får man med hugnad skåda
all den kärlek, frid och tröst,
hvarmed Herren vill benåda
dem, som akta på hans röst.
Då skall vara i gemen
vårt bekymmer, det allen,
att vi Gud, hvars folk vi äre,
öfver allting älska lære.

Ty han vill då till oss komma
som en morgonrodnad klar
och bebåda sina fromma,
att hans dag skall komma snar,
salighetens ljusa dag,
då med nåd och välbehag
Guds, vår Faders, milda öga
ser till oss ifrån det höga."

Sv. ps. 389: 4, 5.

"Att hans dag skall komma snar", *att Jesu, vår Frälsares, tillkommelse är nära*, det tro vi, att Herren också vill säga oss genom världskriget. Det är förvisso ett af de tidens tecken, på hvilka Herren bjudit oss att akta. Krig och örlig, resningar och oroligheter bland folken; jordbäfningar, hungersnöd och farsoter; ett alltmera utprägladt Kristus-hat och förföljelse mot de kristna; girighet, vällust och en grof materialistisk världsåskådning i allmänhet, det är enligt Jesu egna ord hvad som karakteriserar tiden före hans andra tillkommelse. Och vi se allt detta för våra ögon just nu. Skulle vi icke då akta därpå? Vi förnimma ju den allvarliga maningen, som dessa förhållanden ställa till oss: "Vaken fördenskull; ty I veten icke, hvilken stund eder Herre kommer" (Matt. 24: 42). Detta är det första Herren vill lägga sin troende församling på hjärtat, att vara redo, att vaka och bedja, att icke förtynga hjärtat med svalg och dryckenskap och detta lefvernets omsorg. Det är just sysslandet med de lofliga tingen som för många blir ett hinder för den rätta vaksamheten och bönelifvet; hjärtat förtynges däraf, kärleken förkolnar, den andliga döden sätter sin stämpel på

hela människan. Broder och syster, håll ut en liten tid ännu i vaka, bön och strid, det gäller lifvet och den eviga härligheten; tiden är kort, och Jesus själf är med dig alla dagar; i hans namn skall du segra. "Se", säger han (Upp. 22: 12), "jag kommer snart, och min lön med mig." Detta är Frälsarens sista löfte till sin församling, och han upprepar det flera gånger. Härmed vill han uppmuntra, styrka och trösta sina ofta försagda lärjungar. Detta är det andra, vi skola taga fasta på: Jesu trösterika försäkran om sin snara ankomst. Då vi se förutsägelserna gå i fullbordan, se huru tecknen på alla områden visa sig — är det icke då fikonträdet, som knoppas och bådar den eviga sommarens härlighet? O, att vi satte tro till *allt*, hvad Jesus lofvat, och med ifver väntade hans tillkommelse! Lyft dina ögon upp, du Kristi brud, brudgummen kommer, kommer med den fulla förlossningen från allt ondt. Ja, äfven detta vill Herren säga oss genom den pågående straffdomen: till uthållighet i kampen, till tröst och styrka i lidandet, till hoppfull och glad väntan efter den himmelska segerlönen och hvilan i fadershemmet säger han det. "Frukta icke, du lilla hjord; ty det är eder Faders goda behag att gifva eder riket" (Luk. 12: 32). Och lika visst som Gud icke låter gäcka sig, lika visst ryggar han icke heller ett enda af sina löften. Den som bättrar sig och tror evangelium, han varder frälst, frälst från synden och den tillkommande vreden till evig salighet hos Gud.

Så hör då, dyre vän, hvad Herren talar i sitt ord och sina skickelser! Hör, tro och lef!

THEODOR KJELLGREN.

Ur den kyrkliga verksamheten.

Barmhärtighet.

Sonetter.

Matt. 25: 40.

Mång' sekler flytt, se'n han det ordet sade,
som lärt oss lifvets konst: "I ären bröder!"
Men hvar är den, hvars ädla sinne glöder
för allt det ansvar, då på oss han lade?

Det gäller le med dem som äro glade,
att gråta ut med den, hvars hjärta blöder,
så lida med, att man den arme föder,
som om man gods och guld gemensamt hade. —

Men det är lifvets konst, hvad gör då denne,
som tror vår värld är till blott för hans nöje,
och att han ensamt äger rätt till henne;

som blickar med ett kallt och hånfullt löje
på uslingen, som hörde han till djuren
och vore åt Beelsebub försvuren?

II.

"Vi — bröder! Dårskap!" skrattar han och samlar
igenom lifvets da'r in i det sista
det röda guldet i sin kassakista
och blir så varm i hjärtat, när det skramlar.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

III.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

IV.

Ett stod åt krymplingen, en krans för hären
ett vanligt ord, så länge än jag minner!
Där tåren het från sorgset öga rinner,
dit vill jag skynda om och torka tären;

där vill jag hålla till och laka såren,
där vill jag bo, tills skymningen försvinner
och dagen åter i pupillen brinner
af sådan sol, som plägar se om våren.

Låt alla kalla hjärtan, hur de vilja,
emellan den en hjälpsam hand är värdig
och den onördig är få skickligt skälja.

När blefve jag med sådant urval färdig?
Nej, jag vill dö som en som älskat alla
hur domen än se'n öfver mig må fälla

V.

Jag sticker tadlets kvassa dolk i skidan,
den passar icke rätt i lag med fränder.
Jag vet, jag möta skall i andra länder
båd' den jag hjälpt och den jag stött åt sidan.

Fast uppåt, upp till Gud står broderns bidan,
Gud lägt hans öde tungt i mina händer.
Jag skall gå ut på gator och i gränder
och göra godt och ställa ängestkvidan.

Skall jag en gång stå öga emot öga
med den, som då skall hvarje skuld betala,
som man betalar i de ängder höga.

då torde det mitt klena mod hugsvala,
att hvad jag gjort en gång min minste like,
var gjordt åt konungen i himlars rike.

Den 28 augusti 1915.

C. A. Lönnquist.

Bethesda Hospital och med denna inrättning förbundna verksamhetsgrenar.

Jesu hjärta ömmade för de behöfvande i denna värld. Han älskade med en kärlek, som var utan mått och gräns. Denna kärlek öppnade sin famn mot allt hvad människa heter. Och Jesus Kristus är densamme i dag som i går, och han förblifver densamme i evighet.

Denna Jesu kärlek glödde i hans ord, den klappade i hans gärningar. De elända trängdes också omkring honom. Han var deras vän, det kände de. Sjuka och bräckliga, misshandlade och öfvergifna, förvillade och fallna, alla funno i honom, hvad de sökte: vännen "den bäste". Och han är alltid densamme, alla dagar intill världens ände.

Den som erfarit, hvad det vill säga att icke kunna låta bli att tjäna, äfven om kors och smälek synas vänta i Kristi efterföljelse, förstår i någon mån Jesu frälsaresmärta och frälsareglädje. Ingen Jesu lärjunge har gifvit uttryck åt denna erfarenhet tydligare än aposteln Paulus. "Jag har stor sorg" — så lyda hans ord — "och oaflåtligt kval

i mitt hjärta... för mina bröders skull." "Många vandra, såsom jag ofta sade eder och nu till och med gråtande säger, såsom fiender till Kristi kors." "Jag fröjdar mig i mina lidanden för eder." Att göra Jesu gärningar, tjäna såsom han tjänade, det är just detta, som utgör en väsentlig del af vår kallelse såsom kristna. "Den som tror på mig", säger Jesus, "äfven han skall göra de gärningar, som jag gör."

Det arbete, som bedrifves af våra barmhärtighetsinrättningar, har till syftemål att fortsätta Jesu tjänaregärning på jorden. Hvad som i detta afseende uträttats är emellertid ganska litet, om man jämför det med de behof, som förefinnas. Dessa inrättningar utsträcka sin tjänst, så långt som det är möjligt, men de kunna ej gå längre i detta hänseende, än medel och personliga krafter det medgifva. De äro samfundets tjänare, och det är genom dem, som samfundet utför sin tjänaregärning i Jesu efterföljelse.

Det synes emellertid, som hade den kristna församlingen såsom ett helt aldrig riktigt fattat sin kallelse i fråga om tjänandet. En underlig vanmakt har i trots af alla framgångar legat öfver kyrkans inre missionsarbete. Denna verksamhet har mer än många andra verksamhetsgrenar lidit af kronisk brist både på medel och tjänande krafter. Att det icke kan fortgå på detta sätt huru länge som helst, utan att församlingslifvet därigenom tager skada, säger sig självt. En väckelse på detta område blir med hvarje år, som flyr, mer och mer en bjudande nödvändighet.

Vår barmhärtighetsverksamhet står icke dess mindre såsom ett lefvande vittnesbörd om Guds

BETHESDA HOSPITAL.

tjänarevilja och såsom ett bevis på Guds godhet emot oss i Kristus Jesus. Den är också på samma gång ett macedoniskt rop till hela samfundet, till hvarje särskild församling och enskild kyrkomedlem. Den är en bön, som längtande sträcker sig mot den tid, då Guds vilja skall ske på jorden, såsom den sker i himmelen.

Rika tillfällen erbjudas kyrkan att tjäna genom hvarje sådan inrättning. Dessa tillfällen kunna emellertid utnyttjas, blott i den mån som Jesu kärleksvilja med världen blir förhärskande inom samfundet. Ty en barmhärtighetsinrättning åstundar ingenting högre än att få öfva kärleksbevisning i största möjliga utsträckning. Den är ingenting annat än en förvaltare af de gåfvor, som samfundet såsom sådant ställer till dess förfogande. Längre, än de gifna medlen och krafterna räcka, kan den icke gå. Gud fylle våra hjärtan med ett rikt mått af den kärlek, som är utan mått och gräns!

Syftemålet med denna lilla afhandling är ej att söka lämna en om än kortfattad historisk framställning af hvad som redan skett, utan att, om möjligt, väcka intresse för det som ännu behöfver göras, det stora behofvet af kristlig diakoni, som förefinnes inom vårt samfund.

* * *

Bethesda Hospital har under sin verksamhetsperiod vårdat öfver 21,000 sjuka. Det är ju ett ganska stort antal. Summan kunde dock hafva varit mycket större, om nödiga medel och krafter stått verksamheten till buds. Men redan detta antal utgör ett stort arbetsfält, vare sig vi betrakta saken från själavårdens eller sjukvårdens syn-

punkt. Huru mycket af "denna tidens lidanden" representeras ej af en sådan skara! Huru mycket bekymmer och tårar, tunga dagar och sömnlösa nätter, huru mycken möda och omsorg, oro och bön, glädje och tacksamhet! Men allt sådant tillhör den historia, som icke skrifves på jorden.

En ung man inskrefs vid sjukhuset för att erhålla nödig vård. Han hade vistats i Amerika blott några månader. Vid företagen läkareundersökning blef det klart, att sjukdomen var af sådan beskaffenhet, att den ej kunde botas. Den unge mannen underrättades om sin ställning, på samma gång han hänvisades till den store läkaren. De dagar, som nu närmast följde, voro verkliga kampdagar, men de blefvo afgörande i fråga om hans ställning till Gud. Han hade i mångt och mycket varit sina föräldrars sorg. Efter att hafva flackat omkring till lands och sjös, reste han till Amerika. Här låg han nu, sjuk och hjälplös, fjärran från hem och anhöriga. Huru han kände sig till mods under de allra första dagarna af sin vistelse på sjukhuset, kunna vi blott ana. Gud blef honom emellertid för stark. Efter några veckors sjukdom insomnade han — det är vårt vissa hopp — glad i tron på Frälsaren.

Hans moder skref, efter att ha mottagit underrättelse om hans sista stunder: "Den största glädje i denna djupa sorg är, att Herren ledde det så, att vår son fick komma till eder och bli ledd på den rätta vägen, innan han gick hädan. Underliga äro Herrens vägar. Att vår son skulle till Amerika och genom eder finna vägen till Jesus, huru underbart!"

En medelålders man hade nyss anländt. En

BETHESDA DEACONESS HOME

elakartad åkomma hade obemärkt smugit sig öfver honom, och nu var han i det närmaste hjälplös. Läkaren kunde blott, efter noggrann undersökning, konstatera, att sjukdomen gjort sådana framsteg, att föga eller intet hopp fanns om hans vederfående. Flera dagar sväfvade han mellan lif och död. Omsider märktes, tvärtemot all förväntan, någon liten förbättring. Efter någon tids förlopp var han frisk och reste hem, glad och tacksam till Gud för hans nåd.

"Jag har föga tänkt på Gud och min eviga välfärd", sade han vid mer än ett tillfälle. "Jag har lefvat för denna jorden, arbetat och släpat blott för att samla penningar och njuta af lifvet. Jag vet, att det är Gud, som hulpit mig. Jag vill också af hela mitt hjärta tacka honom." Huru ofta få vi ej erfara sanningen af sångarens ord:

Gud går på stormens vingar,
han far på dundrets vagn
och själfva skadan tvingar
att tjäna oss till gagn.

Många liknande bilder från sjukvårdsverksamheten kunde framdragas. Andra erfarenheter få emellertid också göras, erfarenheter, som mera påminna om natten än om dagen. Men det är just sådana förhållanden, som mest vittna om behofvet af en lefvande, gudomlig Frälsare.

Sjukvårdsverksamheten öppnar för kyrkan ett viktigt missionsfält. Därom torde vi alla vara ense. Men denna verksamhet är icke dess mindre ingalunda i sann mening populär. Därom torde vi ock vara medvetna. Förhållandet är i detta afseende ungefär detsamma allestädes. Orsaken torde till en stor del vara att söka i den omstän-

digheten, att vistelsen vid ett sjukhus är förbunden med stora både lidanden och utgifter. Äfven denna verksamhet vill emellertid vara en Kristi tjänare, som troget och tåligt går Herrens ärende bland de behöfvande. Skall denna viktiga uppgift kunna fyllas, såsom behofven det kräfva, så måste Kristi kärleksvilja med de sjuka blifva en makt i samfundet i långt högre grad, än hvad fallet hitintills varit. Må detta vara ett böneämne för oss, då denna verksamhet kommer i åtanke.

För en kortfattad historisk framställning öfver Bethesda-inrättningarnas verksamhet hänvisas läsaren till "Korsbaneret" för 1910 och till Minnesota-konferensens minnesskrift.

* * *

Det är nattvardsgång vid ålderdomshemmet. Ett kort skriftetal har hållits. Nattvardsgästerna äro färdiga att framträda till Herrens bord. Huru gärna önskade vi ej, att vårt folk kunde få tillfälle att närvara vid en sådan högtidsstund! Det är en oförgätlig syn att se dessa åldriga samlade för att fira nattvardsgång. Somliga stappla med möda fram till Herrens bord. Andra återigen kunna ej utan hjälp komma fram och böja sina knän inför Gud, medan de heliga håfvorna utdelas. Men villiga händer äro färdiga att stå dem bi, stödja och leda. Se, denna krans af hvita hjässor, som böjas inför Herren i andakt och bön! Ingen, som i någon mån lärt att betrakta människorna med Jesu ögon, kan gärna bevittna en sådan nattvardsgång utan att känna sig gripen i sin själs innersta och förnimma en fläkt af den himmelska församlingens frid. Huru underbart innehållsrika och på samma gång allvarligt manande

BETHESDA ÅLDERDOMSHEM.

ljuda ej i våra öron Jesu ord: "Det I hafven gjort mot en enda af dessa minsta mina bröder, hafven I gjort mot mig", då vi stå inför en samlad skara af behöfvande medmänniskor! Herren öppne oss ögonen, att vi må se hans härlighet i hvarje läge, där församlingen påkallas att inskrida för att göra Kristi gärningar!

Det är nu 11 år sedan Bethesda ålderdomshem upprättades i Chisago City, Minn. Det har rum för 30 gamla. Mrs Martha Mattson har under hela denna tid tjänat såsom föreståndarinna.

Ett nytt hem för gamla och obotligt sjuka öppnades vid Gervais-sjön den 6 juli 1914. Här tjänar syster Clara Norman som föreståndarinna. Detta hem har rum för 24 gamla och orkeslösa. De båda hemmen hafva under en längre eller kortare tid vårdat 128 personer. Skall emellertid denna verksamhet fylla sin uppgift enligt Guds ord och de förefintliga behofven, då måste tillgången både på penningmedel och tjänande krafter blifva betydligt större än hvad förhållandet varit under de år som flytt. Vi må emellertid tacka Gud för hvad som blifvit uträttadt på detta område inom vårt samfund, bedja och hoppas, att kyrkan må blifva i tillfälle att helt fylla sin kallelse bland de ålderstigna och orkeslösa.

* * *

Diakoni, huru ofta höra vi icke detta ord i våra dagar! Hvad är diakoni? Det är att fortsätta Jesu verksamhet bland behöfvande medmänniskor, tjäna såsom han tjänade. Diakoni är alltså fortsättningen af Jesu tjänaregärning.

Hvad är då en **diakonissa?** En diakonissa är en Guds tjänarinna, hvilken på församlingens kal-

lelse och såsom dess representant gör Kristi gärningar bland de behöfvande. Icke är diakonissgärningen den enda, om hvilken detta kan sägas. Ingalunda! Men just emedan detta kan sägas om diakonissans kallelse, hvilar Guds välbehag öfver densamma, och den har rätt att påräkna församlingens verksamma förbön och trogna understöd.

Sedan år 1902 äger Minnesota-konferensen en diakonissanstalt, Bethesda diakonisshem, i St. Paul, Minn. Dess systrar tjäna bland sjuka, ålderstigna och barn, i församlingsarbetet och på missionsfältet i Kina. Tillgången på personliga krafter motsvarar emellertid långt ifrån krafven. Det är klart, att under en tid, då all kyrklig verksamhet måste, såsom nu är fallet, kämpa för sin tillvaro och sin plats i samhället, diakonien också får känna följderna af tidens kamp och trängsel. Men kamptiderna blifva krafttider och segertider för oss, i samma mån som vi öfverlämna oss helt åt Gud.

Jag vill göra din vilja, min Frälsare god,
jag vill stå bland de arma, där du en gång stod,
jag vill tjäna som du på de stigar, jag går,
och dig tacka, o Herre, att tjäna jag får.

Bland de arma, där nöden sig bjudit till gäst,
där som tjänande kärlek behöfves som bäst,
vill jag göra min gärning, om lätt eller svår,
och dig tacka, o Herre, att tjäna jag får.

A. F. Almer.

Några ord om Bethphage-missionen.

Jag kan icke skrifva historia. Mitt minne är icke af det slaget, som fasthåller detaljer och infogar dem successivt på deras rätta plats i ett sammanhängande panorama. Och därför hade jag helst velat slippa ett uppdrag, som nödvändigheten dock påtvingat mig af den anledningen, att Bethphage-missionens föreståndare på grund af en svår sjukdom tillfälligt urståndsatts att i tid för Korsbanéret skrifva därom. Efterföljande lilla uppsats kan därför icke få något annat värde än det, som möjligen förståelsen kan skänka. Verksamheten, som går under detta namn, är mig kär, och hvad jag kommer att säga är blott några ord om hur den historiskt ser ut från *min* synvinkel.

Hvem kan se in i de gudomliga rådslagen, som först efter deras fullbordan, och då blott för ett troende öga, delvis ligga afslöjade? Likväl, tyckes mig, bör det för hvar och en, som känner något litet till Bethphage-missionen, vara påtagligt, att Guds hand från början styrt det hela, och det icke blott från den stund, då planen mognade i den själ, som varit det mänskliga redskapet för dess förverkligande. Jag räknar de första, för män-

niskoblickar synliga spåren långt tillbaka i den fostran, som bygdens folk inom denna del af Nebraska fått genomgå både så och så. Härute ligga stora svenska samhällen med våra lutherska församlingar, Bethania, Fridhem, Bethel och Vestlanda med Adullam, som kärnorna för kristlig verksamhet. De ha från början haft nitiska herdar, som ingjutit sin ande i folkanden. Den svenska karaktären är redan som danad för barmhärtighetsverksamhet. Det är icke långt till svenskens hjärta, när ögat blir öppnadt. Det är svårare att öppna ögat. Men därpå synes mig Guds omedelbara fostran af vårt folk härute gått ut. Han har hållit dem i en sträng skola på denna kärfva Nebraska-hed. Till en början var det nybyggarelifvets svåra läxor. Senast har torkår på torkår alltmer kommit oss att inse, att vi alla äro beroende af honom, som ger och tager, icke efter våra önskningar, utan efter gudomliga grundsatser. Hos kyrkfolket — och det är så godt som alla — har, om ej mitt öga bedrager mig, denna fostran medfört, icke hvad man kunnat vänta: ett knotfullt och girigt sinne, utan en sinnets böjlighet, af hvilken något för Guds rike betydande borde kunna väntas. En och annan har därför undrat, om icke Gud hade någon kallelse särskildt för detta folk. För många år sedan trodde vi, att barnhemssaken var vår. Några pastorer arbetade för att få konferensens barnhem förlagdt härute. Men nej, det lades annorstädes.

Bethania-församlingen, hvars kyrka ligger blott tre mil från Axtell, såg sig nödsakad att börja verksamhet och sedermera stifta församling i staden, om den eljest skulle kunna tillgodose gammalt

DEN UNDER UPPFÖRANDE VARANDE BYGGNADEN.

folk af dess eget, som senare åren byggt sin ålderdomshydda där, såväl som andra där boende svenskar. Så uppkom den lilla Betfage-församlingen, som omsider fick först sin vackra kyrka och sedan ett ändamålsenligt prästboställe färdigt. Präst kallades, men svarade nej. Ny stämma för prästval utlystes. Hvem skulle vi kalla? Ingen visste.

På annat håll i vår stat gick en man med digra tankar i sin själ. De förtätade sig omkring detta: *de olyckligaste bland vårt folk.* Till sådana räknade han de fallandesjuka, nervsjuka och svagsinta. Mer och mer kände han det som sin oafvisliga kallelse att ägna sitt lif och sin kraft åt något slags verksamhet, som gick ut på att bereda lisa åt sådana i deras olyckliga timliga tillvaro. Han visste icke ännu huru. Han var bunden, men dock på ett sådant sätt, att den krets, hvari han var ställd, ständigt påminde honom om det mänskliga lidandet. Nitet förtärde honom. Men så löstes han helt oväntadt från den kyrkliga kallelse han var uti, och han tvingades att se sig omkring efter den dörr, som möjligen vore öppen för honom. I detta såväl som i allt annat måste han bedömas såsom människa. Emedan pastor Dahl från sin studietid var närmare bekant med undertecknad, uppsökte han mig i sin rådvillhet. Jag visste då inte det minsta om den eld, som brann i hans inre. Vi möttes som ämbetsbröder, han såsom den som behöfde församlingskallelse, jag såsom den som såg mig om efter en man, med hvilken jag kunde samverka på så nära håll och i ömtåliga förhållanden. Det var samma vecka som stämma skulle hållas för prästval i Betfage. Att jag blef först öfverraskad och sedan glad, och att Dahl enhälligt

blef kallad till församlingen, behöfver jag icke säga.

Men därmed var också grunden till Bethphagemissionen lagd, fast ingendera då hade någon tanke på hvad som skulle komma af Dahls flyttning till bygden. Där han själf var fästad, måste naturligtvis också verksamheten bli förlagd, om det annars var någon mening i hans båda kallelser. Hur mycket af planen — om ens något — i hans inre var färdigt, då han tillträdde sitt pastorat, vet jag icke. Men det vet jag, att ännu ingenting var *moget* mer än tanken, att Gud kallat honom att omsider, när dennes stund var inne, på något sätt bispringa de olyckligaste bland vårt svenska folk. Och det vet jag, att han ofta måst trefva sig fram. Men det vet jag ock, att från början resonans hos vårt folk tydligt gifvit sig tillkänna, hvarför också verksamheten under den korta tid den varit i gång utvecklats förunderligt fort.

Visserligen har långväga ifrån den allvarliga frågan hörts härute: Är det klokt att förlägga ett hem för nervösa sjuklingar inom Nebraskas hårda klimat? Det har varit en fråga, som legat tungt på dem, som haft att besvara den. Dahl tänkte på California — där var en dörr. Han tänkte på östra Nebraska — där var en dörr. Där finnas dessutom många dörrar, som han icke hade reda på, men väl kanhända våra pastorer i norr och söder. Dörrarna i California och östra Nebraska voro stängda, när man på allvar tog i dem. Visste någon ämbetsbroder om någon annan dörr, som var öppen, så försummade han att säga så. Då öppnade Gud helt tyst en annan härute. Där utbjöds land nära staden, passande för en sådan anstalt.

KÄLLARVÅNINGEN UTGRÄFVES FÖR DEN FÖRSTA EGNA HYDDAN.
(Märket utvisar Betfage-kyrkans läge.)

Hvad skulle man säga om frågan vid en sådan fingervisning? Om andra dörrar öppnas längre fram i öster, väster, söder och norr, har icke vårt folk i midten af vårt stora land behof af en anstalt, som ligger dem nära nog för att nås? Särskildt de, som lida af epilepsi och redan äro vana vid klimatet? Hufvudsaken är ju dock, att denna verksamhet kommer till stånd, kan få fäste och skjuta en sådan rot, att den aldrig kan uppryckas. Hvad hindrar, att den sedan kan växa och skjuta ut grenar, som beskugga hela landet? Och dessutom torde de nervösas hjälp icke, utom i möjliga undantagsfall, vara en klimatfråga, utan en om hjärtats förståelse och en handens ömtålighet, som har det rätta greppet på andras hjärtesträngar. Sanatorier ha väl sin uppgift, men de hyddor, som byggas någonstädes i ett lugnt skymundan, där själens sår kan få ro för att hinna läkas — hvem kan neka, att de ha sin? Och hvem vet, om icke deras är långt större?

På så sätt har, enligt den insikt jag har i saken, verksamheten kommit till stånd. Att följa den steg för steg i en kort uppsats kan jag, som nämndt, icke — jag lämnar det åt stiftaren för en annan årgång af KORSBANERET. Blott ett par ord ytterligare om hur det ser ut i den del af vår bygd, där Bethphage-missionen utför sitt arbete.

Axtell är en liten by på blott några hundra personer, flertalet svenskar, tillhörande Betfage- eller Bethania-församlingen. Den ligger vid Burlingtonjärnvägens stambana från Omaha till Denver. Trakten är jämförelsevis rik. Svenskarna, som bygga och bo härute, äro i allmänhet välmående. Om välmåga tala hemmen och samhället som ett

UTANFÖR VERKSTADEN. ALLA FYRA SKYDDSLINGAR.

helt. Detta i trots af de senare årens pröfningar. Ingen har gett upp hoppet om bygden, som fordom såg goda år i lång följd. Det sista året var särdeles rikt, med österns klimat och en oöfvertträffad växtlighet. Äfven de torra åren ha sina förmåner. Febrar och lungsjukdomar äro en sällsynthet. Den vida, öppna prärien med Guds väldiga hvalf öfver sig har sin egendomliga tjuskraft, som tycks uppväga den i naturskönare trakter.

På en långsamt stigande höjd omedelbart utanför byn, nordost därom och öfverskådande Betfages och Bethanias domän, äro de 40 acres belägna, där nu byggnadsarbetet pågår på den första egna hyddan. Då jag med en af mina egna, för verksamheten varmt intresserade medlemmar för några dagar sen stod däruppe och såg, hur de vackra, hvita teglen lade sig till murar för den blifvande byggnaden, sade han med rörelse: "Tänk, hvilket monument för kommande tider! Om hvarje farmare lade in en hundradollar här, kunde han icke bättre använda den." Det ser så ut, när man kommer tillräckligt nära för att känna pulsslagen i verksamheten. Men då måste man stiga in i de redan öppnade hyddorna i staden. "Bethel" ligger i samma kvarter som kyrkan. Där bo kvinnorna, som bära sina kors med det tålamod, god vård hjälper till att väcka. I samma kvarter ligger "Sarepta", äfvenledes kvinnornas, hufvudsakligen de tjänandes, hem. Ett litet stycke längre bort ligger "Nazareth", männens fridshydda, där deras hjärtesår behandlas af den allt öfvervinnande kärleken och förståelsen. Åt ett annat håll ligger "Adullam". Åt ännu ett "Hebron". Intill "Nazareth" ligger verkstaden. Men man måste taga de

BETHPHAGES FÖRSTA SKYDDSLING.
(Mrs Lindensten)

pröfvade i hand och känna broderskapet och bli varse tacksamheten, innan det klarnar i förståndet som säger: "Hvad gjorde du en gång för storverk i lifvet, eftersom du sluppit undan det kors, som brodern bär?" Och man måste se glansen i blicken hos de hjälplösa, tänd af tacksamhetens eld i barmen, för ett vänligt ord eller ett ringa, tålmodigt lyssnande till idiotens behof att få tala något likt andra människor, utan att bemötas som en hund — detta måste man, innan man riktigt kan säga: "Nu vet jag, hvad som är riktigt stort och skönt i världen — att ge en bägare kallt vatten till den minste af Jesu bröder." Det är detta som man börjat med i Bethphage och som man i framtiden ämnar att i ännu högre grad få göra. Det är för att få detta kärleksarbete, så af behofvet påkalladt, befästadt någonstädes bland vårt svenska folk, som uppropen utgått och utgå. Det kostar, som allt på jorden gör, penningar. Den hydda, som nu uppföres, är beräknad att kosta $16,000, hyror och annan utgiftsstat inom den lilla kolonien kräfva dessutom goda inkomster. Hvarifrån penningarna skola komma, vet han, som kallade företaget fram. Att de finnas bland ett folk, hvars välmåga växer för hvarje dag under välsignelsen från rikedomens källa, och att mycket af dem gömmes tillsamman af medlidsamma, pröfvade bröder för att i sinom tid komma anstalten till godo, det veta vi. Och vi tro med öfvertygelsens visshet, att verket skall gå framåt, buret af vårt kristna folks böner och gåfvor, så att ingenting skall fattas.

C. A. Lönnquist.

Augustana-synodens pensionskassa.

Denna inrättning var vid synodens senaste årsmöte 50 år gammal. Hade jag vågat, skulle jag bedt synodens vördade president att på mötets program uppsätta ett festtal och en sång för att hugfästa minnet af denna verksamhetsgrens 50-åriga tillvaro och dess uppriktiga försök att under denna långa tidsperiod, om än i all anspråkslöshet, gå samfundets ärenden. Men saknades festtal och sång, gaf dock synoden denna inrättning vid sitt möte i Minneapolis det som bättre var, i det kraftiga mått och steg togos för att skänka densamma större resurser, så att hon måtte kunna bättre än hittills utföra sin mission inom samfundet.

Det var på synodalmötet i Princeton, Ill., 1865 det första uppslaget gafs till grundandet af denna verksamhet. I sin ämbetsberättelse som synodens president, uppläst vid nämnda möte, skref dr T. N. Hasselquist: "Denna händelse* framställer dock en af de mörka sidorna, som häfta vid vårt kyrkosamfund. Under det de flesta prästerna ej er-

---

* Pastor J. P. C. Boreen hade samma år den 21 mars aflidit, efterlämnande änka med 3 minderåriga barn. Han var den förste af synodens präster, som skördades af döden.

hålla större löner, än som åtgå till deras anständiga bärgning, och kanske icke öfverallt ens så mycket, hvaröfver ej är att undra, när man besinnar församlingarnas ungdom och medlemmarnas fåtal, måste dock icke lärarna, om de ha familjer att försörja, se med sorg den stund nalkas, då de, som ligga dem om hjärtat, blifva lämnade utan hem, utan underhåll, ett föremål för den allmänna barmhärtigheten, och barnen skingrade i alla väder? Vi måste i tid taga sådana mått och steg, som denna allvarliga sak kräfver." Dessa ord af den framsynte samfundsmannen hade åsyftad verkan, helst som ett förslag i samma anda hade inkommit till synoden från Mississippi-konferensen. En kommitté tillsattes att utarbeta förslag till bildandet af en kassa för fattiga prästänkors understöd. Först vid synodalmötet 1867 inkom denna kommitté med sin rapport, med anledning af hvilken en styrelse tillsattes att mottaga och förvalta inflytande medel för detta ändamål. Snart nog fann man dock, att äfven präster kunde komma i den ställning, att de behöfde understöd från samfundet, hvarför namnet 1869 ändrades till Pensions- och Änkekassan, under hvilket namn hon var känd ända till 1898, då det förändrades till Understödskassan. Att nu skildra den ödesdigra historia, denna kassa från 1867 till 1898 genomgick, skulle göra denna artikel för lång. Någon gång borde dock historien skrifvas, ty ingen verksamhetsgren inom synoden har haft en så törnbeströdd stig att vandra som denna. Dess historiska utveckling liknade pendeln på klockan: den gick hit och dit, men kom ingenstädes. Ingen syntes ha något djupare intresse för denna verk-

samhet. Vid synodalmötena höllos varma tal och fattades kraftiga beslut, men därvid stannade det. Några energiska försök att göra något af denna kassa förspordes icke. Och likväl utdelade hon ej så litet under denna tid till behöfvande prästänkor. Alldeles utan betydelse och välsignelse var hon ej. Men hon förmådde aldrig vinna församlingarnas ynnest och stöd. Orsaken därtill är lätt att finna. Denna tid var banbrytningens tid. Allt var ännu nytt. Alla krafter och medel, som kunde åstadkommas, behöfdes för att drifva den kyrkliga verksamheten framåt. Missions- och skolverksamheten voro då som nu hjärtpunkten i alla kyrkliga sträfvanden. Det var därför ej underligt, om prästerskapet den tiden af ren svensk-pietistisk blygsamhet helst teg om denna kassa, som ju åsyftade dess eventuella hjälp, och med all ifver och kraft arbetade för de öfriga kassorna, som sanningen att säga aldrig flödade öfver. Och när prästerna voro så tillbakadragna, att de icke ville framhålla denna kassas behof och oumbärlighet eller påyrka kollekter och bidrag, var det ju ej så underligt, att hennes inkomstkällor runno ytterst sparsamt och oftast voro alldeles uttorkade. Att prästerna förhöllo sig så, det hade ock sin grund i de principer, enligt hvilka kassan förvaltades. Hon var helt enkelt en fattigkassa. Endast när det var uppenbart, att stor nöd var för handen, kunde medel därur utdelas. Ingen präst kunde gärna känna sig hågad att föra en sådan kassas talan. Lika litet kunde någon lekman göra det. Utsikten att, efter en lång och sträfsam arbetsdag i samfundets tjänst, i sjukdomens och ålderdomens stund vara hänvi-

sad till en så beskaffad pension, kunde ju för ingen af synodens präster synas särdeles tröstefull. Ej heller var ställningen för änka och barn, ifall man fölle ifrån, mera tillfredsställande.* Verksamheten, såsom den dittills bedrifvits, hade visat sig så misslyckad, att det var uppenbart, att något måste företagas för att föra den in i ett nytt spår och skaffa den förtroende och välvilja hos såväl präster som församlingar. Sådan var situationen, då synoden sammanträdde 1898. Det blef nu fråga om att antingen upphöra med att upprätthålla denna sak eller göra något däraf, som var värdigt ett kristligt kyrkosamfund. Eftersom denna hjälpkassa afsåg att förjaga timlig förlägenhet och umbärande ur pastorshemmen, så ansåg synoden att prästerna själfva måste visa ett verkligt intresse därför och själfva göra försakelser för att drifva den upp till den ställning, att hon kunde motsvara det ändamål, hvarför hon existerade. Om prästerskapet själft genom att personligen uppoffra för densamma bevisade sig anse den vara nödvändig, skulle snart församlingarna omfatta den med förtroende och skänka den nödiga medel för att rätt och värdigt kunna gå samfundets ärenden. Och så blef det bestämdt och stadgadt, att hvarje präst skulle årligen bidraga med $5, hvilka medel användes för att grunda en fond. Dessutom skulle vid hvarje dödsfall af präst inom synoden kassans medlemmar inbetala hvardera $1.50, hvilket belopp strax skulle tillställas änkan för att skydda henne från ekonomisk förlägenhet under första

* Då försök gjorts att föra verksamheten tillbaka på denna ståndpunkt, beror det naturligtvis därpå, att man ej besinnat, att den är en öfvervunnen ståndpunkt, som behagade ingen.

tiden efter dödsfallet. Vid synodalmötet 1900 blef detta system för inrättningen satt i verket. Detta årtal betecknar en viktig epok i utvecklingen af verksamheten, som därefter benämndes Understödskassan. Ett nyvaknadt intresse gjorde sig snart gällande inom synodens församlingar. De sågo, att prästerna menade allvar med saken, och att det ej var en blott illusion, att en sådan kassa behöfdes. Genom prästernas årsafgifter kom en liten fond så sakta till stånd, som 1911 hade vuxit till omkring $25,000. Därjämte hade de med sina dödsfallsbidrag förjagat många dimmor och bekymmer ur prästhem, där herden legat på bår, omkring hvilken stått änka och barn, för hvilkas ekonomiska skydd han ej varit i stånd att ordna, innan han bortgick. Hade nu bara alla synodens präster och professorer hörsammat synodens bestämda vilja i detta stycke, skulle inrättningen gjort långt större framsteg än den gjort. Att ett antal ställde sig utanför denna verksamhet, som så djupt berör samfundets framtida bestånd och utveckling, försvagade den och lade många hinder i dess väg. Likväl skred den säkert om än sakta framåt, så att synoden började känna sig liksom belåten med resultatet och sinnad att taga ytterligare mått och steg för fondens stärkande. Ehuru ett stigande intresse märktes inom församlingarna, låg det dock i öppen dager, att de bidrag, som inflöto, icke motsvarade vare sig förväntningarna eller behofven. Ännu var det blott egentligen prästerna och ett mindre antal professorer, som gjort verkliga uppoffringar för saken, om man undantager enskilda personer och församlingar, som skänkt ansenliga donationer och bi-

drag. Därför beslöt synoden på årsmötet 1911, att hvarje församling skulle bidraga vid hvarje dödsfall af präst eller professor med ett belopp motsvarande en cent per kommunikant. Totalbeloppet, inkasseradt vid hvarje dödsfall, skulle bevaras i fonden som garanti för att änkan skulle få den stadgade pensionen, så länge hon lefde eller var berättigad därtill. Här blef nu öppnad en inkomstkälla, som säkert om än sakta skulle stärka verksamheten. "Många bäckar små, göra en stor å", säger ordspråket, och det slog in på detta till synes så ringa bidrag. Hade nu alla församlingarna efterkommit synodens beslut i detta fall, skulle fonden årligen vunnit en ansenlig förkofran. Det stora flertalet voro dock i detta som i andra stycken trogna, lojala och punktliga. Resultatet blef mycket uppmuntrande. Genom denna lilla afgift, då den flöt samman med prästernas och professorernas årsafgifter och med de ansenliga personliga donationer och distriktinsamlingar som inflöto, ökades fonden under fyra år till öfver $100,000. Då nu årligen rätt stora belopp utdelats till pensionsberättigade pastorer och pastorsänkor, kan ju ingen förneka, att ett verksamt intresse yppat sig utefter hela linien inom synodens vidsträckta område. Året 1911 betecknar därför en vändpunkt i inrättningens historia. Ett ännu mera epokgörande år må man hoppas att 1915 var. Vid sitt möte nämnda år stannade åter synoden inför den faktiska verkligheten och fann det alldeles nödvändigt ordna så, att fonden må få den förstärkning, hvarefter man så länge sträfvat. Synoden tog åter i betraktande den olika fördelningen den gjort, då den stadgat om bidrag

till denna verksamhet. Af de ekonomiskt svagaste kyrkomedlemmarna, nämligen prästerna, har det fordrats mest. Då det här är fråga om en kyrklig angelägenhet, som angår synoden själf, dess kristliga ställning, dess utbredande och framtida bestånd, borde uppoffringarna därför mera jämnt fördelas. Synodens församlingar borde nämligen nu gripa fatt i saken och göra något värdigt och stort af denna inrättning, såsom de gjort af de öfriga. Och för att låta prästerna och professorerna åter sätta ett gripande exempel på sin öfvertygelse om denna inrättnings nödvändighet och vikten af att drifva upp fonden, så att den kan bestå i kritiska tider, som snart torde komma, och bättre och värdigare tjäna samfundet, beslöt synoden, att de skola hvar och en bidraga med $200. Detta blir naturligtvis ytterst kännbart för dem. Många af dem kanske ej äga så stor summa i kontanter, men i sådana fall ordnade synoden det så, att de kunna ge revers, som kan förnyas på huru lång tid som helst, blott räntan betalas. Nu föreställde sig synoden såsom något alldeles visst och säkert, att lekmännen inom alla synodens konferenser skulle känna sig beslutna att skrida till verket med att stärka fonden på ett sätt, som anstår ättlingarna af ett hugstort folk. En hundramannakommitté med uppgift at samla för denna fond ett belopp af $500,000 blef af synoden förordnad. De respektiva medlemmarna af denna kommitté skola utnämnas af konferenserna eller dessas verkställande utskott. Alla gingo hem från synoden i den känslan, att vid detta möte inrättningen fått ett uppsving och en hjälp som aldrig förr. Om blott nu dessa goda beslut väl och tro-

get förverkligades! Inom flera af de protestantiska kyrkosamfunden har det varit lekmännen, som tagit initiativet till grundandet af de stora pensionsfonder, öfver hvilka de förfoga. Vi svenskar äro en smula saktfärdiga af oss, men när det gäller, kunna nog äfven vi ta ett karlatag för det, som är rätt och godt. Och att de lekmän, som konferenserna tillsätta att utföra denna för samfundet så utomordentligt betydelsefulla sak, skola göra det på äkta nordmannavis, därom äro vi öfvertygade. Utom för nu nämnda dådkraftiga beslut i och för denna kassas stärkande, gjorde sig årsmötet 1915 minnesvärdt därför, att den grundligt reviderade stadgarna och återbördade inrättningen det namn hon hade före 1898, nämligen Pensionskassan.

För alla sanna samfundsvänner, som älska Guds rike och värdera synodens lärare för den ämbetstjänst de i ordet och lärdomen utföra för samfundets utbredande och befästande här hemma såväl som i hednaländerna, borde denna inrättning vara betydelsefull och värd stöd och hjälp i dess mission att ur herdetjällen fördrifva de moln, som brist på timliga medel förorsaka, särdeles i tider af svåra pröfningar, såsom sjukdom, ålderdomsbräcklighet och död.

Af andra kyrkosamfunds nit och kraftiga åtgärder för sina pensionskassor borde vi inom Augustana-synoden hämta inspiration och föredöme. Svenska kyrkan har en fond på omkring 11 millioner kronor. Metodister, episkopaler, presbyterianer och andra samfund ha fonder, som stiga till många millioner. De ha funnit, att om de som kyrkosamfund skola ej blott bestå, utan utveckla

och utbreda sig, måste de ha ett väl bildadt, starkt och verksamt prästerskap. Detta kunna de ej vänta sig, om de ej som samfund visa sig ha omsorg om sina pastorers timliga villkor. De inse, att den kristliga plikten att försaka och tjäna ej kan hvila blott på de ordinerade kyrkomedlemmarna utan på alla. Amerikanska kyrkosamfund bestå vanligen sina präster med goda löner. Likväl sträfva de kraftigt för att få fonden stor nog att pensionera sina präster, sedan de upphört med aktiv tjänstgöring, med nära nog samma belopp som den lön de uppburo under tjänsten. Dit lära nog aldrig vi inom Augustana-synoden komma, men vi borde få en fond, som kunde tillförsäkra en prästfamilj, sedan löneinkomsterna utsinat, en pensionshjälp, som verkligen hölle umbäranden och brist borta från hemmet. Med Guds hjälp och vårt kristna folks bistånd skall Augustana-synodens Pensionskassa så sakta närma sig det målet.

S. A. Lindholm.

The Lutheran Hospital i Moline, Ill.

Den kyrka, som bygges på Kristus och har den tro, som är verksam genom kärlek (Gal. 5: 6), blir beståndande. Ren lära är nödvändig, men man må därvid ej glömma kyrkans kallelse och uppdrag att för världen förklara Kristus genom att omsätta läran i det praktiska lifvet. Kristus måste i dag lefva i oss och verka genom oss såsom den barmhärtige samariten, alla lidandes och nödställdas vän.

Medvetandet om vår lutherska kyrkas kallelse i nämnda hänseende ligger till grund för Rock Island-distriktets af Illinois-konferensen hospitalsverksamhet. För öfrigt har vårt folk i dessa trakter i många år känt det tämligen förödmjukande, att här, vid själfva synodens hjärta, katoliker, adventister och världsmänniskor skulle hafva hela sjukvården om hand, då det gäller den för Kristi kyrka så viktiga och betydelsefulla hospitalsverksamheten. Redan år 1880 dryftades allvarligt vid en reformationsfest i sv. luth. kyrkan i Moline frågan om en luthersk sjukvårdsanstalt. Resultatet blef, att en kommitté tillsattes, bestående af dr O. Olsson, dr G. Peters, dr C. A. Evald, prof. C. P. Rydholm, pastor H. O. Lindeblad, mr P. Colseth och

THE LUTHERAN HOSPITAL, MOLINE, ILL.

mr C. G. Thulin. Denna kommitté åtog sig att försöka upprätta ett hospital, men understöd och uppmuntran för detta lofvärda företag uteblef i många år. Slutligen kom hjälp från Chicago, och anstalten förlades där och är nu känd öfver nästan hela världen såsom Augustana Hospital, en af vår kyrkas förnämsta barmhärtighetsinrättningar.

På hösten 1912, efter flera fruktlösa försök att få hjälp för fattiga sjuka, började några enskilda personer och lekmän inom Rock Island-distriktet att tala om behofvet och möjligheten af att upprätta en kristlig sjukvårdsanstalt i Moline eller Rock Island. Frågan blef ganska allvarlig och gjordes till föremål för mycken bön. Man blef öfvertygad om behofvet af en sådan anstalt och möjligheten att få nödiga medel för dess uppförande. Så kom frågan, huru man skulle få verksamheten under den lutherska kyrkans kontroll. Man tänkte och talade om en hospital-förening. Men slutligen enades man om att bästa lösningen vore att få Rock Island-distriktet att taga hand om verksamheten. Med detta mål i sikte ombådos distriktets alla pastorer samt en lekman från hvarje församling att samlas till rådplägningsmöte i Denkmann Memorial Library, Augustana College, den 9 december 1912. Tretton pastorer och fem lekmän voro närvarande. Pastor F. Swenson från Aledo, Ill., distriktets president, valdes till ordförande och dr Gustav Andreen till sekreterare för mötet. Hospitalsfrågan framställdes. En liflig och allvarlig diskussion följde. Alla voro eniga rörande behofvet af ett hospital till i Rock Island och Moline. Man var också ense angående den mission, som vår kyrka genom en dylik anstalt

kunde utföra. Den enda besvärliga frågan var, huru man skulle få de erforderliga medlen. En kommitté af fem tillsattes med uppdrag att företaga vidare undersökningar, särskildt rörande verksamhetsplan, samt rapportera till Rock Islanddistriktets årsmöte i Moline i januari 1913. Kommittéen, som bestod af mr A. G. Anderson, dr Gustav Andreen, dr L. G. Abrahamson, mr C. M. Wahlberg och undertecknad, rönte mycken uppmuntran från flera håll och rapporterade därom till distriktet vid nämnda årsmöte, men någon bestämd plan hade man ännu icke i sikte. Icke förrän i juni 1913 var kommittéen färdig att rekommendera till distriktet att påbörja hospitalsverksamhet. Vid mötet, som var rätt väl besökt af pastorer och lekmän från de olika församlingarna, beslöts att välja en hospitalsstyrelse med uppdrag att inkorporera sig enligt staten Illinois lagar och att på bästa möjliga sätt samla medel för hospitalsverksamhet. Följande personer invaldes till styrelsemedlemmar: A. F. Bergstrom, Ira O. Nothstein, A. G. Anderson, Leonard Telleen, C. M. Wahlberg, N. J. Forsberg, U. Ronnquist, P. J. Brodine och P. E. Westerlund. I oktober 1913 upptogs i Moline under ledning af den så kallade Greater Moline Committee en subskription på $28,713.79, som sedermera ökte till $31,000. Därmed var början gjord. Styrelsen beslutade, att hospitalet skulle förläggas till Moline, där ett lämpligt landstycke på sex acres utmed 5:te ave., nära Rock Island-gränsen, erbjöds för $18,000. Hospitalsdirektionen inlämnade fullständig rapport till distriktets årsmöte i Andover, Ill., i januari 1914, och dess åtgärder godkändes och antogos. Konstitution för verk-

samhetens bedrifvande antogs, och direktion valdes med uppdrag att låta uppföra en hospitalsbyggnad för omkring $100,000, allt inberäknadt, så fort medel genom subskription och lån voro tillgängliga. Efter ett års träget subskriptionsarbete i nära nog alla församlingarna inom distriktet ansågs tiden vara inne för uppförandet af den nya byggnaden. Arbetet påbörjades i april 1915. Hörnstenen lades den 20 juni af konferensens president, biträdd af distriktets pastorer. Mr O. Z. Cervin är arkitekt och Henry W. Horst & Company byggmästare. Allt har gått utmärkt väl hitintills, och byggnaden väntas vara färdig innan slutet af år 1915. I januari 1916 väntar man att allt skall vara färdigt, så att patienter kunna mottagas. Den nya byggnaden, uppförd af tegel, vacker, ändamålsenlig och eldfast, med rum för sextio patienter, kommer att tills vidare vara förenad med ett å hospitalsplanen förefintligt hus med fjorton stora och präktiga rum. I detta hem finnes plats för sköterskorna, kontoret, mottagningsrummet, matsalen och köket. Hela egendomens värde belöper sig till närmare $100,000. Å denna egendom hvilar en skuld af $30,000.

Något litet har alltså uträttats. Mycket återstår. Det som gläder oss mest är, att Herren varit med i arbetet och hjälpt oss att öfvervinna alla hinder. Guds folk behöfver icke frukta att företaga det som är svårt, då Herren är med dem. Förblifver vår kyrka trogen mot honom, skall han i fortsättningen af verksamheten välsigna henne rikligen enligt sitt löfte. A. F. B.

Efter 33 och 36 år.

Trettiosex år sedan kom pastor Peter Carlson till nordvästkusten af Nordamerikas Förenta stater. Han var sänd af Augustana-synodens hemmissions-styrelse för att grundlägga kyrkligt arbete i staterna Idaho, Oregon och Washington. Huru Gud låtit det växa ses däraf, att pastorernas antal nu är omkring ett trettiotal, församlingarnas antal är närmare sextio, kyrkobyggnaderna närmare femtio, pastorsboställen närma sig tjugotalet, kyrkoegendomsvärdet omkring $400,000, kommunikanternas antal inemot 5,000, hela medlemsantalet närmare 7,000. I söndagsskolorna äro inskrifna omkring 2,500 och i hvardagsskolorna mer än 300. Alla utgifterna per år belöpa sig till omkring $50,000. Till konferensens egen mission äro bidragen omkring $2,000 per år och till hednamissionen mer än $1,200, till konferensens läroverk mer än $1,500 och till hospitalet $100. Bidragen till vårt gemensamma läroverk äro $400, till synodens mission ungefär lika mycket, till immigrantmissionen $100, till pensionsfonden $400, och till diakonissarbetet $300.

Hvad som ej kan med siffror uträknas är den

fostran, som barn, ungdom, de äldre i hem, skola, kyrka erhållit för detta lifvet och för det tillkommande. Denna konferens har en stor framtid för sig. Dess eget område är mycket rikt på land och vatten. Alaska skattar till Washington, isynnerhet till Seattle. Orienten är nära, och äfven Europa medelst Panama-kanalen.

Från denna konferens har arbetet sträckt sig upp till Alaska, ett arbete, som har till mål ej blott samlandet af vårt eget förströdda folk, utan äfven svensk-finnar och urinvånare, eskimåindianerna.

Hvad skulle min vän och kamrat på västkustfältet, pastor Peter Carlson, säga, om han ännu bodde ibland oss och såge den syn som nu ter sig på detta fält i dag? Säkert skulle han säga: "Af Herren är det skedt och är ett under för våra ögon." Ja: "Herren verkade med dem och stadfäste ordet med åtföljande tecken."

Trettiotre år sedan sände vår synods hemmissionsstyrelse undertecknad till California. Den 10 augusti 1882 stiftades Ebenezer-församlingen i San Francisco med 27 kommunikanter. En tomt köptes å Mission st., mellan 8:de och 9:de gatorna. Den kostade $10,500, och en kyrka uppfördes för $10,500.

Nu hade vår synod tvenne missionärer på västkusten. Afståndet dem emellan, där de rörde sig på hvar sitt fält, var från 700 mil ända till 1,500 mil.

När Pacific-konferensen stiftades, valdes den yngre brodern till ordförande, emedan han kunde lättare resa utefter hela den långsträckta kusten. En gång om året sammanträffade vi, i norr eller

i söder, för att rådpläga om arbetet och hvila ut något litet. Ingendera af oss tänkte på några ferier. Kärlek, frid och samförstånd rådde. Och jag vill härmed lägga hela famnen full af blommor på min äldre, trofaste ämbetsbroders graf, tackande honom för god vakt, och för hvad han gaf mig af sig själf.

Framdeles befanns fältet för stort för en konferens, hvarför det uppdelades i tvenne konferenser. Den i norr fick namnet Columbia, och innefattar staterna Idaho, Oregon och Washington. Den i söder benämndes California, och täcker staten, hvars namn den bär.

Denna konferens räknar nu 16 församlingar, 12 prästmän, 15 kyrkor, 7 prästhus, närmare 2,000 kommunikanter, hela medlemsantalet omkring 2,500, närmare 1,000 i söndagsskolorna. Finanserna te sig sålunda: kyrkoegendomsvärdet $213,000, bidrag till vårt gemensamma läroverk $100, synodens mission $45, hednamissionen $230, immigrantmissionen $35, pensionskassan $134, diakonissverksamheten $53, konferenens mission $530, barnhem $410, konferensens hela årsutgift är omkring $30,000.

Af det som sagts om Columbia-konferensen äger mycket sin tillämpning på California-konferensen. California är ännu närmare Europa, medelst Panama-kanalen. Alla våra prästmäns lif på kusten är intensivt, och afkristningen bland vårt folk torde vara större än i östern, men äfven här höres lystringsordet: "Tillbaka till Kristus".

Båda konferenserna behöfva ökade arbetskrafter. I min tanke har västkusten mycket att bjuda på, så för lek som för lärd.

Expositionerna i San Francisco och San Diego, Cal., år 1915 ha varit storslagna och ha gifvit uppsving åt mångt och mycket. De ha varit uppryckande och medryckande.

Många svenskar hafva häfdat det svenska namnet därute på västkusten.

"Herren har gjort stora ting med oss, dess äro vi glada." "Herren vare lof för allt." "Icke oss, Herre, men ditt namn gif äran för din nåds och för sin sannings skull."

JOHANNES TELLEEN.

Minnesteckningar.

Hoppets strålande stjärna.

Stråla, stjärna, i nattens väkt
för pilgrimsskaran i tiden.
Snart den eviga morgon bräckt
med hvilan och arbetsfriden.
Vägen är brant och lång och svår —
huru snart få vi vänta vår?
Ack, brudförsamlingen hoppas,
ty fikonaträdet knoppas.

Stråla, stjärna, kasta ditt ljus
långt ner till de öde stränder.
Gärna vi se mot Faderns hus,
hoppets förlofvade länder.
Några somnat i natten in:
himmelska stjärna, stråla, brinn,
att brudförsamlingen, vaken,
har ljuset på ljusastaken.

Tiden är ond, och satans makt
sig sträckt öfver världen vida.
Det gäller nu, som Jesus sagt,
för kronan och arfvet strida.
Den, som drömmer om maklighet,
finner ej frid och salighet.
O, hoppets heliga fackla:
stråla för själar, som vackla.

Stråla, stjärna, stråla i natt,
att vi, som härute löpa,
ej må glömma vårt mål, vår skatt,
men nådestunderna köpa.
Tiden flyktar så snart sin kos,
lifvet vissnar liksom en ros. —
Förgängelsens svall ej sänker
de skatter, som Herren skänker.

Bröder, som stodo uti vårt led,
nu ankrat i lugna hamnen.
Saliga hafva de sjunkit ned
att hvila i fadersfamnen.
Vid hoppets stjärna hem det skred —
de i det tysta nu stigit ned.
Nu äro de slitna, banden,
och frigjord den trötta anden.

Kort den var, deras lefnadstid,
och icke till fädrens räckte.
Oro var det och kamp och strid,
larmtrumman dem ofta väckte.
Herren ur striden tagit dem
till fadershuset — fridens hem,
och friden skall evigt råda,
där Gud och Lammet de skåda.

Under tårar de sådde här —
en sådd uti lif och lära. —
Bladet sig vändt — för tronen där
med jubel de nu uppskära.
Korset först och en vandringsstaf:
kronan där bortom död och graf.
I tiden blixtrade bilan,
i himlen njuta de hvilan.

Bästa vinet är gömdt till sist,
må aldrig vi det förglömma.
Lidandets kalk den måste visst
Guds folk här i tiden tömma.
Bränner solen på ökenstråt,
se på målet: framåt, framåt.
När helst vi vår Jesus känna,
skall solen ej mer oss bränna.

Sälla de, som vid stjärneljus
och ledda af fadershanden
från jordens oro, flärd och brus
ha hunnit till andra stranden.
Hoppets stjärna, ordets bloss,
stråle och lyse ock för oss,
som ännu härute vandra
långt skilda ifrån hvarandra.

Stråla, stjärna, att vi också
vänta och vaka och bida,
i de heligas fotspår gå
och hoppas och tåligt lida.
Genom dimmornas ökenland
bär det hem vid vår Faders hand.
Brudförsamlingen hoppas,
ty fikonaträdet knoppas.

GUSTAF E—N.

H. E. ISAACSON.

H. E. Isaacson.

Pastorn och hednamissionären Hans Erik Isaacson föddes den 27 april 1861 i Ådals-Liden, Ångermanland. Föräldrarna voro Isak Eden och hans hustru Johanna. Om hans tidigare lefnadsbana saknar tecknaren af dessa rader all kännedom, och särskilda omständigheter ha gjort, att han icke i tid kunnat förskaffa sig nödiga uppgifter för att lämna en om än kort framställning af missionär Isaacsons barndoms- och studietid i Sverige. En sådan framställning, om den kunnat göras, hade ej saknat sitt intresse såsom belysande Isaacsons karaktärsutveckling, och hur han kom att välja den prästerliga banan, och då särskildt hednamissionärens mödosamma och dock saliga kall. Den enda kännedom vi äga om Isaacsons lefnadsbana före hans ankomst till Amerika är, att han studerat någon tid vid Hernösands elementarläroverk. Tecknarens bekantskap med honom daterar sig från hösten 1888, då vi första gången möttes i seminariet i Rock Island för att upptaga våra teologiska studier som förberedelse till det heliga predikoämbetet. Isaacson hade samma år ankommit från fäderneslandet till Amerika.

I seminariet studerade Isaacson med lif och lust

och gjorde sådana framsteg, att han efter två års studier kunde aflägga examen med vackra betyg i alla ämnena. Emedan han var begåfvad med ett godmodigt och fromt lynne, gjorde han sig snart omtyckt såväl af lärare som af kamrater, och genom det evangeliska allvaret i sin kristendom vann han allas förtroende. Söndagen den 22 juni 1890 prästvigdes han tillsammans med de öfriga kamraterna i Första lutherska församlingens i Jamestown, N. Y., kyrka.

Pastor Isaacsons första och enda verksamhetsfält i Amerika var Port Allegany, Pa., med omkringliggande platser. Här arbetade han med trohet och nit i tre år, eller tills han sommaren 1893 mottog kallelse att utgå som missionär till vårt missionsfält i Indien. Någon tid efter sin prästvigning hade han ingått äktenskap med Olivia Lundgren, dotter till makarna Alfred och Annette Lundgren i Kane, Pa.

Pastor Isaacson afskildes för det heliga missionärskallet tillsammans med pastor Rudolph Arps den 2 oktober 1893 i engelsk-lutherska St. Lukaskyrkan i Philadelphia och afreste omedelbart med familj till Indien, där han strax efter sin ankomst började de nödvändiga språkstudierna för att sättas i stånd att predika evangelium för hedningarna och för öfrigt skickliggöras att förestå verksamheten inom det område, som komme att anförtros åt hans vård. Redan från början visade han sådana anlag för just denna art af den kristna kyrkans verksamhet, att man kände sig förvissad om att man i honom funnit en dugande missionärskraft. Redan efter ett års vistelse i Indien kunde man anförtro en del af arbetet inom Samul-

kot-distriktet åt honom, och efter afslutade förberedande språkstudier erhöll han detta distrikt såsom sitt särskilda fält, hvilket han förestod ända till sin död.

Den af missionär Emanuel Edman grundlagda skolan för gossar i Peddapur fortsattes af missionär Isaacson och höjdes af honom 1895 till en lägre sekundär-skola, som underhölls delvis genom regeringsanslag och delvis genom missionär Isaacsons privata medel. Denna skola växte under Isaacsons kloka och kraftiga ledning så, att den nu är en af våra bästa "high schools" för gossar i Indien. Under åren 1911—1912 uppfördes en ny skolbyggnad, som kostade $14,000, till hvilken summa regeringen bidragit med en fjärdedel.

När det blef nödvändigt att öfverföra äganderätten till all vår missionsegendom i Indien till General Conciliets "Board of Trustees" — den hade hittills legat hos de olika missionärerna — blef missionär Isaacson utsedd att tjäna som styrelsens legala ombud i Indien och att tillse, att äganderätten öfverfördes på ett lagenligt och bindande sätt. Svårigheter uppstodo dock, hvilka gjorde, att styrelsen kom i besittning af en del af egendomen först efter mycket besvär och efter flera års förlopp. År 1902 blef Isaacson utsedd af styrelsen att efterträda dr H. C. Schmidt som dess skattmästare i Indien, ett uppdrag som han hade under en följd af år. Ett af de minnen, som länge komma att kvarstå såsom vittnen om missionär Isaacsons trogna och ihärdiga arbete i Indien, är Augustana-kyrkan i Samulkot, som uppfördes under hans ledning med medel, hvilka insamlats af Augustana hednamissionsförening i Rock Island.

Tvenne gånger var missionär Isaacson hemma för att åtnjuta välbehöflig hvila, första gången 1903—1904 och andra gången 1913—1914. Då han första gången återvände med familj till Indien, kvarlämnade han här tvenne söner för att idka studier vid Bethany College i Lindsborg, Kans., och då han andra gången reste tillbaka, for han ensam, emedan han ansåg det bäst för sin familj, att de stannade kvar i Amerika åtminstone några år.

Missionär H. E. Isaacson afled stilla och fridfullt på aftonen af första dagen i december 1914 och begrofs enligt österländsk sed redan påföljande dag. Hans stoft hvilar på lutherska kyrkogården i Rajahmundry. Under en tid af 21 år hade han fått tjäna som Jesu sändebud till hedningarna och därunder varit till stor andlig välsignelse för många af dem, bland hvilka han verkade.

Med den personliga kännedom, som tecknaren af denna anspråkslösa lifsbild hade om missionär Isaacson, kan han utan tvekan aptera som sina de omdömen om honom, som andra gifvit, hvilka stått honom nära under alla dessa år. Pastor George Drach skrifver: "Dr Isaacson var en veteran, en general i den armé, som våra stridsmän därute bilda. Han kämpade alltid vänd mot fienden och föll, då han stod midt uppe i striden. Han dog den trogne, hänförde och tappre korssoldatens död. För tjuguett år sedan inträdde han i tjänsten, och hans lif som hednamissionär bär vittne om framgångsfull sträfvan, tålig uthållighet och självförsakande hängifvenhet. Under hans ledareskap hafva många hedendomens fästen intagits och förvandlats till kristendomens fasta bor-

gar, många korsets fiender tagits till fånga och inmönstrats som frivilliga i Kristi stora här." Missionär O. O. Eckardt skrifver: "Af naturen mild och medgörlig, uppskattade han högt vänskap och broderlighet. Han var sällskaplig och godmodig som få." Styrelsen, under hvilken han tjänade, har aflagt detta vittnesbörd om dr Isaacson: "Han var en hednamissionär under tjuguett år... Han var en plikttrogen och ståndaktig arbetare, försiktig, gladlynt och nitisk i sitt arbete. Han var endast femtiotvå år, sju månader och fem dagar vid sin död, och det kunde synas, som om ännu många år af fruktbärande, välsignadt arbete i Indien bort förunnas honom. Och dock få vi ej klaga. Det var Herren som tog honom härifrån till det himmelska hemmet för att där gifva honom hvila från sitt arbete." Om hans sista stunder på jorden skrifver miss S. E. Monroe: "Aldrig har en patient varit mera stilla och undergifven läkarens råd, ej heller visat mera vänlighet och personligt uppskattande af allt som gjordes för hans välbefinnande. Det såg ut, som om jordiska önskningar gradvis trädde tillbaka — hvilka hans tankar voro, när han tycktes inslumrad, kunna vi icke säga." Om vi försöka läsa mellan raderna i detta lilla meddelande af miss Monroe, kunna vi lätt se, hur den döende vännens och broderns tankar så småningom drogos från de kära i Lindsborg, som han älskade så innerligt, och som han förstod att han aldrig mer skulle få se på jorden, till den frälsta skaran af troende, bland hvilka han själf snart skulle räknas. Den ljufvaste bild han känt på jorden, bilden af ett lyckligt hem, vek för den klara bilden af det himmelska hemmet,

och med stilla undergifvenhet för Guds behag somnade han i döden under Indiens klara himmel, långt skild från dem han älskade mest och dock i kretsen af kära vänner. Han hade ju också en gång gifvit sig helt åt Herren och missionen bland hedningarna. Hans grafkulle därute bör predika för oss här hemma om hängifven, uppoffrande kärlek till Kristi rikssak och mana oss till ifrigare bön och större försakelse för dem, som frivilligt och med glädje offra sitt lif i kyrkans tjänst bland hedningarna.

C. J. B.

P. J. Eckman.

År 1866 kom P. J. Eckman med familj från hembygden i Småland, Sverige, till Amerika. Han var då 31 år gammal. Något år senare bosatte han sig i Moore's Prairie, Minn., och familjen ingick i därvarande sv. luth. församling. Under vistelsen därstädes fattades han mäktigt af Guds Ande och blef vunnen för Herren. Denna genomgripande erfarenhet gaf honom ett lifligt intresse för Guds rikssak och blef en orsak till att hans lif äfven i yttre måtto erhöll en helt annan riktning än förut. Han hade redan en längre tid, vid sidan af sitt arbete som farmare, tagit del i verksamheten för Guds rike som diakon och tillfällig pastorsmedhjälpare, då ett par af hans vänner bland samfundets pastorer allvarligt lade på hans hjärta och samvete den frågan, om Gud ej kallat honom att ägna sitt lif åt förkunnandet af evangelium. Eckman tvekade mycket. Han var en duglig och driftig farmare med stor familj. Hans ungdomstid var förbi. Han saknade de förberedande studier, som han kände, att en pastor borde äga. Hans närmaste afrådde honom. Det kunde under omständigheterna synas ganska vanskligt att lämna en

P. J. ECKMAN.

jämförelsevis trygg ställning för att ingå i predikoämbetet. Men för Eckman reducerade sig frågorna i grunden till en enda: Hvad är Guds vilja i detta stycke?

En sommardag i skördetiden — så berättade en af hans gamla bekanta — kommo tvenne af hans vänner ut till honom på fältet i afsikt att förmå honom att afgöra sig för arbetet i församlingen. De påminde honom om det stora behofvet af lärare och ledare. Genom att utrusta honom med de nödiga gåfvorna och genom sin styrelse i öfrigt hade Gud visat sin vilja i saken. Ja, det var Gud, som kallade honom in i arbetet. Eckman lyssnade tyst och uppmärksamt. Som svar satte han med en stöt gaffeln i jorden, vände ryggen åt det arbete, han varit sysselsatt med och ledsagade sina gäster tillbaka till hemmet. Beslutet var fattadt. Han hade lämnat sina återstående dagar åt arbetet i den skörd, som insamlas i de eviga ladorna.

Så berättas det. Och utan att vilja garantera hvarje detalj i den lilla episoden, föreföll det mig, då jag hörde den, som om den karakteriserade en mycket framstående sida af hans personlighet. Denna hade öfver sig något af bestämdhet, afgjordhet. Bilden af ett rör, som drifves hit och dit af vinden, passade ej på honom. Ej snar att besluta sig, utan betänksam och sansad, var han orubblig som klippan, då hans öfvertygelse en gång blifvit klar.

Denna hans afgjordhet gaf färgen åt hela hans lif. Först och främst yttrade den sig i hans förhållande till andliga ting, till Gud. Hans omvändelsehistoria känner jag ej i detalj. Men re-

sultatet var omisskänneligt. Han var ej en af dem, hvilkas omvändelse man ej skulle misstänka, om de ej själfva talade om saken. Detta betyder ej, att han på något sätt bar sin kristendom till torgs, eller att han ville synas inför människor med sin andlighet. Långt, mycket långt därifrån. Därtill var han alltför nykter och ärlig. Men det betyder, att ingen kunde komma i någon närmare beröring med honom utan att förmärka, hvilken dominerande ställning de andliga tingen intogo i hans värld. Han hade andra intressen och, men Guds rike var främst och behärskade allt.

Vid ett tillfälle berättade han, huru han vid sin ordination särskildt djupt blef gripen af predikantens framställning af den paulinska maningen: predika ordet. "Ja", sade han, "jag tänkte, genom Guds nåd skall det blifva min lifsuppgift att predika ordet, Guds ord och inga mänskofunder, Guds ord, lag och evangelium, helt och fullt." Och de som känna honom kunna vittna, att han i hela sitt lif blef denna sin föresats trogen. Han hade obegränsadt förtroende till Guds ords kraft. Det skulle framhållas i dess enkla, ursprungliga renhet och sanning. Vid predikan tålde han ej något vid sidan af Guds ord. Användningen ville han hafva begränsad till hvad som direkt och omedelbart framgick ur texten.

Åt arbetet i församlingen gaf han sig helt. Då han år 1880 vid 45 års ålder blef prästvigd, utgjordes hans fält af East och West Svenadahl och kringliggande trakter i Watonwan co., Minn., ett ofantligt område. Men han begränsade sig ej till det fält, som närmast och direkt var honom anbefalldt. Nitälskande för missionen, som han var,

använde han ej litet af sin tid och sina krafter till att uppsöka och kring Guds ord samla landsmän på andra orter inom distriktet. Allting var oordnadt och nybörjareaktigt, då han tillträdde sin verksamhet. Men pastor Eckman var förvissad, att han gick Guds ärenden, och det gjorde honom oförskräckt och outtröttlig. Dessutom var han begåfvad med ledareegenskaper och mycken praktisk duglighet, hvilket allt kom väl till pass under arbetet med byggande af kyrkor och prästhus samt ordnande af förhållandena för öfrigt. Han nedlade ett grundläggande och uppbyggande arbete af allra största betydelse. Fältet utvecklades under hans vård så, att pastoratet kunde uppdelas, först i tvenne och sedan i trenne självständiga pastorat.

Till allt hvad kompromisser i andliga ting heter var pastor Eckman en oblidkelig motståndare. Han trodde ej, att någon verklig fördel kunde vinnas genom eftergifter gent emot Guds rikes fiender. Var vår församlingskonstitution i enlighet med Guds ord? Godt, då skulle den tillämpas. Hvad mer, om den eller den inflytelserike församlingsmedlemmen blef förolämpad, blef fientlig? Guds sanning skulle ej offras för att behaga människor. Hvad mer, om han själf finge lida? Nåväl, då var han villig att lida för Jesu skull.

Från 1891, då jag inflyttade till Södra Minnesota Valley-distriktet, daterar sig min personliga bekantskap med pastor Eckman. En allvarlig man, några och femtio år gammal, något öfver medellängd, magerlagd, hållningen en smula framåtlutande, med anletsdrag, som förrådde kraft och energi, sådant var mitt intryck. Med hjärtlig bro-

derlighet hälsade han mig, då jag, en jämförelsevis ung man, gjorde mitt inträde i distriktet.

Under den stundom något sträfva ytan klappade ett varmt och älskande hjärta. Hans familjelif var lyckligt. Åt sin trofasta och förståndiga hustru gaf han det varmaste erkännande. Makarna hade nio barn, af hvilka sex äro i lifvet. Tvenne af sönerna äro präster i samfundet, nämligen pastor F. M. Eckman i Moorhead, Minn., och pastor J. W. Eckman, Jamestown, N. Y. Men det var visst icke blott hans närmaste, som fingo erfara, huru Jesu kärlek värmde hans hjärta. Personligen bevarar jag i tacksamt och tillgifvet minne flera prof på hans vänskap. Särskildt erinrar jag mig ett bref från den tid, då jag tog mina första, bäfvande steg på den prästerliga banan och därvid fann den ganska törnbeströdd. Han inledde brefvet med maningen: Så stärk dig nu, min son, i den nåd som är i Jesus Kristus, och skrifvelsen innehöll icke blott kärleksfull tröst och faderliga råd, utan äfven anvisning på direkt hjälp i mina svårigheter. Och detta från en man, för hvilken jag nyss förut varit en fullkomlig främling!

I umgänget med utomstående visade han ett vänligt allvar. I förtrogna vänners krets var han både vänlig och gladlynt. Gyckel och slarf tyckte han ej om, och den som i hans närvaro tillät sig att öfverskrida den gräns, som kristlig tukt och sans bjuder, kunde bereda sig på att få en tillrättavisning af pastor Eckman. Hans sinne för humor var måhända ej synnerligen starkt, men någon gång glimtade ett lustigt uttryck fram. Jag kunde ej låta bli att dra på munnen vid ett tillfälle, då jag frågade honom, hur det stod till, och

fick svaret: "Åhjo, rätt bra, om jag endast kunde få vara i fred för djäfvulen och elaka gubbar."

Af hvad som redan sagts torde framgå, att pastor Eckman ej var hvad man kallar en "populär" pastor. Det släktet, som har "kliande öron", tyckte ej om hans predikningar. De voro för allvarliga och för långa för att behaga dem. Ej heller blef han omtyckt af sådana åhörare och församlingsmedlemmar, som ville vara ostörda och ostraffade i sina synder. De tyckte, att han lade sig i saker, som han ej hade med att göra. Men å andra sidan sedt, var hans lif och verksamhet af Gud rikt välsignad. Hela den trakt, där han i ungefär 30 år under bön arbetade och predikade och bar korset i Jesu efterföljd, visar djupa spår af denne Guds tjänares hängifna kamp för rättfärdigheten. Bittra fiender fick han, men ännu flera äro de, som med tacksamhet och kärlek minnas sin gamle lärare.

De sista åren, då ålderdomsskröpligheterna nödgade honom att draga sig tillbaka från ämbetsutöfningen, tillbragte han i ro i sitt vackra hem vid Kansas Lake, Minn. Varm samfundsman, som han var, följde han i det längsta med företeelserna i tiden och inom samfundet. Mycket i den moderna utvecklingen behagade honom icke. Kanske var han af naturen något böjd att i synnerhet se de mörka sidorna af tingen, men det lefvande hoppets kraft, som hållit honom uppe, då han bar dagens tunga och hetta, visade sig i bidande tålamod i skröplighetens och aftyningens dagar. Intill det sista på det ömmaste vårdad af maka och tvenne döttrar, inslumrade han i döden juldagen 1914.

H. A.

P. BECKMAN.

Peter Beckman.

Min närmaste granne på prästlistan, pastor P. Beckman, den äldste af synodens präster, som med döden afgått, fick nyligen hemlof. Då han skrifvit sin egen biografi i "De Svenska Lutherska församlingarnas och Svenskarnes Historia i Amerika", I Bandet, så är ej nödigt att här säga mycket om hans tid och verksamhet före 1890. Hans egen berättelse kännetecknar hans öppna, oförställda karaktär, som förklarar, huru han i sina omständigheter kunnat uträtta så mycket under vår svenska nybyggartid i Amerika, som han gjorde. Ehuru hans skildring af utrymmesskäl endast i sammandrag kan anföras, vill jag dock hufvudsakligen låta honom själf berätta om sitt lif och lefverne upp till 1890 och sedan tillägga något om hans senare tid. Hans berättelse börjar som följer:

"Jag föddes i Enångers församling i Helsingland den 16 december 1822. Min fader var båtsmannen Jon Beckman. Mina föräldrar voro fattiga, dock saknades ej dagligt bröd. Emot oss barn var far ganska sträng och höll oss allvarligt till arbete. Vi tillätos ej att drifva omkring på söndagarna, utan vi måste på förmiddagen gå i kyrkan och på

eftermiddagen sitta stilla och läsa i någon bok. Min skolundervisning fick jag af en gumma i församlingen.

Vid 13 års ålder blef jag satt i lära hos en skräddare, och då blef jag mera fri, så att jag kunde röra mig efter mitt eget sinne. Jag var ock ganska yr och oförvägen i synden, men hade likväl därunder ett ondt samvete, i synnerhet under min konfirmationstid. De goda rörelser, som erfores under Guds ords lärande och hörande, blefvo snart förkväfda. Prästerna i församlingen lefde, såsom folket i allmänhet, utan Gud i världen; men då jag var ungefär 18 år, fingo vi en ny kyrkoherde, som var andligt sinnad, eller en "läsarepräst", såsom man brukade kalla sådana. Det fanns äfven några "läsare" i församlingen, och fastän de föraktades af allmänheten, kände jag en hemlig rädsla för dem, ty mitt samvete sade mig, att de hade rätt, om de nämligen voro uppriktiga för Gud, och ofta höll jag en straffpredikan för mina kamrater i synden, då de försmådade dessa "läsare", som hade öfvergifvit det yttre ogudaktiga väsendet.

Huru jag skulle få ett annat sinne och blifva rätt gudfruktig, det tänkte jag ofta på, men jag kunde icke förstå, huru det skulle gå till, ty det syntes mig omöjligt, att jag skulle kunna öfvergifva mina kamrater. Jag insåg och visste alltför väl, att de och jag voro olyckliga, om döden skulle bortrycka oss i ett sådant tillstånd. Sålunda förflöt det ena året efter det andra, till dess jag var 24 år. Då kom den starkare och grep den starke, midt under det jag var stadd i mina utsväfningar. Detta skedde under veckan före den första söndagen i adventet 1845. Jag lade mig på tisdagskväl-

len utan att tänka på Gud och hans vägar. En svår dröm väckte mig under natten, och min första tanke var då: tänk, om jag vaknat i helvetet! Denna tanke skrämde mig så, att jag började ropa högt till Gud. Folket i huset blef förskräckt och trodde, att jag blifvit galen; men jag sade dem, att det var Guds vrede öfver synden, som plågade mig. Jag var så orolig, att jag icke kunde företaga något arbete före jul, ehuru jag hade mycket att göra uti mitt yrke. Jag läste och bad, men allt syntes vara lika fåfängt. Jag uppletade alla böcker, som strängeligen bestraffade synden och fördömde syndaträlarna, och då det i mitt tycke lyckades mig att öfvervinna mitt onda hjärta och att motstå de onda tankar och begärelser, som därifrån utgå, så hade jag ro och frid och kunde tacka Gud för vunnen seger, och då kunde jag åter upptaga mitt arbete. Men det dröjde ej länge, förrän de onda begären kommo igen, och då blef det värre än det varit förut.

Detta arbete fortgick till påsktiden. Jag hade nu börjat läsa Rosenius' "Pietist". Påskaftonen kom "Pietisten", och jag satte mig ned för att läsa den såsom förut, och nu läste jag den märkvärdiga sången: "Uppståndens är Kristus, gudomliga lif", etc. Då var tiden inne, att mina ögon skulle öppnas. Jag såg nu, att alla min synder voro kastade på Jesus, och innan jag gick till hvila, kunde jag tacka min Gud för syndernas förlåtelse. Ifrån den stunden blef det en ny vändning i mitt andliga lif. Nu kunde jag äfven sköta mina sysslor med glädje och uträtta mitt arbete."

Kort härefter fick Beckman arbete som vikarierande lärare i församlingens nyinrättade skolor

och blef ordinarie 1847. Fyra år därefter tog han afsked.

Vid denna tid var han lifligt intresserad i den norrländska frikyrkliga verksamheten och tjänstgjorde en tid som församlingslärare för en luthersk friförsamling. 1854 ingick han äktenskap. 1856 skedde resan till Amerika, och till Red Wing, Minn., anlände han den 13 oktober samma år.

Efter att hafva allvarsamt öfverlagt med undertecknad och hört honom predika, beslöt Beckman med sina vänner att förena sig med sv. luth. församlingen i Red Wing, och detta steg, som han aldrig ångrade, blef till verklig välsignelse för honom. Utan tvifvel fick han därigenom en klarare åskådning af det lutherska församlingsbegreppet, än han hade som separatistledare under kampen med statskyrkan i Sverige.

Snart kom han ock i andlig verksamhet. Hela trakten af hvad som nu utgör Goodhue-distriktet af Minnesota-konferensen, och ändå mycket mer, hade redan då börjat utgöra ett viktigt missionsfält. Undertecknad hade nyligen flyttat in till detta område, där han redan på hösten 1855 hade organiserat tvenne församlingar, men inflyttningen af svenskar pågick stadigt, och allt flera platser började känna behofvet af lärare och vända sig till honom med begäran att få besök. Det var därför en mycket välkommen hjälp, om det visade sig möjligt, att Beckman kunde användas i den kyrkliga verksamheten i detta land. Huru han kom in i denna verksamhet, vill jag nu låta honom själf berätta på sitt rättframma, uppriktiga sätt. Han säger: "Broder Norelius hade stiftat en församling i Stockholm, Wis., men kunde icke ofta

komma dit och se den till godo. Man önskade få någon, som kunde förestå dem med Guds ord och hålla skola med deras barn, och jag blef i detta ärende ditsänd. Det var den 26 november 1856, som jag kom dit för första gången. De få, som kommo tillsamman, voro glada åt besöket och uppmanade mig att flytta dit och lofvade att förse mig med husrum m. m. Sedan flyttade jag dit den 8 december och stannade där till i juni 1858. Under den tid vi bodde i Stockholm hade vi att utstå mångahanda pröfningar både i det andliga och lekamliga. Svenskarna där på platsen voro få och delvis mycket ogudaktiga. De flesta ville hafva religionen blott som en yttre prydnad; prästen skulle dock i sina predikningar icke nämna folkets skötesynder, utan vara kärleksfull mot syndarna, som Gud är. Några af dem hyllade fritänkareåsikter och ville gärna utsprida dem bland sina vänner och grannar. År 1857 byggde vi ett litet samlingshus för våra gudstjänster och för skolan, och bakom gafveln inrättades ett litet rum för mig och min familj, men det var mycket skröpligt."

På hösten 1857 vid Norra Illinois-synodens möte i Cedarville, Ill., fick han "license" att förvalta predikoämbetet i den sv. luth. församlingen i Stockholm, Wis. Härom säger han: "Jag glömmer aldrig den stunden, ty aldrig förr hade jag så känt djupet af min stora brist och okunnighet som då; men sedermera fick jag erfara tröst och mera kraft under mitt arbete. Det är godt att vara viss i sin kallelse, när anfäktningar påkomma. Jag arbetade under denna tid i Stockholm under stor fruktan, och mången gång önskade jag, att jag

aldrig gått in i detta arbete. Min verksamhet i Stockholm syntes blifva utan frukt, och likväl hoppas jag, att något godt uträttades."

Hans nästa arbetsfält var Spring Garden och Cannon River i Goodhue co., Minn. Kort efter sin flyttning hit blef han prästvigd på synodalmötet i Chicago 1859. Han arbetade här med framgång i öfver 10 år under ytterlig fattigdom och många bekymmer. Men församlingen förkofrade sig, och folket blef flitigare att gå i kyrkan. Församlingarna hade utlofvat $250 i årlig lön, men denna kom sällan eller aldrig ordentligt in. Om orsaken till flyttningen från Spring Garden berättar han: "Jag ansåg, att församlingarna, som nu blifvit större och kommit sig något för, behöfde en mera begåfvad och kraftfull man än jag. Min familj började blifva stor, och huset var alltför litet, ty vi bodde 8 personer i en källare, 12x14 fot, och då församlingen vägrade att bygga till huset, så ansåg jag, att det var tid att tänka på att flytta."

Efter vidsträckta och ansträngande undersökningsresor i Minnesota, som då ännu saknade järnvägar, beslöt han sig för att stanna i Kandiyohi county. För att icke vara bunden vid någon viss plats antog han icke kallelse från någon särskild församling, utan betraktade sig som respredikant för hela trakten. Följande församlingar stiftade han: Atwater, Swede Grove, Mamrelund, Beckville, Svea, Christine samt dessutom i Renville county Sacred Heart och i Chippewa county Strömbäck.

I sin biografi berättar pastor Beckman om arbetet på det vidsträckta fältet. Verksamheten gick framåt, ehuru under mycken kamp. Alla slags

irrläror ville tränga sig in. Å ena sidan voro fritänkarna hätska, å den andra sökte adventister, metodister och baptister att splittra och locka till sig folket. Allra svårast blef det, när de waldenströmska lärorna började vinna inträde. "Då", säger han, "såg det för mina ögon ut, som om våra små församlingar skulle helt och hållet gå sönder." Men det var ej blott andliga frågor, som gjorde bekymmer. När kyrkor skulle byggas, blef det stundom oenighet, som hade söndringar till följd. Dock, under allt detta arbetade pastor Beckman oförtrutet och utsträckte sin verksamhet längre västerut samt stiftade nya församlingar i Swift county.

Till detta nya fält i Swift county flyttade pastor Beckman 1876. I det väsentliga upprepades här erfarenheterna från det förra fältet. Pastor Beckman uppsökte landsmännen, predikade Guds ord, stiftade församlingar, byggde kyrkor, m. m. Efter hand fingo sådana fält, som han upparbetat, egna lärare, men det fanns alltid rikligt med arbete kvar för den gamle hemmissionären. Han afslutar sin biografi med följande ord: "Nu har jag att resa lika mycket som förr, om icke mera, och så länge Herren gifver hälsa och krafter, så har jag ingen ro att blifva stilla."

Då pastor B. flyttade ut till Idaho, 1902, var han 80 år gammal. Således höll han på att besöka landsmännen, som voro strödda öfver nio counties, från och med 1870 till 1902, i goda 32 år. Dessa counties genomreste han gång på gång, dels till fots, dels åkande efter en dålig skjuts, ofta hungrande och frysande, allt på det att han måtte kunna predika evangelium och verka för kyrklig

ordning och själars frälsning bland de många förskingrade landsmännen. Att han kunde härda ut så länge därmed, som han gjorde, och att han kunde göra det med ett jämnt mod och utan klagan, det måste man erkänna vara någonting enastående. Han hade 7 barn, som alla dogo tidigt, utom den yngste sonen. De foro för illa, medan de voro små, så att de kunde ej uppnå någon större åider. Sonen Peter var nära att aflägga mogenhetsexamen vid Augustana College, men dog innan detta steg kunde tagas. Däremot har den yngste sonen, Ferdinand, som är postmästare i Troy, Idaho, en familj på 12 barn, och det är salunda att hoppas, att den Beckmanska släkten icke så snart kommer att utslockna.

Den som icke känner hurudan ställningen var under dessa nybyggaretider, då pastor Beckman gjorde det första banbrytarearbetet väster om storskogen i Minnesota, kan icke fatta, huru det var möjligt för honom att med sin familj genomlefva denna pröfvosamma tid. Hans lönevillkor voro ytterst små, och om jag icke misstager mig, så hade han helt obetydlig hjälp från konferensens hemmissions-kassa, ej heller tror jag, att han någonsin vågade ingå som medlem i Understödskassan, hvilket kanhända berodde på något missförstånd. Men det som hjälpte honom, var det tillfälle, som då fanns äfven för den fattige, att komma i besittning af regeringsland. Genom försäljning af det land, som han ägde i närheten af Murdock, Swift co., då han flyttade till Idaho, fick han en god sparpenning, så att han på den nya platsen kunde skaffa sig ett hem.

Man kanske känner sig frestad att fråga: Hvar-

för blef icke den gamle mannen nu stilla på sin välbelägna farm i Minnesota? Han var redan 80 år, när han ännu en gång bröt upp och flyttade västerut. Kanske han kände, att hans arbete såsom banbrytare i dessa trakter nu var fullbordadt. Hela fältet började vara uppdeladt i särskilda församlingar med hvar sin mer eller mindre bofasta pastor. Däröfver kunde han nu glädja sig och drog därför med godt mod längre västerut för att fortsätta sitt banbrytarearbete, om Herren så ville och lif och krafter medgåfvo. Trakten omkring Moscow, Idaho, tilltalade honom. Här hade hans värdige medbroder, banbrytaren P. Carlson, länge förut troget och träget arbetat — där har han också sin graf. Icke långt därifrån uppåt bergen ligger en liten stad med namnet Troy, och där, i den lilla svenska ev. luth. församlingen, föll det broder Beckman i sinnet att skaffa sig ett timligt och kyrkligt hem. Hans krafter började nu bli uttömda, och han led dessutom af stor döfhet, så att han hade svårt för att meddela sig med sin omgifning. Dock fortfor han att i någon mån betjäna församlingen, så länge det var någon möjlighet. Aftyningstiden blef mångårig, men han syntes ej lida af några särskilda sjukdomar utom de vanliga ålderdomskrämporna. Han fick ända in i den höga ålderdomen behålla sin sans och sin fasta förtröstan på det Ord, som visst är och lära kan. Den 21 januari 1915 kom den efterlängtade förlossningen, och den mer än 92-årige banbrytaren fick gå hem till den eviga hvilan. Hans ämbetsbröder i distriktet gåfvo honom en kristligt hederlig begrafning i Troy och talade tröstens ord till hans efterlämnade familj. Gud vare tack för broder Beckman och hans arbete! E. Norelius.

EDWARD NELANDER.

Edward Nelander.

Då en Jesu Kristi stridsman faller ur ledet här på västkusten, hvarest vi äro så få, tryckta och trängda, så kännes förlusten mycket djupt för dem, som stå kvar. Dr E. Nelander drabbades af ett slaganfall i San Francisco, Cal., i slutet af april 1914. Sedan dess var han mycket klen och vacklande till hälsan. Af Angelica-församlingen i Los Angeles erhöll han tre månaders tjänstledighet och vistades den tiden på sitt lilla lugna landtställe i Stevinson, San Joaquin Valley, för att genom hvila och stillhet återvinna hälsa och krafter. Till en början syntes han repa sig rätt bra, så att han beslöt i Herrens namn att återigen försöka upptaga verksamheten senare delen af september. Vi hade stämt möte i Fresno, och han yttrade sig då ungefär i följande ordalag: "Jag är ej stark, men måste ändå göra ett sista försök". Han var fast besluten att offra sina sista lifskrafter i församlingens tjänst. Det visade sig snart nog, att han ej var stark nog för det omfattande arbetet i Los Angeles, ty krafterna sveko honom, och han blef allt svagare. Likväl höll han ut till nyåret, då han tog ett rörande farväl af Angelica, som han betjänat i öfver 9 år, och i hvars tjänst han offrat sin sista lifskraft. Denna af-

skedsstund var ej kall och torr, utan vattnades med många tårar, ty det kändes, att tiden för den trogne herdens uppbrott var nära förestående. Broder Nelanders tillflyktsort blef nu återigen det lilla anspråkslösa, landtliga hemmet, hvarest hans älskade maka och barn väntade honom i hopp om att han ännu en gång skulle tillfriskna. Men Herren hade utsett för honom, hvad som var ännu bättre, det himmelska hemmet. Vistelsen bland nära och kära blef icke lång, ty den 4 februari fick han återigen ett slaganfall, som förde honom i lugn och frid öfver tidens gräns till evig ro och hvila.

Dr Edward Nelander föddes i Knoxville, Ill., den 16 september 1855. Han studerade tre år i Knox College och fortsatte sedan sina studier vid Augustana College, där han aflade mogenhetsexamen 1881. Efteråt gjorde han en resa till Berlin, Tyskland, och studerade någon tid vid därvarande universitet. Därefter kallades han till pastor Fogelströms biträde i Omaha, Nebr., hvarest han stannade i åtta månader. Sedermera blef han fäst vid Bethany College, Lindsborg, Kansas, såsom rektor och lärare och tjänstgjorde där för en tid af sju år. Vid synodalmötet i Moline, Ill., 1889, prästvigdes han på kallelse från sv. luth. församlingen i Kansas City, Mo. På grund af vacklande hälsa måste han lämna Kansas City efter ett par år och flyttade till Galveston, Texas, men klimatet var icke heller där gynnsamt för hans hälsa, hvadan han efter ett år reste till Riverside, Cal., där han vistades några månader. Från hösten 1894 till mars 1896 var han pastor för Ebenezer-församlingen i San Francisco. Han erhöll nu kallelse från den engelsk-lutherska General-synoden att blifva

pastor för en af deras församlingar i San Francisco, hvilken kallelse han antog. Här stannade han i åtta år. År 1905 återinträdde han i vår synod, då han blef pastor för Angelica-församlingen. Här kvarstod han till den 1 januari 1915. År 1882 ingick han äktenskap med Anna Elizabeth Larson, dotter till pastor S. G. Larson. Han öfverlefves af änkan och sju barn, en dotter och sex söner.

Dr Nelander innehade många förtroendeuppdrag. Inom California-konferensen var han under många år vice ordförande, ordförande för Luther-förbundet och medlem af konferensens direktion. Från Augustana College erhöll han hederstiteln filosofie doktor.

Han hade länge närt en önskan att se det Heliga landet. Denna hans önskan realiserades 1908, då han gjorde en resa till Palestina. Han har bevarat minnet häraf i en mycket tilltalande reseskildring: "Till Jerusalem".

Dessutom har han från trycket utgifvit "Echo from the Sanctuary" samt många bidrag till månadsskrifter och tidningar.

Dr Nelander var en framgångsfull pastor, en vinnande och älsklig personlighet, en kristen gentleman. Med de unga kunde han vara ung och liflig som en yngling, de äldre uppmuntrade han med sitt ungdomliga sätt, och på de nedtryckta verkade hans leende tilldragande och uppryckande. Han spred solsken, värme och lif i sina umgängeskretsar. Med ett ord, han var optimist. Men han var ock villig att offra allt, krafter, begåfning, intelligens, för att gagna andra. Innerlig och djup i sin gudsfruktan, som han var, ägde han ock för-

mågan att förkunna bibelsanningarna varmhjärtadt och i Andens och kraftens bevisning. Han var en begåfvad talare, och hans ord vunno genklang i åhörarnas hjärtan, hvilket gjorde honom mer populär än de fleste.

Som ämbetsbroder var han hjärtlig, vänfast och tillmötesgående. Han hade aldrig för vana att kritisera sina ämbetsbröder, att söka finna deras fel, svagheter och brister och däröfver beskärma sig. Icke heller var han småaktig eller pedantisk, utan liberal, tålig och godmodig, så att han kunde fördraga och lida mycket utan att knota och klaga. Blef han förolämpad på ett eller annat sätt, sökte han ej att vedergälla ondt med ondt, utan ställde hämnden till den, som rätt dömer. Om sina fel och brister var han väl medveten, och det var som en onyttig tjänare och af nåd för Jesu Kristi skull som han vågade hoppas frälsning och salighet.

Ett stort tomrum lämnar dr Nelander inom konferensen, men ett ännu större i sin älskade familj. Välsignadt vare hans minne, frid öfver hans grift!

M. A. Nordström.

Olof Jonsson Siljeström.

Att teckna en väns lefnadsskildring är visserligen ett vemodigt uppdrag, men då det gifves tillfälle för en pastor att säga något om sin företrädares trogna arbete, så ändras detta vemodiga till en kär plikt.

Pastor Olof Jonsson Siljeström, D. D., var född i Rättviks församling, Dalarne, Sverige, den 6 juli 1837. Hans föräldrar voro bondfolk och voro i tillfälle att gifva sonen Olof en vårdad uppfostran. Han fick studera icke blott vanliga skolämnen, utan äfven ägna sig åt måleriets sköna konst. Siljeström var ganska begåfvad i denna riktning. De, som hafva haft tillfälle att se hans taflor, kunna förvissa sig härom. Men det var icke inom detta område han skulle utföra sin lifsgärning. Siljeström kom tidigt till en medveten tro på sin Frälsare. Efter att hafva studerat i Uppsala och kanske äfven vid andra läroverk i Sverige, ägnade han sig åt skollärarekallet. Den senare tiden af sin vistelse i fäderneslandet verkade han som stadsmissionär i Stockholm.

Siljeström kom till Amerika 1870 och upptog genast sina studier vid vår skola i Paxton. Under julen och nyåret tillbragte han sina ferier i Swede Point (nu Madrid) och Boone, Iowa. Han fick

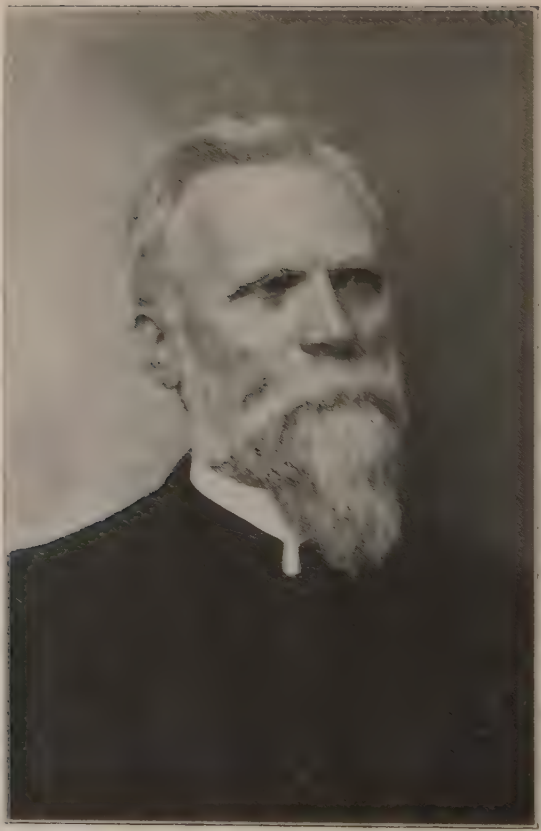

OLOF A. SILJESTROM.

kallelse härifrån, på hvilken han prästvigdes i Chisago Lake, Minn., den 11 juni 1871. Siljeström arbetade på detta fält, Swede Point med kringliggande platser, till 1878. Den 20 november 1875 förenades han uti ett lyckligt äktenskap med fröken Annette Thorson från Boone, Iowa. Detta äktenskap välsignades med sex söner och fem döttrar. Från Swede Point flyttade han till Moingona, Iowa, 1878. Till pastoratet hörde äfven Swede Valley, så att det bestod af tvenne församlingar. Han stannade här till 1886, då han antog kallelse från missionsstyrelsen i Minnesota-konferensen att verka som respredikant i Södra Dakota.

Såsom pastor utförde Siljeström sitt viktigaste och mest långvariga arbete i svenska luth. församlingen i La Porte, Indiana. Han verkade 1887 i Mankato och Belgrade, Minn., då kallelse från La Porte kom i hans händer. Kallelsen var en stor öfverraskning, alldenstund obekantskapen mellan honom och församlingen var ömsesidig. Han var först frestad gifva ett afböjande svar, men innan han bestämde sig för att göra detta, skref han till dr O. Olsson, Rock Island, Ill., som hade rekommenderat Siljeström till församlingen i La Porte, detta korta bref: "Hvem har ingifvit församlingen i La Porte att kalla mig till sin pastor?" Härpå kom ett ännu kortare svar: "Det angår icke dig. Gå du!" Pastor Siljeström flyttade till La Porte i slutet af 1887 och stannade där till i början af 1907. Det är klart, att många ömma band knötos emellan församlingen och pastorn under denna långa period. Tiden är dock omutlig, och under det kärlekens band knytas starkare och fastare och den troende mognar för ett högre och bättre

lif, pågår ett annat verk med stofthyddan. Kropps- och själskrafter blifva mindre uthålliga; det arbete, som förr var ett nöje, blifver en börda. Så skedde äfven här. Siljeström ansåg sig icke längre kunna eller böra förestå församlingen. Han resignerade och flyttade med familjen till Chicago redan på hösten 1906, men förestod församlingen till början af följande år.

Under den tid Siljeström bodde i Chicago, hade han ingen bestämd anställning, med undantag af trenne korta perioder, då han tillfälligt förestod församlingarna i Salt Lake City, Utah, Ishpeming och Manistee, Mich.

Herrens vägar äro underliga. Siljeströms sista år var ett mycket svårt pröfningsår. På grund af en särskild fysisk åkomma, åderförkalkning, inträdde oförmåga att kunna reda sig själf. Han kunde sällan uttala en fullständig sats, så att någon förstod, hvad som sades, och var alldeles hjälplös. Den äldsta dottern, Hannah, som här förtjänar att särskildt nämnas, skötte sin fader, så länge det var henne möjligt, och då hennes krafter gåfvo vika, intogs Siljeström på Augustana Hospital. Här vistades han något öfver 16 månader och fick den vård han behöfde, till dess döden kom och befriade den trötte anden den 13 februari 1915. Den högtidliga likbegängelsen firades med gudstjänst i Ebenezer-församlingens sköna kyrka den 15 februari, då dr M. C. Ranseen, ordinationskamrat, höll personalierna öfver den hänsofne. Undertecknad höll likpredikan öfver Rom. 8: 17 med ämne: "Guds arfvingar". Dr M. Wahlström predikade på engelska språket med Hebr. 4: 9 som text; pastor T. S. Johnston afslutade med att upp-

läsa en skrifvelse från La Porte och talade tröstens ord med anledning af Fil. 1: 21. Församlingssång, kvartett- och solosång förekommo äfven. Jordfästningen skedde å Graceland kyrkogård och förrättades af pastor Johnston, biträdd af närvarande pastorer.

Det sagda är den ram, som innesluter hans verksamma lif. Siljeström hade inga särskilda karaktärsdrag, som framstodo bjärt, hvarken till beröm eller klander. Det oaktadt hade han naturligtvis sina personliga gåfvor och böjelser, som voro utmärkande för honom. På samma gång som han icke visade någon sträfvan att vinna en framskjuten ställning eller framträda som andras ledare, så vann han dock medbröders aktning och förtroende. Detta visade sig särskildt uti de förtroendeuppdrag, som kommo på hans lott. Han var Iowakonferensens ordförande från 1880 till 1886, då han flyttade till Minnesota-konferensen. I Illinoiskonferensen var han vice ordförande ett år. Han tjänade flera år som medlem i styrelsen för barnhemmet i Joliet, Ill. I yngre år var han sällan hemma, utan färdades omkring mycket och besökte personer och platser, äfven om hans kallelse icke nödvändigtvis kräfde det. Han var då äfven en väldig fotgängare; det var för honom en lätt sak att gå 30 mil på dagen. Det förblef alltid ett stort nöje för Siljeström att använda sina fristunder till fiske i den vackra Pine Lake nära La Porte. Hans intima vänner berätta om de angenäma stunder de hade med honom på dessa utflykter. Solen var aldrig för het eller båten för trång, när han väntade på napp. Han var mycket gifmild, och detta förde honom till dem, som behöfde hjälp

och skydd, särskildt barnen. Han var en äkta barnavän. Siljeström var känd för sitt glada, humoristiska lynne. På grund häraf var han glad och treflig i umgänget. Men häri låg utan tvifvel för honom en stor fara. Det glada humöret vill så lätt gå till öfverdrift. Men Andens tukt och ett godt mått af naturlig försiktighet hjälpte honom att i de flesta fall hålla sig inom den kristliga varsamhetens gränser. Han hade ovanligt svåra pröfningar att genomgå, men såsom en motvikt därtill hade han ett tålamod, som höll ut, och lidandet framdrog det goda och sköna i hans karaktär. Såsom Siljeströms efterträdare är det med stor tillfredsställelse jag kan intyga, att då han flyttade från församlingen i La Porte, så flyttade han verkligen och lämnade verksamheten i efterträdarens händer. Han var därför en gärna sedd och ofta mottagen gäst hos sina förra församlingsbor, och särskildt uti prästgården, dit han icke försummade att ställa sina steg, då han kom för att gästa hos anförvanter. Såsom predikant led Siljeström kanske något af försagdhet, möjligen äfven af för mycken försiktighet. Framställningen blef icke eldig, men däri var det lugna och stilla, dock alltid innehållsrika, som ger näring och ledning åt dem, som verkligen lyssna till ordet och gömma det. Han hade en skarp blick och kunde klart och tydligt framställa salighetsvägen, icke blott i predikan, utan äfven vid sjuksängen och i enskilda samtal.

Inom vår synod var nog Siljeström mest känd såsom skribent. Han lämnade i flera år regelbundna bidrag till *Augustana*. Hans uppbyggelseartiklar stodo vanligen på den första sidan och

hade märket O. J. S. Dessa artiklar voro enkla, tydliga och lärorika och lästes gärna af dem, som älska uppbyggelse. Korsbanéret redigerade han i fyra år, 1897—1900. Fem mindre skrifter ha honom till författare, nämligen: "Fritänkaren", 1893; "Vägar och Afvägar", 1895; "Den Ändrade Planen", 1901; "Änglarnas Värld", 1904, samt "En God Moder"; denna sistnämnda skrift saknar årtal. Alla dessa böcker äro skrifna i en ledig stil samt äro uppbyggliga och lärorika att läsa.

Fru Siljeström, churu betydligt yngre än maken, afled redan den 29 juni 1908. Det var ett svårt slag för Siljeström, då han förlorade den hjälp och det stöd, han hade haft i sin trogna maka. Siljeströms barn äro alla bosatta i Chicago, utom den äldsta sonen, Martin, som är bosatt i La Porte. En syster, mrs Anderosn, är bosatt i Laurance, Iowa, och en broder, mr Sandström, i Cambridge, Minn.

AUGUST JOHNSON.

J. V. SÖDERMAN.

Johan Victor Söderman.

Pastor J. V. Söderman är en af de vingårdsmän inom Augustana-ynoden, hvilkas hemförlofning "Korsbaneret" i år har att omtala. Herren låter hembuden utgå än till en åldrig tjänare, som länge gått ut och in genom tempelportarna och längtat efter hvilan, än till en ibland den unga skaran, hvilken som nogast ingått i arbetet; än till en som kommit till middagen af sin arbetsdag. Till den senare afdelningen hörde pastor Söderman. Men i hvilket fall som helst uppstår vid hembudet en djup saknad hos de efterlämnade nära och kära i hem och församling. Saknaden och tomrummet kännes ock smärtsamt bland de efterlämnade ämbetsbröderna, som få fortsätta att gå åstad gråtande och bära sitt utsäde. En återblick på de bortgångnas jordevandring är emellertid nyttig. Den eggar å den ena sidan att efterfölja dem i deras dygder och tros fotspår och å den andra sidan att taga sig till vara för deras felsteg, synder och brister. Hvarje människa och kristen i allmänhet såväl som hvarje församlingslärare har ju sina förtjänster såväl som brister. Pastor Söderman var naturligtvis häri intet undantag.

Pastor Söderman föddes i Ansjöby, Jämtland, Sverige, den 2 juli 1857. Föräldrarna voro Jonas Person Söderman, död i Cambridge, Minn., 1905, och hans hustru Katarina M. Bjurström, som öfverlefde sin son tvenne månader. År 1869, vid 12 års ålder, ankom han i sällskap med moder och syskon till Amerika. Fadern och en broder hade ett år förut immigrerat och tagit "homestead" fyra mil från Cambridge, Minn. Här fick familjen bosätta sig och bo i en jordhydda, till dess fadern kommit sig så pass för, att han blef i stånd att uppföra ett stockhus (log cabin). I detta nybygge uppväxte den unge gossen, som fick vara sin fader behjälplig att röja mark på det skogbeväxta "homesteadet". Han fick äfven här bevista den publika skolan. Då han blifvit äldre, arbetade han vintertiden i skogen och gick under vårtiden på "driven" d. v. s. flottade timmerstockar utför floderna till sågverken. De sparpenningar, den idoge ynglingen under denna tid lade å sido, kommo honom senare mycket väl till pass under studietiden.

Den mera allmänna väckelse, som under 1870-talet förnams i många församlingar, förspordes äfven i församlingen i Cambridge. Under denna tid blef den unge Söderman omvänd till Herren. Det sanningens frö, som den trogne läraren, pastor Engdahl, utsått i de ungas hjärtan under konfirmationsundervisningen, bar nu frukt hos många. Under denna vändpunkt i sitt lif började den unge S. flitigt läsa sin bibel. Härigenom väcktes icke allenast håg för studier, utan äfven en åstundan att i predikoämbetet få tjäna den Frälsare, som bevisat honom så stor nåd. Fadern ville

emellerrtid icke lyssna till sonens bön att få studera. Han önskade, att sonen skulle följa i sin faders fotspår och bli "farmare". Allra minst önskade han, att sonen skulle bli präst. Men begäret efter kunskap växte alltmer, äfvenså åstundan att få tjäna Herren. I Guds namn beslutade sig därför den 22-årige ynglingen att på hösten 1879 söka inträde vid Gustavus Adolphus College, St. Peter, Minn. Äfven pastor Engdahl, hans trogne själasörjare, rådde honom att taga detta steg. Den högreste, kroppsligt väl utbildade ynglingen, började med lust och ifver sina studier. Gustavus Adolphus College, som på den tiden endast var en academy, genomgicks snart. Den 2 september 1882 inskrefs han i Freshman-klassen vid Augustana College och genomgick college-afdelningen t. o. m. juniorklassen. 1885 inskrefs han i teologiska seminariet, ifrån hvilket han graduerade våren 1887. Han prästvigdes i Chicago samma år. Några år efter sin prästvigning aflade han studentexamen, hvilket visar, att han ej försummade sina studier, sedan han inträdt i ämbetet.

Under sin studietid betjänade han under sommarferierna åtskilliga församlingar med Guds ords predikan och skolhållning. Sommaren 1884 betjänade han församlingen i Cambridge, Ill. Under denna tid formerade han bekantskap med fröken Louise C. Swenson, med hvilken han förenades i äktenskap 1887. Deras äktenskapliga lif var lyckligt. Det välsignades med 4 barn, af hvilka 2 dogo i späda år. Tvenne döttrar lefva ännu och sörja sin faders tidiga bortgång. Fru Söderman, en ädel, saktmodig kvinna, var sin make till stor

hjälp i arbetet. Pastor Söderman var af naturen något strät i sitt sätt att vara. I sina påståenden var han positiv och skarp, och ordets svärd fick mången gång skära djupt. Detta gjorde, att han stundom blef missförstådd och ganska hårdt bedömd. Hans förståndiga, saktmodiga maka fick därför fylla den sköna missionen att linda kärlekens bindlar om sår, som de skarpa orden vållat. I brödra- och vänskapskretsen var han däremot godmodig och broderlig.

Söderman älskade mycket sång och musik. I besittning af en mer än vanligt stark, men på samma gång mjuk tenorstämma, var han en gärna hörd solosångare. Såsom studerande var han icke allenast medlem, utan äfven ledare af flera sångföreningar. Såsom pastor arbetade han ifrigt för att befrämja god körsång. Vid kyrkomöten, särskildt under sin vistelse i östern, påkallades han ofta att "mässa" och sjunga.

Såsom pastor och själasörjare tog han sitt ämbete på allvar. Flitig i sin studerkammare, besteg han icke predikstolen oförberedd. Hans predikan var biblisk och bekännelsetrogen. Han gaf intet otydligt ljud ifrån sig. Framställningen var redig och klar, och både lag och evangelium kommo till sin rätt. Den korsfäste Frälsaren, i hvars sår han som yngling funnit nåd och frälsning, målades för syndare. Gärna lyssnade man därför till hans predikan, och visst är, att många själar förts ifrån mörkret till ljuset genom den bemförlofvade lärarens verksamhet. Hans svåger, pastor O. O. Eckardt, bär vittnesbörd härom. Han skref fö'jande i "Augustana", då han insände ett

meddelande om pastor Södermans död och begrafning:

"Det är just i dagarna 25 år sedan den som skrifver dessa rader först träffade pastor Söderman och blef medlem i hans församling i Lowell, Mass. Det var genom hans öfvertygande predikningar, som flera af oss i nämnda församling blefvo andligen väckta och kommo till klarhet med afseende på vårt själslif. Detta öfvertygande predikosätt var det mest utmärkande hos Söderman, såsom det också borde vara det mest utmärkande hos oss alla, som innehfava prästerligt ämbete. Pastor Södermans predikningar voro väl förberedda, det var klarhet och reda i tolkningen. Han lade sig all vinn om att öfvertyga och öfverbevisa sina medmänniskor om synd, rättfärdighet och dom. Man visste alltid hvad som hade predikats, när denne Herrens tjänare hade uppträdt. Med stark och klingande stämma höll han sina åhörares lifliga uppmärksamhet."

Då pastor Söderman ordinerades, innehade han kallelse till församlingen i Boone, Ia. Här arbetade han med ungdomlig ifver i närmare tre år. 1889 antog han kallelse till Lowell, Mass. Under hans tjänstetid i denna församling uppfördes ett ändamålsenligt prästhus. I församlingens yttre angelägenheter var han alltid mycket intresserad, och med säker och kraftig hand ledde han verksamheten med det enda målet i sikte: församlingens väl. I Lowell utförde han ett ganska framgångsrikt arbete. Församlingen tillväxte och alla företag aflupo väl. 1897 flyttade han till Wilcox, Pa. Äfven här byggdes nytt pastorsboställe under den tid, han var församlingens pastor. 1902

antog han kallelse till Pilgrim-församlingen i Superior, Wis. 1905 flyttade han till det lugna, idylliska Scandian Grove, Minn. Församlingens helgedom förskönades, och andra förbättringar utfördes på kyrkoegendomen. 1910 flyttade han till Dassel, Minn., som blef hans sista arbetsfält på Kristi kyrkas åkermark. Med kraft och energi grep han tag i arbetet i Dassel. Här skyndade han fort, alldeles som om han varit medveten om att arbetsdagen snart skulle vara slut. Kyrkan stod där ock skön och inbjudande, innan han nedlades på dödsbädden. Några söndagar hade han med församlingen fått sjunga:

"Hur väl det i ditt tempel går,
hur helgedomen härlig står,
det är stor lust att skåda."

Men länge varade det icke. Snart stod likbåren med den för alltid hvilande herden framför det sköna altaret.

Om hans svåra sjukdom, som så snart bröt ned den annars starka kroppsbyggnaden, och hans sista stunder skrifver hans svåger pastor O. O. Eckardt, som under tiden bodde i hans hem, följande:

"Det var tidigt på morgonen Kristi himmelsfärdsdag, som denne Herrens tjänare fick sluta sin tillvaro här i jordelifvet. Han hade då nitton dagar legat stum och förlamad, hjälplös som ett litet barn. Som han synbarligen var vid fullt medvetande, tänkte han helt visst mycket och ansträngde sig till det yttersta att säga någonting, men kunde ej på något sätt göra sig förstådd af

oss människor. Jag sade honom ofta: 'Det är blott Gud som kan förstå dig, och må detta vara dig en tröst.' Det kan hända, att hans myckna, af oss oförstådda talande under denna hans stora svaghetstid var bönesamtal med honom, som ser i det fördolda, och som känner och förstår människohjärtats djupa trängtan. När Guds ord lästes för honom, blef han ofta rörd till tårar, och var detta särskildt fallet på söndagsmorgonen den 2 maj, då jag läste för honom den härliga texten ur Joh. 14: 1—12 och sade, att jag öfver denna text skulle predika inför hans församling. Det var också med djupaste rörelse som församlingen mottog denna afskedshälsning från sin vid dödslägret bundne pastor.

Pastor Söderman var af naturen den friske och starkt utrustade mannen. Med obrutna krafter anlände han för snart fem år sedan hit och tillträdde detta sitt sjätte pastorat: Dassel och Swan Lake, tillhörande Cokato-distriktet af Minnesota-konferensen. Under hans vistelse här formerade sig på högra sidan af halsen några utväxter, som fruktades vara tuberculosis, och för att förebygga detta ondas spridning företogs en operation i halsen två år sedan. Därefter insprutades periodvis en sammansättning kallad tuberculin. Efter operationen, som ju var af lindrig beskaffenhet, inträdde af en eller annan orsak förlamning och stor kroppslig svaget, så att en tid af tillbakadragenhet och hvila blef nödvändig. Den sjuke repade sig dock igen, så att han kunde återupptaga sin pastorala verksamhet, men det gick upp och ned med hälsan. Under midten af sommaren förlidet år inträffade några veckor af svaghet igen.

Så blef han åter mycket bättre en tid, och ingen märkte någon vidare svaghet, förrän ett anfall af förlamning inträffade den 18 sistlidna mars. Efter detta anfall förmådde han ej predika mera, men repade sig så mycket, att han kunde vara i rörelse. Den starka naturen och viljekraften förhjälpte nog mycket härtill. Den sista gången han själf sade något till sin församling var söndagen efter påsk, då han vid slutet af gudstjänsten gjorde några anmärkningar och särskildt påpekade det stora i Herrens "fridshälsning" till sina bäfvande lärjungar, samt vidare den stora betydelsen af att 'deras sinnen blefvo öppnade, så att de förstodo skrifterna.' Litet tänkte dock kanhända pastorn och ännu mindre församlingen, att dessa ord voro de sista han talade till dem. Påföljande fredags kväll den 23 april kom det svåra slaganfallet, som på en gång beröfvade honom talförmågan och gjorde honom, som redan nämnts, alldeles oförmögen såväl att röra sig som att i minsta detalj tillkännagifva sina önskningar och behof. Dessa voro dagar af vemod, ängslan och oro. Två läkare och tvenne sjuksköterskor, den outtröttliga makan m. fl. voro städse till hands, men all mänsklig hjälp var fåfäng. Alla stodo vi där nästan lika hjälplösa som den svage brodern själf var. Man undrade huru länge det skulle fortgå, och då ingen bättring syntes, kunde vi ej annat göra än i vårt inre sucka: Herre låt din tjänare få fara i frid. Den 8 maj inträdde feber, som på måndagen den 10 steg ända till 106 grader. Nu var det klart för alla, att slutet måste vara i annalkande. Men lifskraften var mäktig, och kampen fortgick till på torsdagsmorgonen. Strax efter midnatt blefvo

pulsslagen allt mera oregelbundna och matta, tills lifstråden ändtligen brast, och den trötta själen blef befriad vid half fyra-tiden på morgonen.

Så kom det vanliga förberedelsearbetet, som slutar med att i jordiskt förvaringsrum nedbädda stofthyddan. Det var trenne dystra dagar, då solen knappast visade sig en enda gång. Men på söndagsmiddagen klarnade det upp, och själfva begrafningsgudstjänsten skedde under det härligaste majväder. Vid ett-tiden hölls i prästgården en kort andaktsstund af den hänsofnes närmaste anhöriga, hvarefter den högtidsklädda stofthyddan, under kyrkklockornas sorgefulla klämtande, inbars i kyrkan af pastoratets styrelseledamöter. Under den därpå följande tiden till kl. tre gafs tillfälle för allmänheten att kasta en sista blick på de liflösa anletsdragen. I trots af det regniga vädret ända upp till middagstiden hade en så stor skara människor infunnit sig, att kyrkn var fullpackad redan vid två-tiden, och en stor mängd voro utanför.

Kl. 3 började sorgegudstjänsten i kyrkan, hvarvid följande program genomgicks: gemensam sång, sv. ps. 215, verserna 2—4; bibelläsning och bön af pastor C. A. Barr; solosång ("Till fridens hem") af miss Margaret Nyström; predikan på svenska (Joh. 14: 1, 2) af pastor Swan Johnson; solosång ("He shall wipe away all tears") af mrs Ed. W. Anderson; engelsk predikan (text, Rom. 14: 7, 8) af pastor J. E. Linner; körsång ("Här uti världen en främling jag går"); personalier, sorgeresolutioner m. m.; gemensam sång, sv. ps. 484, verserna 4 och 5; altartjänst, utförd af pastor A. Melin.

Härpå tågade hela församlingen, företrädd af pastorerna Johnson och Linner, som buro de s. k. prestafverna, till den en half mil aflägsna grafgården, där jordfästningen utfördes af Cokatodistriktets ordförande, pastor Swan Johnson, assisterad af de närvarande pastorerna. Sångkören sjöng: "Nearer, my God, to Thee." Vädret var det allra härligaste och naturen, ack hur skön! Den talrika skaran af högtidklädda människor; den stora myckenhet af utsökta blommor, sända och anskaffade af släktingar och sympatiserande vänner från nära och fjärran; den lugna lilla sjön strax nedanför kullen, på hvars krön den aflidne herdens sista hvilokammare hade bäddats; syrenerna och fruktträden i full blom; de nyligen besådda, bördiga åkerfälten; allt, allt var så fridfullt, härligt och skönt, ja, rent af "så saligt leende, som om ej död på jorden fanns." Ack, att dock det sköna och det förgängliga skola vara så förenade och gå fram genom lifvet sida vid sida!

Pastor Söderman innehade icke så få förtroendeuppdrag i den kyrka, i hvars sköte han blifvit fostrad, och som han så högt älskade. Någon tid var han New York-konferensens vice president och kassör. Likaledes tjänade han som Superiordistriktets ordförande och var några år medlem i styrelsen för G. A. College.

Den yttre ramen af hans lif och verksamhet har i all korthet blifvit framställd. Hvad som ligger inom yttersidan af en människas lif är icke lätt, nej, det är omöjligt att framställa. Att mäta värdet af en lärares lifsgärning kan därför endast hjärterannsakaren, öfverherden Kristus göra. Endast han kan säga: "I en ringa ting har du varit

trogen, jag skall sätta dig öfver mycket; gack in i din Herres glädje."

Ingången i sin Herres glädje, som vi förvisso tro han erhöll, kom för denne såningsman på Herrens åker snarare än vi väntat. Må det sanningens ord, som han sådde i predikan och sång, bära rika skördar för den himmelska ladan!

"Ack, tiden den flyr som en ilande vind,
och fort går vårt jordiska lopp,
men den, som i Kristo till slut somnar in,
skall åter i Honom stå opp."

J. E. Linner.

JOHN HOLCOMB.

John Holcomb.

Pastor John Holcomb föddes i Gammalstorp, Blekinge, Sverige, den 15 januari 1852. Han var den äldste bland åtta barn. Redan under de späda barnaåren lade han i dagen det lifliga temperament, som varit ett för honom betecknande karaktärsdrag under hela lifvet. Att han i begåfning varit de flesta af sina kamrater öfverlägsen, visas därigenom, att skolläraren, som ledde hans första steg på kunskapens bana, yrkade på, att gossen skulle ägna sig åt detta kall.

Efter sin konfirmation blef ynglingen satt i lära hos en snickaremästare i Kristianstad. Denne, en from och samvetsgrann kristen, ansåg sin plikt mot sina gesäller ej uppfylld därmed, att han lärde dem yrket, utan han öfvervakade därjämte deras sedliga och andliga välfärd. Att han utöfvat ett varaktigt inflytande öfver den unge Holcomb, lider intet tvifvel.

År 1869, då så många af Sveas söner och döttrar vände sin håg emot den nya världen, utvandrade familjen till Amerika. Framkommen till de stora möjligheternas land, bosatte man sig i Altona, Ill. Utsikterna för skickliga yrkesmän voro synnerligen ljusa i den nya omgifningen, och det dröjde

ej särdeles länge, innan den flitige och företagsamme ynglingen hade fullt upp med vinstbringande arbete såsom snickare. Därest Holcomb velat ägna sig åt detta yrke, lider det intet tvifvel, att han i detsamma rönt en mer än vanlig framgång, tack vare hans outtröttliga energi och hans synnerligen stora begåfning som affärsman.

Året 1877 var ett oförgätligt skede för de gamla Altona-borna. Under vintern af detta år besöktes trakten af en genomgripande andlig väckelse, och ett stort antal af dess folk fördes till tro på Frälsaren. Den numera aflidne pastor Aron Lindholm var församlingens herde. Under denna sällsamma bärgningstid blef äfven Holcomb gripen af Guds Ande och gaf sitt hjärta åt Herren.

Den kristendom, som gjorde sig gäällande under dessa tidiga dagar, bar en sträng, kanhända något lagisk prägel. Åtminstone fruktade man för intet så mycket som att draga i ok med världen. Betecknande för det stränga allvar, som var rådande bland dessa nybyggarelifvets kristna inom Augustana-synoden, torde följande episod från Holcombs tidiga erfarenhet vara. Hans känsliga sinne älskade musik, och han hade lärt sig att traktera fiol. Men alldenstund detta instrument så ofta presterat musik vid dans och andra lättsinniga nöjen, tvingade samvetet honom att bortlägga fiolen, som han annars förut älskade, alldenstund han numera betraktade densamma som varande i sig själf något Herren misshagligt. Dessa intryck från omvändelsetiden, förenade med en karaktär, som aldrig i någon fråga tillät sig att halfvera, gaf åt hela hans lifsriktning en viss stränghet, som för dem, hvilka ej kände honom närmare, kunde synas hård

och afvisande. Själf uppriktig och rättfram, ägde han ingen fördragsamhet med svek och smygvägar. När det gällde att brännmärka synden, vare sig denna uppträdde uppenbart eller under hyckleriets täckmantel, förde han ett rent språk, utan hänsyn till hvad följderna för honom själf eller för andra kunde blifva. Han gjorde aldrig afseende på om det straffande ordet råkade vän eller motståndare, när det gällde sanning och rättvisa.

Under detta drag, som ibland enligt mångens tycke gränsade till oförsynthet, bodde där dock ett hjärta, som var nästan kvinnligt i sin känsliga ömhet. Han bokstafligen led, när han, enligt sin öfvertygelse för sanningens skull, nödgats att såra någon. Som vän var han osviklig, och man var fullt förvissad om hans ordhållighet. Baktal tålde han ej.

"Beslut och handling äro ett hos mannen." Med all anledning må dessa ord tillämpas på pastor Holcomb. Sedan han själf funnit sin Frälsare, var han genast färdig att offra sig i dennes tjänst. Därför reste han åstad redan hösten 1877 till synodens gemensamma läroverk att rusta sig för lärarekallet. Under sin vistelse vid läroverket fann han i doktor Olsson en sympatisk vän och trogen rådgifvare, och att denne gjort ett stort inlägg i den unge prästkandidatens andliga utveckling, lider intet tvifvel. När det sedermera gällde att inträda i seminariet, tvekade han någon tid att taga det afgörande steget, af fruktan för att han saknade den erforderliga begåfning, som prästkallet kräfde. Dessa skrupler blefvo dock med tiden öfvervunna, och den 17 juni 1883 prästvigdes han vid synodalmötet i Red Wing, Minnesota.

Hela hans tjänstetid har framflutit inom Kansas-konferensens hank och stör. Vid sitt frånfälle var han åldersmannen bland konferensens prästmän med hänsyn till oafbruten tjänstetid. Vid sin ordination kallades han till församlingen i Topeka, Kansas. Densamma betjänade han till 1887 och flyttade därifrån till Swedesburg, Kansas, hvilkan församling han betjänade till 1899. Från 1899 till 1904 verkade han på missionsfältet i västra Kansas. Därefter ägnade han sig under några år hufvudsakligen åt jordbruk i Clay county, men uppehöll samtidigt predikoverksamheten i Brantford och Waterville. År 1910 flyttade han med sin familj till Lindsborg, och på hösten 1914 kallades han att förestå församlingen i Assaria under vakanstiden samt valdes vid årsstämman 1915 till församlingens permanenta pastor.

Pastor Holcomb har titulerats Kansas-konferensens byggmästare. Icke minst genom detta sitt ungdomsyrke har han tjänat Herrens rikssak. Oss veterligt har ingen prästman inom vår synod så många kyrkor och allmänna inrättningar på sitt konto som pastor Holcomb. Redan under studietiden, då han tillfälligtvis förestod församlingen i Joliet, Ill., uppförde denna under hans uppsikt sitt tempel. Dessutom uppförde han kyrkor i både Swedesburg och Topeka, Kansas. Hans största företag i denna riktning torde ha varit hufvudbyggnaden vid Bethany College. När det sedermera blef fråga om att Kansas-konferensen skulle uppföra ett hem för sina ålderstigna, som stodo i behof af vård, kallades han af konferensen att samla erforderliga medel samt förestå byggnadsarbetet. Hans sista företag af detta slag, hvilket

han dock endast hann väl påbörja, innan döden afklippte hans bana, var uppförandet af den nya kyrkan inom den församling han betjänade. Äfven dessa byggnader, utspridda som de äro öfver hela Kansas-konferensens område, äro hedrande minnesvårdar öfver den hänsofne, hvilka på sitt tysta språk tolka en karaktär, som var gedigen och genomärlig i all sin gärning.

Under årens lopp har pastor Holcomb hedrats med flera förtroendeposter som ledamot inom olika styrelser för konferensens inrättningar. I denna egenskap betjänade han dess äldsta anstalt, barnhemmet i Mariadahl, från 1888 till 1891, sedan från 1898 till 1900 och senast från 1910 till sin död. Äfven denna inrättning har gjort sig till godo hans praktiska duglighet på så sätt, att under hans uppsyn vidlyftiga förbättringar i byggnadsväg blifvit utförda. Han var medlem af styrelsen för Bethany College från 1888 till 1892 och för konferensens ålderdomshem från 1907 till 1912.

Som predikant var han gärna hörd. En god och trogen skaffare i Herrens tjänst, utdelade han allt Guds ord åt menigheten. Synden visste han att kalla med dess rätta namn utan människofruktan, men han förstod äfven att tala ljufligt med de trötta i rättan tid. Framställningen af sanningen var enkel och till hjärtat gående, utan att han behöfde göra bruk af några oratoriska konstgrepp. Ingen betviflade, att han menade hvad han sade, och David Humes utlåtande om den präst, han hade för sed att höra, kan äfven gälla Holcomb: "Han talar, som om Mästaren stode vid hans sida".

Som själasörjare var han eftersökt, särskildt af personer med sant kristligt sinne. Hans egna rika

erfarenheter å det andliga området gjorde honom synnerligen skicklig, då det var fråga om att leda andra på sanningens väg.

År 1883 ingick pastor Holcomb i äktenskap med sin kvarblifna maka, Hanna Matson. Deras förening välsignades med sju barn, af hvilka en son, Martin, och en dotter, Hanna, efterlefva honom.

Den hänsofnes kraft hade under en längre tid varit bruten. Tack vare en kraftig vilja, skötte han nästan intill det sista sina ämbetsåligganden. Dagen innan han afreste till sjukhuset att söka läkarevård, predikade han och höll nattvardsgång. Då han fördes på operationsbordet att närmare undersökas, befanns sjukdomen vara kräfta, och läkarna förklarade fallet obotligt. I det herdebref han tillställde sin församling, medveten om att dödens skugga hvilade öfver honom, uttalade han sin förtröstan på sin Frälsare och förklarade sig nöjd med utgången, hvad den än måtte blifva.

Bud till uppbrotttet kom stilla kl. 8 på morgonen den 19 maj, då han insomnade lugnt vid Frälsarens hjärta. Hans ålders dag var 63 år, 4 månader och 4 dagar. Begrafningen ägde rum följande tisdag, och de jordiska kvarlefvorna vigdes till griftero i Assaria kyrkogård, där de hvila i skuggan af den prydliga helgedom, hvilkens uppförande han varit med om att påbörja.

E. F. Puhlblad.

John Mellander.

Lifgifvande och vederkvickande drog under 1860 '70-talen en Andens pingstvind fram flerestädes genom Sveriges bygder. Icke minst kraftigt berörde han Värmlands lifliga, känslofulla befolkning.

Vår dr Olsson, då en ung och af brinnande nit för själars frälsning upptänd prästman, var en af ledarna i denna rörelse och en mycket framgångsfull "evangelist". Oförtrutet färdades han omkring uppe i Karlskoga bergslag, öfverallt vinnande nya segrar för Guds rike.

Under dessa resor åtföljdes han ofta af en skolyngling från Karlstads läroverk vid namn Johan Mellander, äfven han en bergslagens son. Han hade tidigare blifvit af pastor Olsson konfirmerad och med äkta värmländsk hänförelse omfattat tron och med innerligaste kärlek och förtroende fäst sig vid sin varmhjärtade lärare, för hvilken han under dessa resor tjänstgjorde såsom "skjutspojke".

Det nära umgänget med läraren bragte till mognad en länge närd åstundan hos Mellander att själf få ägna sig åt Herrens tjänst i predikoämbetet.

Hvarjehanda förhållanden, som här icke är platsen att vidröra, men hvilka småningom gestaltat

J. MELLANDER.

sig bland den stora väckelsens barn, hade vändt deras blickar och håg till det stora frihetslandet på andra sidan hafvet. Pastor Olsson blef deras självskrifne ledare, och den unge Mellander önskade intet hellre än att få göra sin lärare sällskap, helst som den unga Augustana-synoden erbjöd en prästkandidat långt större möjligheter att blifva till nytta än den väl ordnade och på den tiden med alla behöfliga lärarekrafter väl försedda statskyrkan.

Den utvandrareskara, som under dessa förhållanden begaf sig i väg, blef af icke ringa betydelse i Augustana-synodens historia; vi behöfva endast erinra, att hon utgjorde kärnan af det svenska nybygget i Lindsborg, Kansas. Dit kom dock icke Mellander; hans mål var det svenska läroverket i Paxton, den unga Augustana-synodens prästbildningsanstalt, i hvilken han gjorde sitt inträde på nyåret 1870, sedan han tillbragt det föregående halfåret i Moline, där han lifnärt sig och väl också förvärfvat sig en liten sparpenning genom sina händers arbete.

Studierna bedrefvos nu med kraft och ihärdighet, och M. kunde efter väl fullbordad lärokurs prästvigas vid synodens möte i Rockford, Ill., den 28 juni 1874, vid nyss fyllda 23 år. Hans första pastorat utgjordes af de tre församlingarna i Kane, Warren och Wilcox, Pa.

Vi skola icke söka att följa honom på hans olika verksamhetsfält, utan endast peka på ett förhållande, som ofta nog upprepas inom frikyrkan. Fastän Mellander kunde mäta sig med hvem som helst af sina samtida så väl i kunskaper och begåfning som i predikan och rent praktiska värf,

vann han, mänskligt taladt, ingen högre befordran, ej heller skyndade någon lärdomsanstalt att förläna honom någon äretitel, fastän han visserligen förtjänat sådan lika väl som trots någon. Hans prästerliga bana drog aldrig fram öfver samfundets höjder, utan mera på dalsluttningen, i våra medelstora församlingar. Men Herren visste bäst att placera denne sin tjänare på den passande platsen, och själf syntes M. väl förnöjd med Herrens styrelse; och det är alldeles visst, att hans församlingar voro det ock. Församlingarnas i South Bend, Elgin och St. Charles historia — för att nu icke nämna de församlingar i östern, som af honom betjänades, eller de år, han såsom biträdande pastor verkade i Immanuels-församlingen i Chicago — bära nogsamt vittnesbörd, att under Mellanders verksamhetstid ibland dem Herren Gud uppenbarade sig lika väl i dalsänkan som trots på någon höjd. För kristna med omdömesförmåga var han en sällspordt god predikant, och att han äfven var fullt vuxen att med takt och ordning leda rent yttre arbeten, därom vittnar kraftigt den sköna Herrens helgedom, som församlingen i St. Charles under hans ledning uppförde 1905—'06. Både hans predikan och hans flärdfria, i allo helgade vandel och umgängelse voro en sann Guds-uppenbarelse.

Men hvarför kom han aldrig att röra sig på höjderna? Vi, som kände honom bäst, undrade ofta, då vi hörde honom predika och med sitt okonstlade, från allt effektsökeri fria utförande frambära sitt djupa, tankedigra, i allo skriftenliga vittnesbörd, om han själf var omedveten om hvilket rikt evangelium han förkunnade, och om hans försam-

ling visste, hvilken skatt hon ägde i sin pastor. Här var intet, — man förlåte uttrycket — "blowing out of hot air nor any declamation of stale phrases"; här var Ande och lif.

Då Herren Gud korade och utrustade detta sitt ädla redskap, var det en kristlig dygd, som han beskärde "i dubbelt mått", ödmjukhetens. Aldrig hafva vi kommit i beröring med någon så fri från afund och äresjuka som Mellander, aldrig med någon, som ärligare än han följde apostelns maning att "räkna hvar den andre yppare än sig själf." Hans ödmjukhet var icke af det "hemmagjorda" slaget, en skickligt anlagd ödmjukhetsmask, bakom hvilken egenvilja och inbilskhet kunna så förträffligt gömma sig och så fint bedraga lättrogna själar; Mellanders ödmjukhet var "äkta vara", icke "hemmagjord", utan himlagjord, Jesus-gjord. Då minnestecknaren en gång i enskildt samtal förebrådde honom för att han var alldeles för mycket anspråkslös, svarade han i sin vanliga lugna och ödmjuka ton: "det skall du icke säga; du må tro, jag vill också göra så bra som möjligt."

Denna ödmjukhet, i hvilken han glömde sig själf för att bero af Herren allena, gjorde honom fri från all människofruktan, och då han "icke sökte sitt", icke hade några egna intressen att bevaka, var det alltid samma John Mellander, alltid "sig själf", vare sig han uppträdde på predikstolen eller rörde sig bland vänner och bekanta; den ene ägde hans vänliga uppmärksamhet lika väl som den andre.

Hvilka voro då hans fel? De voro både många och stora — i hans egna ögon, såsom framgår af ett uttryck, han fällde i sitt svar på det afskeds-

tal, som Rockford-distriktets ordförande höll till honom strax före flyttningen till Omaha: "Herren, hvilkens tjänare jag är eller **åtminstone ville vara**". Hans vänner skola svara: "vi gåfvo aldrig akt på några fel hos honom; det älskliga i hans personlighet framträdde så mäktigt, att vi aldrig hunno tänka på att leta efter några fel." Och hvad svar gifver Herren? "Han har tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod." Det skönaste vittnesbörd, som kan gifvas vår hänsofne broder, och hvilket bevisar hans sanna storhet bättre än något annat, är deras vittnesbörd, i förhållande till hvilka Mellander intog en underordnad ställning för någon tid, framlidne dr Evald, och nu senast pastor Lindberg, att han aldrig gaf anledning till något missförstånd. Var icke Jesu storhet den rätta? Se af Fil. 2: 5—11, att tjänandets storhet är Jesu storhet.

I sitt arbete ägde han ända sedan den 21 sept. 1876 ett ovärderligt stöd. Sagda dag firades nämligen hans bröllop med fröken Mary Chilberg, dotter till herrskapet N. M. Chilberg i Swedona, en af de allra äldsta banbrytarefamiljerna i den gamla Andover-kolonien. Äktenskapet, som blef ovanligt lyckligt, välsignades med sex barn, af hvilka två flickor hemkallades vid mycket späd ålder; två söner och två döttrar öfverlefva jämte makan sin fader och make. En af döttrarna är den i hela vårt samfund aktade och älskade Porto Rico-missionären, fröken May Mellander.

Pastor Mellander ägde "en sund själ i en sund kropp." Under sina 41 ämbetsår ända till sistlidne långfredag den 2 april, då han höll sin sista predikan, var det endast två söndagar han var från-

varande från gudstjänsten, ena gången på grund af en liten dotters död och den andra gången på grund af en lindrig halsåkomma.

För en helgad personlighet, lik Mellanders, var den slutliga förlossning, Herren hade i beredskap för honom, obeskrifligt skön och fullkomligt "i stycke" med hans hela lefnadsbana. Lika stilla och fridsamt, som han lefvat, lika tyst och fridfullt gick han hem. Förlossningen kom fredagsmorgonen den 13 augusti 1915. Ljudlöst, med en knappt hörbar suck sjönk han, strax sedan han, fullt påklädd, intagit en lätt frukost, i sin bredvid stående makas armar. Hon hade varit hans trofasta stöd i lifvet; hon fick stödja honom i döden.

"Så far i frid, du fridens man!
Farväl, du trogne Jonathan!
Gack i din Herres glädje in
och lönen för din möda finn!"

PH. THR.

Fru Mathilda Jesperson.

Fru Mathilda Jesperson är icke mer ibland oss. Hennes stofthydda har skattat åt förgängelsen. Hennes ande har gått till det himmelska paradiset. Hennes jordelif omfattade endast 47 år, 7 månader och 6 dagar. Efter endast 11 dagars sjukdom i blindtarmsinflammation (sedermera blodförgiftning) afled hon lugnt och stilla fredagsmorgon den 11 juni 1915.

Hon sörjes och saknas närmast af en trogen make, pastor J. Jesperson, med hvilken hon varit förenad i äktenskap i 27 år, sonen George Eric, tre systrar, fruarna F. A. Rose, August Ranberg och Andrew Moard samt en bror och 17 syskonbarn jämte en stor släkt å hennes mans sida.

Den hädangångna föddes i Sköflinge socken, Elfsborgs län, Västergötland, Sverige, den 6 nov. 1867. Då hon var endast 5 månader gammal, utvandrade hennes föräldrar till Amerika. Familjen bosatte sig i Burling-

ton, Iowa. Vid 15 års ålder konfirmerades Mathilda Anderson i därvarande sv. ev. luth. Messiasförsamling. Pastor J. E. Erlander var hennes konfirmationslärare.

Den 15 maj 1888 förenades hon i äktenskap med pastor J. Jesperson, dåvarande pastor i Burlington. Året därpå flyttade pastor Jesperson till Rock Island, Ill., där de i 14 år verkade med stor trohet och framgång för läroverkets väl. På hösten 1903 flyttade makarna till Spokane, Wash., där pastor Jesperson förde herdestafven i sv. luth. församlingen i fyra års tid. De sju följande åren bodde de i Coeur d'Alene, Idaho. Under dessa år fick pastor Jesperson på sin lott att grundlägga och såsom president förestå Coeur d'Alene College. Ett tålamodspröfvande, ihärdigt och framgångsfullt arbete utfördes därstädes.

I augusti månad år 1914 anlände pastor och fru Jesperson till Chicago. Här upptog pastorn strax sitt arbete såsom superintendent för Inre missionen.

Fru Jesperson har delat ljuft och ledt med sin man under alla dessa ombyten och växlingar. Hon var en älskvärd personlighet. Alltid glad, spred hon solsken bland alla som kommo i beröring med henne. Det är en stor Guds gåfva att kunna se lifvets ljussida såsom hon såg den. Fru Jesperson tillhörde den klass af ädla kvinnor, som icke blott äga ett hem, utan älska och sköta detsamma, som tro att hemlifvet är den gifta kvinnans högsta jordiska kallelse. Hennes hem var icke det finaste hem på jorden, men utan gensägelse ett af de lyckligaste och trefligaste. Släktingar och vänner kände sig alltid välkomna och hemma hos pas-

tor Jespersons. Vid sidan af sin förnämsta kallelse, den största af all hemmission, fann hon tid att deltaga i kyrkligt arbete. Såsom prästfru gjorde hon alltid sin skyldighet i församlingsarbetet.

Mrs Jesperson var det egentliga upphofvet till stiftandet af Augustana College Endowment Fund Society. Det gick till på så sätt, att hon en morgon vid frukostbordet sade till sin man: "Vet du, Johannes, jag har tänkt på en sak. Jag tycker, att vi kvinnor skulle kunna göra något för att samla penningar till skolan. Jag tror, att vi skulle kunna göra icke så litet, om vi gåfves tillfälle och organiserades. Om du vill, så skall jag bjuda hit några kvinnor till kaffe o. s. v., och så kunna vi tala vid dem om saken och se, om de ej vilja vara med och hjälpa till". Det blef då beslutadt att göra som hon föreslagit. Dr O. Olsson blef äfven inbjuden, och då på det lilla mötet började föreningen, som vuxit till den storlek den nu har. Mrs Jesperson stiftade en särskild missionsförening i Coeur d'Alene, Idaho, som verkade både för hem- och hednamissionen. Hon var flera år ledaren för K. H. och H. M.-föreningen i Columbia-konferensen.

Här i Chicago valdes hon till president för "The Willing Workers", en förening, som verkar för Inre missionen. Hon var medlem af Augustana Hospitals-förening och "The Lutheran Woman's League of Chicago".

Pastorskan Jesperson älskade sin Frälsare, sin kyrka, sin bibel. Hennes lif bar tydliga vittnesbörd därom. Hennes sista stunder voro "saliga stunder". Hon sjöng "Klippa, du som brast för

mig" tillsammans med de närmaste släktingarna och den som tecknar denna minnesruna. Hennes sista hörbara ord voro dessa: "Dear Jesus, forgive all my sins". När hon tillfrågades, om hon var viss om att Jesus förlåtit hennes synder, svarade hon högt och säkert: "ja, det är jag".

Bedjande slutade hon sitt jordelif. Bönhörd ingick hennes själ i det himmelska paradiset. En ädel karaktär, ett skönt och nyttigt lif, ett härligt och saligt slut — se där några kännetecknande drag i fru Mathilda Jespersons jordiska tillvaro.

Begrafningen ägde rum söndagen den 13 juni från Ebenezer-församlingens kyrka, där hon var medlem. Pastorerna T. S. Johnston, Carl Christenson och M. Wahlström voro talare. Pastor O. E. Liden framförde en hälsning från Spokane och Coeur d'Alene. Ett stort antal kondoleanstelegram och skrifvelser upplästes. Blomstertributen var riklig. Jordfästningen ägde rum i Rosehill grafgård.

CARL CHRISTENSON.

Fru Emma Cervin.

Fru doktorinnan Emma Cervin var född den 12 september 1833 i Höja socken, Skåne. Föräldrarna voro kantorn Lars Anton Thulin och Sofia Kallenberg.

Under några års tid bodde hon hos sin broder, fil. dr Olof V. Thulin, som då var lärare vid det högre allmänna läroverket i Hälsingborg, och skötte hans hushåll. Det var under hennes vistelse där, som det personliga, medvetna troslifvet hos henne kom till stånd, och här började hon äfven i sitt andliga lifs morgonstund i all tysthet den kristliga kärleksverksamhet, som sedan var det utmärkande draget i hennes lif. Hon hade aldrig mycket att säga om sitt arbete för Herren, emedan hon kände sig själf som en syndare, frälst af nåd; men en gång, under det vi samtalade i all förtrolighet, berättade hon följande lilla historia, som här må meddelas till tjänst för

sådana, som vilja tjäna Herren, men tycka sig icke ha förmåga att uträtta något af värde och därför äro sysslolösa. Missionen, den inre såväl som hednamissionen, kände hon som sin kallelse. För att tjäna och i afsikt att uträtta något för Herren, om än aldrig så ringa, bjöd hon några likasinnade unga kvinnor till hemmet och stiftade en syförening. Sedan de arbetat någon tid, hölls auktion, och den lyckades öfver förväntan. Härigenom erhöll den lilla föreningen en kassa, men det var icke bestämdt, hvartill den skulle användas. Så kom underrättelsen, att en fru H. aflidit och lämnat flera små barn efter sig, alla i behof af omvårdnad. Nu först blef det klart, hvad föreningens kallelse skulle blifva: att taga vård om de värnlösa, och två af dessa barn togos om händer af föreningen. Till en början fingo de sitt hem hos fröken Thulin. Verksamheten fick snart ett stort uppsving, därigenom att en grosshandlare P. Olson skänkte en gård i närheten af staden till barnhem. Dit flyttade nu fröken Thulin med sina skyddslingar, och flera kommo därtill, och sålunda blef af den ringa början en betydelsefull verksamhet.

Det följande året, 1864, ingick hon i äktenskap med fil. dr Anders R. Cervin och flyttade med honom till Chicago, dit familjen anlände den 24 oktober. I två små rum i den gamla Immanuelskyrkans undervåning fick familjen nu sitt första hem. På den tiden var denna undervåning *Gamla och Nya Hemlandets* hem, och dr Cervin var dess redaktör. Fru Cervins hälsa bröts snart nog, och föga hopp förefanns om hennes lif, men efter en svår operation började hon åter tillfriskna. På

hösten 1868 flyttade familjen till Paxton, dit dr Cervin blifvit kallad som professor. Här stärktes hennes krafter snart så, att hon kunde åter börja deltaga i verksamheten. Snart kom också genom hennes inflytande en kvinnoförening till stånd inom församlingen, och genom sin särskilda begåfning och sitt lifliga intresse för sådan verksamhet var hon alltid till uppmuntran för andra.

Hennes verksamhet i Paxton, särskildt vid skolan, förtjänar ett särskildt kapitel. Hon hade ju ingen officiell ställning där, hon var endast sin makes hjälp och sina egna barns uppfostrarinna; men icke desto mindre utöfvade hon en verksamhet där, som icke är så lätt att beskrifva, men som hade sitt stora värde. Om man kallar skolan i Paxton en familj, skulle man med skäl kunna kalla hennе familjens moder och de studerande hennes barn, ty som en moder ömmade hon för dem. I hennes enkla hem kände man sig alltid hemma, och dit blef man också ofta bjuden. Hon betraktade noga sina "barn" och hade en viss förmåga att leta sig till och bedöma deras andliga lifs tillstånd. Såg hon någon gå med tunga steg, grubblande — och det hände icke så sällan i Paxton —, kom snart en så vänlig inbjudning att stiga in, att ingen gärna kunde motstå, och de kortare eller längre samtal, som förekommo, de uppmuntringar, som då gåfvos, glömdes icke snart. Varna kunde hon också, om hon ansåg det nödigt, men allt var så okonstladt, så innerligt, så hjärtligt. Mer än en yngling kom hon härigenom att stanna på sin post och fortsätta sina studier, äfven sedan han redan inom sig beslutat att sluta, och hon vann därför åt kyrkan värderika gåfvor, som i

annat fall torde hafva blifvit förlorade. Äfven i Rock Island, dit familjen flyttade våren 1874, utöfvade hon, i synnerhet under de första åren, samma uppmuntrande, stödjande verksamhet för de studerande, hon där kom i beröring med. För missionen lefde och verkade hon. Missionen var ett böneämne och ofta ett samtalsämne i det hemmet, och det var nog detta, som lade grunden till att hennes systerdotter, Alice, som sedan sitt tolfte år fostrades i det hemmet, efter förberedande studier valde hednamissionen till sitt lefnadskall.

Hennes naturliga lynne var gladt, lifligt, och rastlös verksam var hon i trots af de till synes svaga krafterna. Såsom moder var hon kärleksfull, men allvarlig och bestämd, såsom maka öm och tålmodig.

Hennes andliga lif utmärkte sig i synnerhet för barnslig tro och innerlig kärlek. Pröfvad och luttrad blef hennes tro genom svåra pröfningar och stora bekymmer. Stundom led hon af den känslan, att dessa pröfningar vore en följd af hennes stora syndfullhet. Åt högst få anförtrodde hon dock sina djupaste erfarenheter och sin inre själskamp. Man såg leendet; tårarna götos i det fördolda.

Omkring sex år före hennes död började den sjukdom, som ändade hennes lif, visa sig. Småningen aftogo krafterna, och det sista året var hon ständigt sängliggande. Hon afsomnade i frid morgonen den 25 maj 1915 i en ålder af 81 år, 8 månader och 13 dagar.

Hon efterlämnar sönerna Anders Emanuel och arkitekten Olof Z. samt en dotter, Lovisa Elisabet, fosterdöttrarna mrs Anna Noyd och mrs Margaret

Boman, systerdottern mrs Alice Landahl, brodern Svante Thulin och systern fru Anna Svenson.

Denna enkla minnesteckning må afslutas med anförande af de bibelns ord, som uttalades af teol. dr N. Forsander vid hennes bår:

"Dessa äro de som komma ur den stora bedrofvelsen; och de hafva tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod". Upp. 7: 14. "Här är de heligas tålamod, hvilka hålla Guds bud och Jesu tro. Och jag hörde en röst från himmelen säga: Skrif: Saliga äro de döda, som i Herren do härefter. Ja, säger Anden, de skola hvila sig från sitt arbete, ty deras gärningar följa dem efter". Upp. 14: 12, 13.

M. N.

P. P. Johnson.

Bland Augustana-synodens många trogna, verksamma och begåfvade lekmän intog mr P. P. Johnson, Spokane, Wash., en framskjuten plats. Denne i vissa afseenden märklige man föddes i Tolonga socken, Skåne, Sverige, den 25 juli 1846. Han ankom till Amerika 1865 och bosatte sig i Litchfield, Minn., där han kvarblef i tio år. Omkring år 1880 började han åtaga sig järnvägsarbeten och fortsatte därmed till sin död. Han har utfört sådana arbeten i Montana, Idaho, Washington och Oregon.

År 1876 ingick han äktenskap med miss Mathilda Beck, hvilken troget stått vid hans sida i med- och motgång. De välsignades med sju barn, af hvilka fem, fyra döttrar och en son, lefva: Maria, Emma, mrs A. Clizer, mrs Frank R. Murray och Fred Petrus. Familjen var bosatt flera år i Bismarck, N. D., och flyttade till Spokane, Washington, 1902.

Den 1 maj 1913 klockan 3 e. m. kom dödsbudet helt oväntadt och hastigt, just som han satt vid sitt skrifbord. Han var då sysselsatt med ett stort arbete på Great Northern-banan mellan Bluestem och Peach, Wash. Vid ett tillfälle hade han sagt till sin hustru, att när han dog, skulle det bli blott ett gående från ett rum till ett annat. Så blef det ock.

Mr Johnson var en öm, omtänksam och kärleksfull make och fader, en trofast och pålitlig vän, som älskade sanning och frid. Han hade lärt känna sig själf såsom en fattig, ovärdig syndare och Kristus såsom en fullkomlig Frälsare. Denna lifliga kunskap och känsla af synd och nåd var grunddraget i hans karaktär. Han älskade därför sin Gud och Frälsare. Flitigt och gärna läste han bibeln och goda uppbyggelseskrifter och var alltid närvarande vid den allmänna gudstjänsten, när det var honom möjligt. Ofta reste han lång väg och uppoffrade mycken tid för att få vara med vid gudstjänster och andliga sammankomster. Han var en bönens man. Han trodde på bönens kraft och välsignelse. Innerligt gärna bevistade han andaktsstunderna i kyrkan och hemmen. Aldrig var han bättre till mods eller kände sig lyckligare och gladare, än då han fick vara med, där man läste och betraktade Guds ord, bad och sjöng andliga sånger. Guds rikes framgång och själars frälsning låg honom ömt om hjärtat. Öppet och oförställdt, men ödmjukt bekände han sin Frälsare och talade ofta om honom till dem, som voro i hans sällskap. Ehuru många, ja, kanske oftast de allra flesta, af hans många arbetare voro icke allenast fjärran från det lif, som är af Gud, utan groft

ogudaktiga, moraliskt förfallna och Kristus-fientliga, hyste de dock alla aktning och vördnad för mr Johnsons kristendom, ty den var så okonstlad, helhjärtad och för hvar och en öppen och påtaglig, att man icke kunde betvifla dess äkthet. Den var ständigt bevisad i gärning och sanning, ty ehuru mr Johnson aldrig blygdes för eller försummade att, då tillfälle gafs, aflägga tydliga och bestämda vittnesbörd om den korsfäste Frälsaren, så var han ej en af dessa högljudda och skrytande människor, som vilja göra sig själfva märkvärdiga genom sina vittnesbörd. Det var Kristi kärlek, som tvingade honom, och det så tydligt, att man ej kunde undgå att känna det, då man i det dagliga lifvet kom i beröring med honom och lärde närmare känna honom Den kärlek, som besjälade honom, var den, om hvilken Paulus säger: "Han fördrager allting, han tror allting, han tål allting." En stor mängd af elända sökte hjälp och lindring hos honom, och till alla, den mest ovärdige icke undantagen, räckte han en hjälpsam hand. Viljan att hjälpa fattades icke, äfven om den, som behöfde hjälp, hade fått sådan förut och missbrukat den på det mest skamliga sätt. Huru många han hulpit och huru mycket, det visste han ej själf, ej heller någon annan, utom Gud, som lönar den minsta gärning, som är gjord i sann kärlek till honom.

I det allmänna kyrkliga arbetet var mr Johnson lifligt intresserad och tog däri verksam del. Inom Salem-församlingen i Spokane tjänade han som diakon de senare åren. I direktionen för Coeur d'Alene College var han medlem från dess början till sin död. Några år var han med i konferensens verkställande kommitté och missionsstyrelse. I

mr Johnson hade församlingen, skolan och missionen den allra frikostigaste och gifmildaste vän. Han älskade att gifva till goda ändamål. Där han såg behof finnas, där var han angelägen om att hjälpa, så mycket han förmådde, och det var ofta rätt betydligt.

Begrafningen ägde rum från Salems-kyrkan i Spokane söndagen den 4 maj. I enlighet med en af mr Johnson själf uttryckt önskan hölls likpredikan af pastor J. Jesperson från Coeur d'Alene, Idaho, hvilken stått den hädangångne mycket nära i många år. Texten var 1 Kor. 13: 4—10. Pastorerna J. A. Edlund och H. A. Yung samt studerande G. G. Carlson voro äfven närvarande och deltogo. En stor skara följde stoftet till Greenwood grafgård, där det hvilar till uppståndelsens morgon. Frid öfver hans minne! J. J.

John Felt.

John Felt föddes i Ljusnarsberga församling, Örebro län, Sverige, den 8 mars 1849. Ankom till Amerika år 1869 och stannade i Chicago ett års tid. Därstädes ingick han äktenskap med Carolina Ericksdotter, som anländt till detta land ett år före honom. Makarna flyttade året därpå till Ishpeming, Mich., där Felt arbetade i grufvorna under 10 års tid. Här såg han en sin broder nästan ögonblickligen dödas, och själf var han vid ett tillfälle hart nära att blifva genomborrad af ett järnspett. Under dessa år genomgick han djupa själserfarenheter. Läsning af Guds ord och umgänget med Gud i bönen blef hans käraste sysselsättning. År 1879 flyttade familjen till Minnesota och bosatte sig i närheten af Starbuck. Här ingingo de i sv. luth. Bethania - församlingen, som då var blott två år gammal. Han blef vald till församlingens sön-

dagsskolföreståndare, en syssla som han innehade till sin död. Han var äfven församlingens klockare en lång följd af år. Ja, man kan säga, att han innehade denna syssla till sin död, ty äfven sedan man fick orgel, hade han sin plats framme i kyrkan och ledde sången med säker stämma. Diakon var han under största delen af tiden, ordförande i kyrkorådet var han vid sin död. Om honom kan sägas, att han var trogen både i det lilla och i det som mera är. Hans många skolbarn tala om honom med innerlig tillgifvenhet. I sitt eget hem var han en god fader för de sina. Han älskade musik och sång, och i hans hus spelades och sjöngs det i med- och motgång. Han dog mycket hastigt i sin kära hustrus armar morgonen den 18 juli 1913 i en ålder af 64 år, 4 månader och 10 dagar. Han hvilar i Bethania kyrkogård efter väl fulländad arbetsdag. Gud, välsigna ditt Sion med trogna tjänare! B. E. W—s.

Carl Magnus och Brita Christina Johnson.

Dessa namn äro välkända i Andover, Ill., och äfven i vida kretsar utom det samhälle, där de hade sitt hem. Makarna utgöra exempel på gammaldags arbetsamhet, heder och gudsfruktan. De visa i sitt lif och sin död några af de bästa sidorna af vårt svenska lutherska kyrkofolk, och då deras långa lefnadsdag nu är slutad, må med skäl en enkel runa ägnas deras minne.

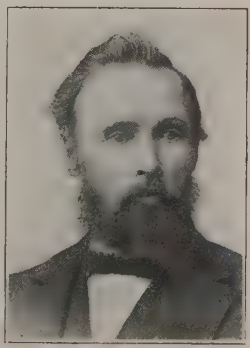

C. M. Johnson föddes i Målilla, Kalmar län, Sverige, den 23 december 1833. Hans föräldrar voro allvarliga kristna och höllo sig troget till den lutherska kyrkan. I späd ålder förlorade han sin moder, men den styfmoder, som tog hennes plats, var en älsklig karaktär, och han talade alltid om henne med tacksamhet.

Redan som gosse tänkte han på och längtade till Amerika. I juni 1852 realiserades drömmen. Efter nio veckors resa på ett segelfartyg landsteg han i New York i september samma år. I ett garfveri, som ägdes af en tysk, arbetade han hårdt för en liten dagspenning i fem år. Han lärde sig här att tala tyska, men förlorade allt hvad han hade att fordra, då affären gjorde konkurs.

Under tiden hade hans föräldrar kommit till Amerika och slagit sig ned i Andover, Ill., och Johnson lämnade nu östern för att uppsöka sina närmaste. Efter att ha gjort den långa resan, delvis till fots, öfverraskade han föräldrarna med ett besök och begärde att få natthärbärge. Hvarken föräldrar eller syskon kände honom att börja med, men glädjen blef så mycket större, då det blef klart, hvem gästen var.

I november 1861 förenades Johnson i äktenskap med Brita Ch. Engström. I henne erhöll han en likasinnad maka, kristligt sinnad och tillgifven den lutherska kyrkan. De satte bo i en liten "log cabin" på en arrenderad farm. Fattiga voro de på jordiska ägodelar, men rika genom tro på Gud, ömsesidig kärlek och förtröstansfullt hopp. Glädje och gästvänlighet voro bofasta i det enkla hemmet.

År 1867 köpte Johnson och hans broder Aron en 160 acres farm, 5½ mil sydväst om Andover. Senare köpte Johnson broderns andel. Efter mycket hårdt arbete och många försakelser fick han till stånd ett präktigt hem för sig och sin familj. Det blef en af de mest välordnade farmer i trakten.

Sin kärlek till Guds församling behöll han lifvet igenom. Hans plats i kyrkan var aldrig tom, såvida han hade hälsan. Vinter och sommar tog han

hela familjen med sig och besökte regelbundet både söndagsskolan och gudstjänsten. Såsom han och hans hustru med allt allvar fostrade sina barn att hålla sig till kyrka och Guds ord, så hade de ock glädjen se dem växa upp välartade. Makarna hade nio barn, sönerna Edward V., Albert H. och Arthur G. samt döttrarna Emely, Evaline, Ida, Lula, Josephine och Laura.

I juni 1911 firade makarna sitt guldbröllop, då de hade glädjen se alla sina barn samlade i hemmet, och då församlingens lärare, pastor Edblom, höll ett hjärtligt tal till brudparet.

Johnson var en man, som ägnade all sin tid åt hemmet och kyrkan. Han reste sällan bort, utan trifdes bäst hemma. Hans fasta karaktär och samvetsgranna personlighet gjorde, att han fick tjäna på ansvarsfulla poster både i församlingen och i samhället för öfrigt.

Hans sista dagar voro fridfulla. Han hade sin sak med Gud uppgjord. Då han i februari 1914 insjuknade i lunginflammation och hans pastor besökte honom, uttryckte han sin längtan efter att få begå Herrens heliga nattvard. Nådemedlen hade alltid varit oumbärliga för honom. Lugnt och fridfullt afsomnade han i tron på sin Frälsare den 10 mars 1914. De, som voro närvarande under hans sista stunder, berätta, att han

med knäppta händer och bön på läpparna kämpade sin sista strid.

Begrafningen, som var mycket högtidlig, hölls den 15 mars och förrättades af församlingens pastor, dr Lauré, som predikade öfver Ps. 17: 8.

Mrs Brita Christina Johnson, född Engström, var född i Helsingland, Sverige, den 2 april 1842. Hennes fader var en man af god kristlig karaktär, till yrket smed. Hon var helt ung, när fadern dog, och kort efter hans död tog hennes moder sina fem små barn och reste till Amerika. I augusti 1857 kom hon lyckligt fram till Andover, Ill., där hon bosatte sig. Mrs Johnson var sålunda en af dem, som varit med i nybyggarlifvets många pröfningar, men i allt hade hon fått röna Herrens hjälp, så att hon kunde säga: Allt hitintills har Herren hulpit. Den sv. luth. församlingen i Andover tillhörde hon sedan den 3 april 1859. Hon älskade sin Frälsare och trodde på honom. Till sin församling hyste hon oskrymtad kärlek. Hon saknades aldrig vid gudstjänsterna, såvida hennes hälsa tillät henne att närvara. För sina barns kristliga fostran var hon varmt intresserad och verksam.

Under de senaste åren kände hon ett inre lidande, och hennes krafter aftogo märkbart, och detta bidrog i sin mån till att rikta hennes håg och längtan dit, där ingen värk varder mer. I det kära hemmet fick hon den 14 februari 1913 nedlägga vandringsstafven, och anden, fri från de jordiska banden, hämtades hem till det saliga lifvets land att där ansikte mot ansikte se den Frälsare, hon trott uppå och älskat här på jorden. Begrafningen hölls under stor tillslutning af del-

tagande och sörjande släktingar och vänner i luth. kyrkan i Andover den 17 februari. Församlingens pastor, dr Lauré, predikade på svenska öfver Upp. 14: 13 och på engelska öfver Hebr. 4: 9. Stofthyddan lades till hvila i den vackra grafgården i Andover att där bida uppståndelsens härliga morgon. J. F. H.

Anders Fredrick Willd.

Dayton-församlingen har haft många trogna lekmän, som bistått läraren i hans arbete, säger dr Hemborg i sitt bidrag till den några år sedan utgifna församlingshistoriken. Detta är ett sant vittnesbörd. En af dem, Anders Willd, lämnade oss förlidet år (1914). Fredagen den 17 april kl. 8 f. m. drabbades han af ett slaganfall, och kl. 6 på e. m. afled han utan att hafva återfått medvetandet.

Anders Willd föddes i Hessleby, Småland, den 23 oktober 1840. Han hade således uppnått en ålder af 73 år, 5 månader och 24 dagar.

I Sverige var han en tid rättare och ansågs synnerligen duglig och pålitlig. Den 28 okt. 1866 förenades han i äktenskap med Maria Sofia Peterson, som hemkallades den 6 febr. 1904. 1868 emigrerade familjen och kom till Rockford. Här var Willd i flera år anställd som nattvakt vid

det svenska Union Furniture Co. 1879 bosatte sig familjen fem mil söder om Dayton, hvarest de bott allt sedan. Omkring 20 år sedan öfvertog sonen Carl farmen, och sedan dess tillbragte gamle Willd mycket af sin tid i bön och betraktelse.

Vid 17 års ålder kom Willd till frid med Gud. I Rockford var han känd som en allvarlig kristen. Den som skrifver detta minnes så väl, att familjen hvarje söndagsförmiddag plägade sitta i en af de södra sidobänkarna i den gamla kyrkan.

Det var dock i Dayton han insatte sin bästa kraft för Herren. Han invaldes till diakon 1881 och återvaldes sedan regelbundet. Vid sin död hade han tjänat precis ett tredjedels århundrade. Under åtskilliga år var han medlem af konferensens missionsstyrelse. Han var väl känd inom konferensen. Under hans långa tjänstetid inom församlingen uppstodo åtskilliga bekymmersamma frågor, men Willd var en vis man och därtill from och var därför städse ett ovärderligt stöd för sin lärare. Hans råd var alltid väl öfvertänkt. Han tycktes aldrig försäga sig, men var därför icke stel eller kall i sitt beteende. Han var en kristen gentleman, alltid artig, hjälpsam, ödmjuk, saktmodig. Han ägde ock allas förtroende. Visst syntes han för oss yngre ha kommit ganska långt i sann helgelse, men själf klagade han öfver sin hetsighet samt yttrade en gång till mig, att särskildt i hans yngre dagar fick hans hustru ofta hejda honom. Det framgick tydligt, att det var Guds Ande, som ledde honom, och icke egenrättfärdighet. Församlingen och samhället, ja, hela samfundet står i skuld till honom, dock mest till Gud, som gaf oss honom.

N. E. Kron.

Olof J. Sutter.

Mina tankar äro icke edra tankar, säger Herren. Jes. 55: 8.

Fastän dessa Herrens ord äro väl kända, stå vi likväl försagda, då Herren handlar i öfverensstämmelse därmed ibland oss och med sina tankar gör våra om intet. I djup sorg blefvo vi därför försänkta, då Herren genom döden kallade ifrån sin församling på jorden en trogen medlem, hvilken vi alla menade vi ej kunde undvara, diakonen och söndagsskolföreståndaren Olof J. Sutter.

Olof J. Sutter föddes den 13 april 1845 i Sollerö församling, Dalsland. Sin barndoms- och ungdomstid fick han tillbringa i denna församling. Att denna tid hade blifvit väl använd, framgick därutaf, att han förvärfvat sig ett icke ringa kunskapsförråd på olika områden. I flera år innehade han skollärare- och klockarebefatt-

ningen inom församlingen. Detta var dock ej det verksamhetsfält, Gud hade bestämt för denne sin tjänare. I Compton, Otter Tail co., Minnesota, dit han tillsammans med familj och sina svärföräldrar anlände 1882, nedlade han sitt egentliga lifsarbete. Här blef det nu angeläget för honom att anskaffa icke blott ett jordiskt hem, utan äfven ett andligt, för sig själf och sina kära. Församlingen i Compton organiserades samma år som han anlände till trakten, och i denna församlings arbete tog han en verksam del. Under sällningstiden, som öfvergick äfven denna församling, stod han orubbligt fast på Guds ords grund, och genom hans karaktärsfasthet och lugna, stilla och visa tillvägagående blef mycket bevaradt, som eljest säkerligen förlorats. En fridens man, älskade han frid och trifdes därför aldrig bättre, än när han ibland barnen och ungdomen fick vittna om Jesus såsom den som bär och borttager världens synder. Ifrån församlingens stiftelse och till sin död var han föreståndare för söndagsskolan. Ingenting, vare sig köld eller oväder, kunde hålla honom borta ifrån söndagsskolan och gudstjänsterna. Ingen väg var för lång och svår för honom att gå, då han kunde tjäna Jesus uti hans svaga barn på jorden. Med de sörjande deltog han och gladdes med de glada.

Den 19 september 1914 fick han sluta sin arbetsdag på jorden och af nåd ingå i hvilan. Han hade då uppnått en ålder af 69 år, 5 månader och 6 dagar. Det är icke blott makan och de sex barnen samt svärmodern, som i sin sorg frågat Herren: Hvi gjorde du oss detta? Äfven församlingens medlemmar anse det såsom en mycket stor

förlust att sakna denne trofaste väns umgänge. Herren gaf och Herren tog, välsignadt vare Herrens namn!

Minnet af en öm make, en kärleksfull fader och en trofast vän skall alltid fortlefva ibland efterlefvande släktingar och vänner.

E. V. I.

Anders Peter Johnson Colberg.

Bland de mera bemärkta lekmännen inom Minnesota-konferensen och Augustana-synoden var den man, hvars namn läses här ofvan. Colberg föddes den 19 augusti 1854 i Bitterna församling, Västergötland. Han var den yngste af fem syskon och blef föräldralös i helt unga år. 1870 ankom han med sina syskon till Carver, Minn.

Bröderna slogo sig på jordbruk, först i Walnut Grove-trakten och sedan i Red River-dalen. Men unge Colbergs håg låg åt studier, och genom sina bröders bistånd blef han i tillfälle att bevista skolan i Carver, St. Peter och Rock Island. Under studietiden verkade han som skollärare och predikant flera somrar. Men hans håg syntes redan under skoltiden ligga åt

tidningsmannabanan. Efter fullbordade studier fick Colberg anställning i tidningen *Skaffaren*, numera *Minnesota Stats Tidning*. Det visade sig snart, att den unge tidningsmannen kommit på sin rätta plats, såsom tidningens läsare nogsamt känna till. Under Colbergs ledning har denna tidning alltid fört konferensens och synodens talan och troget stått på samfundets sida, värnande och skyddande. Det har varit en stor förmån för Minnesota-konferensen att äga en sådan kyrkvänlig tidning bland den uppsjö af liberala tidningar, som öfversvämma vårt land. Colberg var i många år hufvudredaktör och affärsföreståndare för tidningen såväl som en af de två delägarna. Bland de minnen, Colberg lämnat efter sig, är nämnda tidning ett. Men Colberg har tjänat samfundet på flera sätt än genom sin tidning. Han var under några år medlem af styrelsen för Augustana College and Theological Seminary. I Första lutherska församlingen i St. Paul, Minn., tjänade han som diakon i många år. Colberg var en vän till våra högre läroverk och vår hednamission och har offrat både tid och medel för bägge dessa verksamhetsgrenar. Han var mer än vanligt tillbakadragen, men verkade troget i det stilla. Mot behöfvande var han hjälpsam, och många voro de, som han räckte en stödjande hand.

Sedan den 2 juli 1886 var han gift med äldsta dottern till mr Andrew Nelson i Scandian Grove, Minn. Deras äktenskap välsignades med sju barn. Äldste sonen, Ernst J. Colberg, Ph. D., är pastor inom Augustana-synoden. Äldtsa dottern är ute på synodens missionsfält i Kina som lärarinna.

Colberg led under de senare åren af svag hälsa,

och hans sjukdom tilltog allt mera, så att han slutligen blef helt oförmögen att hjälpa sig själf ens i minsta mån. Från yngre år hade han en sann tro och ett fast hopp till Herren, och denna tro stod honom bi i alla pröfningar och i den sista slutliga kampen, ty efter ett långt och svårt lidande afsomnade han stilla och fridfullt i tron på sin Frälsare onsdagseftermiddagen den 10 mars 1915.

Begrafningen hölls den 16 mars från Första luth. kyrkan i St. Peter, hvilken familjen tillhört alltsedan de flyttade dit från St. Paul. Stoftet af denne samfundsman, make och fader vigdes till griftero i Norselands gamla svenska grafgård af dr J. Fremling, församlingens i Scandian Grove vördade lärare.

Hela vårt samfund förlorade med Colbergs tidiga bortgång en af sina trognaste lekmän och familjen en öm och kär make och fader. Colberg sörjes närmast af sin efterlämnade familj, svärföräldrar, tre bröder, svägrar och svägerskor samt en stor vänkrets.

Frid öfver den hädangångnes minne! Hvile han i frid intill uppståndelsens och återseendets dag!

J. G. Hultkrans.

Johannes Magnusson.

Mannen, som i lifstiden bar ofvanstående namn, hörde väl icke till de stora i denna världen, men han hörde dock till dem, som med trohet förvaltade det pund, som Herren förlänat, och som därföre, därom är jag viss, mottogs af sin Herre med denna hälsning: Väl, du gode och trogne tjänare; i en ringa ting har du varit trogen, gå in i din Herres glädje!

Johannes Magnusson föddes i Värö, Halland, den 14 november 1829. Hans föräldrar voro Magnus Larson och Petronella Guldbrand, hvilka båda nådde en hög ålder. I hans barndom eller ungdom besöktes socknarna i norra Halland, bland dem Värö, af sjömannen F. O. Nilson, han som var den förste baptistpredikanten i Sverige. Som denne först hemlighöll, att han var baptist, åstadkom han en del s. k. andliga rörelser bland folket, hvilka dock till stor del upphörde, då

hans bedrägeri upptäcktes. Den gamle Magnus Larson brukade understundom skjutsa Nilson, då han var ute på sina s. k. predikoresor. Huruvida Johannes erfor något intryck af denne Nilson, är mig obekant, men visst är, att han erhöll andliga intryck af sin fromma moder, som tillhörde den tidens stränga och allvarliga läsare. Sedan Magnusson genomgått sin "bevärings-exercis", begaf han sig till Onsala, där han någon tid var i tjänst hos lotsfördelningschefen Natt och Dag. Här ingick han 1852 äktenskap med Anna Magdalena Liman från Ölmevalla. Kort därpå begaf han sig till sjöss, hvilket yrke han sedan fullföljde i öfver 23 år. I den trakten är det ytterst få personer, som icke varit, äro eller skola blifva sjömän. Magnusson var städse ute på långresor, så att det stundom kunde dröja ett par år mellan hvarje gång han hade tillfälle att se sitt hem och de sina. Under de många åren han for på sjön, hade han icke tillfälle att fira jul i hemmet mer än en enda gång. Fick han än icke sällan smaka sjömanslifvets äfven svårare sida, voro dock alla hans resor, som man brukade säga, "lyckliga".

Vid omkring 33 års ålder blef han omvänd och kom till tron på sin Frälsare. Allvarliga intryck hade han för lång tid tillbaka mottagit i sitt hjärta, och dessa gåfvo honom ingen ro. Under en sjöresa kom han dock, och det utan tillfälligt mänskligt redskap, till en djupgående, allvarlig väckelse. Han var då bland ogudaktiga kamrater, med hvilka han icke kunde meddela sig i andliga ting. New York var den första plats, där han hade tillfälle att landstiga. Hans hjärta längtade efter att få höra Guds ord förkunnas. På den tiden var i New

York ett missionsskepp, "Bethel-skeppet" kalladt, där de svenska metodisterna höllo gudstjänster, och dit styrde den efter frälsning längtande sjömannen sina steg, och här kom han till frid med Gud, då han i tron fick syn på Kristus och hvad han gjort för syndare. Att den lifliga metodismen satte en viss prägel på honom, hvilken till en tid var märkbar, kan man icke förundra sig öfver. Men han genomgick en grundlig omvändelse och blef en den mest allvarlige, exemplariske kristen under hela sitt lif. Han var en sträng pietist i ordets bästa mening, så att han flydde "icke blott det som ondt är, utan ock det som ondt synes". Emedan han hade så stora fordringar på sig själf, kom han ock att fordra mycket af andra kristna.

Han var en mycket flitig bedjare, och det icke blott vid bönesammankomster, utan framför allt i enrum. Flera gånger om dagen kunde han öfva böneumgänge med Gud i ensamheten. I sin bekännelse var han städse frimodig. Tidigt begynte han söka att leda sin kamrater in på frälsningens väg. Det dröjde icke länge efter hans omvändelse, innan han begynte leda böne- och andaktsstunder bland sjömännen. Väl fick han utstå mycken smälek bland ogudaktiga kamrater, men han brukade då trösta sig med att, "hafva de kallat Mästaren Beelsebub, hvad skola de då kalla hans husfolk!" Som han förde en mycket exemplarisk vandel och dessutom var såsom sjöman mycket skicklig i sitt yrke, tillvann han sig städse stor respekt. Icke sällan uppdrogs åt honom att förrätta de i svenska sjölagen anbefallda gudstjänst- och andaktsstunderna, som det eljest ålåg befälhafvarna att leda. Hans lyckligaste tid som sjöman var väl några

år, då han reste med en gudfruktig kapten från Göteborg vid namn Swensson. Många voro de sjömän, som genom Magnussons verksamhet blefvo dragna till Herren, och det kunde hända, att under en och annan resa hela skeppsbesättningen kom till väckelse, och många kommo till tron. Det vore många drag ur hans rika erfarenhet, som man kunde berätta från den tiden han for på sjön, men det skulle blifva alltför vidlyftigt i KORSBANERET. Det är näppeligen någon enda betydande sjöhamn eller stad, där han icke fick tillfälle att göra besök. Ett särskildt stycke ur hans lifs historia finnes antecknadt i KORSBANERET för 1907. Berättelsen har till öfverskrift: "Hoppet, julafton 1867". Där omtalas, huru, då gula febern kom att härja på skeppet "Hoppet", där han var, alla utom han blefvo förda i land till sjukhuset, och de flesta dogo. Då sjukdomen till sist angrep äfven honom, gick han afsides och bad, och då han slutat att bedja, var han fullkomligt frisk.

Omsider tröttnade han på det kringflackande sjömanslifvet och begaf sig till Amerika, där han bosatte sig i Ludington, Mich., 1874. Tvenne år därefter hade han glädjen att få sin familj till sig. Äldste sonen, som studerade i Göteborg, kom ock något senare samma år för att fortsätta sina studier vid Augustana College and Seminary. Vid den tid, då Magnusson ankom till Ludington, stiftades Emanuel-församlingen därstädes, i hvilken han ock nästan från början blef medlem. Han var ock från början söndagsskolföreståndare och diakon. Det förra uppdraget skötte han till få år före och det senare ända till sin bortgång.

Att Magnusson hade någon gåfva och öfning att

offentligt förkunna Guds ord, kom här väl till pass, ty i Ludington var redan då mycket svenskar, och församlingen kunde de första åren icke så ofta erhålla prästbesök. Äfven sedan församlingen erhållit därstädes bosatt präst, pastor C. V. Vestling, fick Magnusson ofta predika, emedan pastorn måste besöka ett par andra församlingar och därför de första åren vara borta från församlingen hvarannan söndag.

För omkring 24 år sedan ingick hans maka i den eviga glädjen, och någon tid därefter flyttade han till en i Ludington boende dotter och svärson (C. O. Carlsons), där han alltsedan och till sin död hade sitt hem. Och han fick, så långt det på jorden är möjligt, åtnjuta en sorgfri och fridfull ålderdom. God hälsa och jämförelsevis goda kroppsoch själskrafter fick han bibehålla intill slutet. Hans största omsorg var nog, att han måtte få alla de sina med till himmelen. Hans förnämsta göromål ända till få dagar före slutet var att gå omkring i husen och tala Guds ord till sjuka och ålderstigna. Detta var ock hans allra käraste göromål. Och någon frukt förunnades honom ock att se af sitt arbete. Andligt utsäde, som han fick nåd att utså i sin egen familj, har burit frukt redan intill tredje led. Säkerligen skall han ock en gång med glädje få bära mången kärfve.

Blott några få dagar behöfde han intaga den sjuksäng, som blef hans sista. Då lidandet, som föregick uppbrottet, stundom var hårdt, hörde man honom säga: "Då Herren Sions fångar lösandes varder, då skola vi vara såsom drömmande" o. s. v. Hvar och en, som kom till hans sjukbädd, hade han ett förmaningens eller frälsningens ord att

förkunna, och det både gammal och ung. På morgonen den 26 juni 1915 afsomnade han i tron på sin Frälsare i en ålder af 85 år, 7 månader och 12 dagar, sörjd och saknad af 6 barn, 15 barnbarn och 2 barnbarns barn. Att han ock var älskad af den församling, han i många år tillhört, och för öfrigt både af svenskar och amerikaner, märktes på alla sätt. Vid begrafningen var kyrkan fylld af sörjande och deltagande vänner, och det kändes, att det var en fader i Israel, som gått till hvila. Pastor C. A. Benander höll en skön likpredikan, däri han bland annat påminde om hvad den käre gamle varit för församlingen i Ludington och äfven för pastorn själf. Pastor Benander utförde ock altartjänst enligt handboken, och begrafningen var mycket högtidlig. Jordfästningen, som skedde på Ludingtons vackra begrafningsplats, förrättades af den hemgångnes äldste son, dr M. P. Odén, assisterad af församlingens pastor, C. A. Benander. Och så lades han till griftero bredvid sin maka i familjens begrafningsplats.

Kyrkokören sjöng lämpliga sånger i sorgehuset, i kyrkan och vid grafven. M. P. O.

E. M. Lundholm.

Många af våra svensk-amerikaner hafva uträttat mycket godt genom sitt arbete och sitt inflytande. Få läkare hafva dock uträttat så mycket godt och samtidigt invuxit så i sitt folks hjärtan som dr Erik Mauritz Lundholm. När budskapet om hans frånfälle spriddes, bragte det allmän och verklig sorg till tusentals hem öfver hela nordvästern. Det syntes otroligt, att han, som fått vara ett medel att rädda så många från en förtidig död, skulle själf, i sin krafts dagar och midt i sin välsignelserika verksamhet bland sjuka och lidande, ha fått hembud. Det var dock verkligt. Han, som ej hade tid att hvila, emedan andra behöfde hans hjälp, blef af den store öfverläkaren beordrad till den hvila, som väntar alla trogna tjänare. Och om än hans arbetsdag, mänskligt sedt, var alltför kort, var dock en stor lifsgärning utförd, ett verk,

som högst sällan faller inom ramen af en människas lefnadsdag.

Dr Erik Mauritz Lundholm föddes i Venjans församling, Falu län, Dalarne, Sverige, den 20 juni 1858. I ett godt, kristligt föräldrahem fick han mottaga den undervisning och de inflytanden, som gåfvo riktning åt hans karaktär. Sedan han genomgått högre allmänna läroverket i Falun och där aflagt studentexamen år 1881, upptog han medicinska studier vid Uppsala universitet och aflade medicine kandidat-examen 1886. På hösten 1888 reste han till Amerika. I januari följande år aflade han i St. Paul examen inför Minnesotas medicinska examens-kommission och praktiserade därpå några månader såsom läkare i Stillwater, Minn. Han återvände snart till Sverige och upptog medicinska studier vid Karolinska institutet i Stockholm samt aflade licentiat-examen på hösten 1890. I december samma år ingick han äktenskap med fröken Anna Maria Olson från Ofvansjö församling, Gestrikland. De unga makarna reste till Amerika följande år och bosatte sig i St. Paul, Minn., där han under loppet af 24 år utöfvat en mycket lyckad och för vårt svenska folk i nordvästern betydelsefull läkareverksamhet.

Såsom läkare och kirurg var dr Lundholm ovanligt skicklig. Den känslan var ganska allmän hos de lidande, att om någon hjälp var att finna mot deras sjukdom, så kunde dr Lundholm gifva den. Han var därför mycket anlitad och hade en ovanligt stor praktik. Genom sina operationer räddade han tusentals människolif. Att se en människa i bedöfvadt tillstånd på operationsbordet under kirurgens knif medför vanligen en mycket obe-

haglig känsla; men att bevittna en af dr Lundholms t. o. m. mest svårartade operationer ingaf åskådaren en känsla af trygghet, ty man erfor, att den, som använde de skarpa instrumenten, visste hvad han gjorde och utförde allt med den ömmaste känsla för personen i fråga. Detta gällde i lika hög grad både de fattiga och de rika, främlingar eller den gamle afhållne vännen eller släktingen. Det var för honom ett människolif, som skulle räddas. Ofta stod han upp om nätterna och åkte ned till hospitalet för att se, om någonting mer kunde göras för patienter, som voro i kritiskt tillstånd.

Hans metod att behandla patienter, som ledo af vissa sjukdomar, visade sig särdeles tillfredsställande. Han gjorde en del mycket värdefulla upptäckter inom sitt fack och uttog patenter på flera sinnrika instrument och preparat, som visat sig synnerligen ändamålsenliga. Dr Lundholms inflytande på medläkarna, ej blott vid Bethesda Hospital, utan i hela staden för öfrigt, var af stor betydelse. Alla äro villiga att gifva honom erkännande för den enighet, som förefunnits mellan de svenska läkarna i staden.

För dr Lundholm var ej läkarebefattningen en profession för vinnande af en god utkomst, ära eller anseende, utan ett sätt att få tjäna den lidande mänskligheten. Att han i allmänhet tog ersättning, var ju en nödvändighet; men jämförda med läkarearfvoden i allmänhet voro hans låga. Han var de fattigas vän, och från dessa tog han ej betalning, såvidt han kände till deras belägenhet. Hans hjälpsamhet var ej i allmänhet känd, och själf var han den siste att vilja, att någon

skulle nämna därom. Många voro de tillfällen, då han ej blott utan ersättning meddelade läkarevård eller utförde operationer åt medellösa, utan äfven därtill gaf dem respenningar hem, när de tillfrisknat, eller annars under sjukdomen skänkte en penninggåfva till den fattiga familjen. Många, som hade förmånen att vara föremål för hans godhjärtenhet, vilja nu vara med om att vira en erkännandets och tacksamhetens krans omkring hans namn. Utrymmet tillåter oss ej att berätta, hvad som i detta hänseende kommit till vår kännedom.

Han var en ärlig dalkarl och yttrade sig därför vanligen direkt, lakoniskt och utan omsvep. De, som ej kände honom närmare, kunde därför ibland missförstå honom. Somliga patienter tycka ej om att höra, att de hafva en obotlig sjukdom. Hans samvete tillät honom dock icke att ingifva hopp, där det enligt hans åskådning icke fanns något hopp. Vanligen öfveransträngd till det yttersta, kunde han någon gång, hvad tonen beträffade, gifva ett skarpt svar eller en tillrättavisning; men hade han så gjort, var han genast färdig att bedja om förlåtelse. De, som voro mycket med honom i arbetet och hade tillfälle att lära känna honom där, säga, att hans vana att bedja om förlåtelse, om han trodde sig hafva sårat någon, kändes mest förödmjukande, då de visste sig hafva gifvit honom orsak att blifva missbelåten. På systrarna och sjuksköterskorna vid hospitalet tänkte han med deltagande, emedan han ansåg, att de hade alltför få tillfällen till rekreation.

I sina ungdomsår blef han under de andliga rörelser, som då öfvergingo vårt gamla fosterland,

ej blott väckt, utan fördes äfven till en lefvande trosgemenskap med sin Frälsare. Under ett senare tidsskede kom han in i djupa andliga tvifvel och kämpade såsom en ärlig tviflare hårda strider. Han vann slutligen en fullständig seger och återfann i ordet den sanning, som han behöfde och som kunde gifva frid äfven åt hans oroliga hjärta.

Han var alltid intresserad i det kyrkliga och understödde denna verksamhet äfven den tid, då han ej var medlem af någon lokalförsamling. Han var en varm vän till våra kristliga läroverk och understödde dem ganska frikostigt. När det blef frågan om att få en församlingsverksamhet till stånd i den stadsdel, där han hade sitt trefliga hem, var han mycket intresserad. Han ville där hafva en svensk luthersk församling och tog en aktiv del i stiftandet af Clara-församlingen. Det var hans behof att få höra Guds ord och möta sin Frälsare vid nattvardsbordet. Hans myckna arbete vid Bethesda Hospital gaf honom icke så mycken ledighet på söndagarna att besöka gudstjänsterna i sin egen kyrka, men han begagnade sig så mycket oftare af tillfällena att någon stund vara med vid gudstjänsterna i hospitalets kapell.

Att få tillbringa lediga stunder i familjekretsen var hans käraste nöje. Där, om någonstädes, glömde han läkarens bekymmer, och trötthetén försvann. Det var ett verkligt nöje att få lyssna till honom, när han emellanåt på aftnarna såsom en skolmästare undervisade sina barn i hvarjehanda ämnen. Mera inåtvänd, yppade han ej när som helst sina känslor eller delgaf sina erfarenheter. De, som dock hade förmånen att få umgås med honom mera förtroligt, fingo många tillfällen att

liksom blicka in i det vidgade hjärtat, som klappade så varmt för allt ädelt, som lefde för ett högre och hade andras väl såsom sitt enda mål. Vid sådana tillfällen trängde det rena själslifvet fram, stundom i den gladaste humor, stundom i det heligaste allvar.

Under sista vintern var han ofta trött och illamående. Han ansåg sig dock ej kunna taga hvila förrän på sommaren. Redan i maj måste han genomgå en svårartad operation. Kort därefter blef det klart för honom själf, att hans dagar voro räknade. Han beställde om sitt hus enligt profetens ord och ordnade alla sina affärer. Under sin sjukdom var han alltid glad till mods och brukade säga: "Det sker, som Gud vill". Han behöfde, sökte och fann tröst i Herrens trofasta löften. Han talade med en sådan visshet och inre öfvertygelse om hemmet därofvan och om det härliga återseendet. Tanken på döden ingaf honom ej den ringaste fruktan, ty han trodde på honom, som öfvervunnit döden. Han behöfde icke heller smaka döden, ty han insomnade stilla och fridfullt som ett barn i moderns sköte torsdagskvällen den 5 aug. 1915 kl. 10:15 e. m. Närmaste dödsorsaken var lunginflammation, som inställde sig efter en några dagar förut på hospital i Rochester, Minn., utförd operation, där han vistats de sista veckorna under den skickligaste läkarevård. Han var vid sitt frånfälle 57 år, 1 månad och 15 dagar. En väl använd arbetsdag var afslutad. Han, som alltid hade sökt att gifva andra lättnad och hjälp, hade nu själf fått hvila. Därigenom blef dock ett lyckligt och fridsällt hem försänkt i sorg,

men endast för en liten, liten tid;
ty skuggan viker, dagen ingår blid,
där återseendet skall ske i frid.

Han efterlämnade en älskad maka, två söner: Arthur M. och Edward F., två döttrar: Ruth I. och Dagmar A. En dotter, Astrid, hade fått flytta till hemmet därofvan några år förut.

Begrafningen ägde rum den 9 augusti från hemmet, enligt hans bestämda önskan. Enkel och okonstlad i lifvet, ville han äfven att begrafningen skulle vara sådan. Han sade till sin maka: "Säg till dem, som skola tala vid min begrafning, att de ej skola uttala vackra fraser öfver mig, utan i stället säga sådant, som kan vara de lefvande till nytta." Stor var skaran af djupt sympatiserande vänner som samlats, och som deltogo i processionen till familjegrafven, där stofthyddan invigdes till griftero till uppståndelsens sköna morgon.

Frid öfver hans minne!

A. Norén.

Peter Larson.

"Jag vill blott komma hem till dig,
hvad väg som helst.
Hvad än i världen möter mig,
jag vill bli frälst."

Denna sångvers uttalar, hvad som under hela lifvet var Larsons djupa önskan. Som gosse ville han blifva präst, synnerligast därför, "att en präst måste säkert bli frälst"; och syndigt sällskap och svordom var hans afsky. År 1863, vid 19 års ålder, kom han till Amerika, till Moline, Ill. I gamla lutherska kyrkan därstädes var han alltid vid gudstjänsterna, en uppmärksam och tacksam åhörare. Sju år senare finna vi honom på ett frihemman nära Manson, Iowa. Såväl i nybyggarens lilla stuga som senare i hemmet i staden Manson var den resande eller besökande pastorn alltid välkommen. Af naturen mycket arbetsam, kanske öfver förmå-

gan, fann han dock alltid tid att, när så behöfdes, skjutsa den besökande pastorn till närgränsande nybyggen, ty själf ville han ytterligare höra Guds ord. När sv. ev. lutherska Manson-församlingen stiftades den 5 maj 1871, valdes Larson till diakon, och denna syssla hade han i 35 år. Vid 25 års-festen 1896 gaf församlingen honom ett guldur för trogen tjänst i såväl det ena som det andra tillhörande församlingens väl. Gåfvan att offentligen bedja eller tala Guds ord hade han ej, men ofta tillbragtes natten under suckan och bön. Kärlek till Herren och till hans ord, till Kristi kyrka och Guds rike i stort hade han. Sjuklig i öfver 25 år och mer än en gång nära döden, var han dock sällan borta från kyrkan, och flitigt brukades ordet i hemmet.

Såsom Larsons pastor i 10 år, hörde jag honom aldrig klaga öfver någon uppoffring, vare sig för församling, konferens eller synod, hellre tvärtom. Han var en villig gifvare. Innan hans hustru dog, 1910, hade makarna beslutat att gifva omkring en tredjedel af sin egendom till Guds rikes befrämjande. (Det öfriga skulle efter deras död tillfalla fosterbarnen, mrs Larsons systerbarn, Clara och Vinnie, nu mrs Axel L. Johnson och mrs Fred B. Johnson i Manson, Iowa.) I enlighet med denna önskan öfverlämnade Larson till mig för två år sedan genom reverser från diakonissanstalten i Omaha $3,000 för att ett år efter hans död utbetalas som följer: $1,000 till hednamissionen (enligt Larsons önskan, och på grund af behofvet på fälten, utbetalades dessa medel, $500 till missionen i Indien och $500 till missionen i Kina, redan förliden mars) $1,000 till diakonissanstalten och

$1,000 till Augustana College, att fördelas sålunda: $500 till Edukationsfonden, $150 till Hasselquistska fonden, $150 till Esbjörn-fonden och $200 till allmänna kassan. Enligt gifvarens önskan och med glädje skola dessa penningar utbetalas på eller före den 15 augusti 1916.

I sig själf var Larson en arm, fattig syndare, men frälst af idel nåd genom tron på Jesus. När gudstjänsten slutades söndagen den 15 augusti 1915 och folket gick hem, fick äfven Larson, befriad från lidande, suckan och nöd, gå hem till den sabbatsro, som står åter för Guds folk.

Larson föddes i Västra Wrams församling, Christianstads län, Sverige, den 27 augusti 1844. Ingick äktenskap med Johanna Sofia Johnson den 4 april 1873. Blef medlem i Manson-församlingen vid dess stiftelse 1871 och var en trogen medlem däraf till sin död. Efter gudstjänst i kyrkan den 18 augusti med predikan på svenska af församlingens pastor, J. A. Mattson, text: Jes. 49: 14—16, ämne: "Guds ögonstenar", och predikan på engelska af pastorns son Alvin, text: 2 Tim. 4: 7, 8, ämne: "Faith and Reward", vigdes stoftet till griftero i Mansons grafgård. Frid öfver hans minne!

C. E. Olsson.

Otto Fredrikson.

Namnet jämte den bild, som medföljer denna lilla teckning, äro väl kända af alla, som under de senare åren besökt våra synodalmöten, och ännu bättre var han känd inom Nebraska-konferensen, hvars missionsstyrelse han under flera år tillhörde, och hvilken konferens han vid flera möten representerade i synodalrådet.

Fredrikson föddes i Kristdala församling, Kalmar län, den 6 nov. 1860. Han reste till Amerika år 1878 och stannade några år i trakten omkring New Windsor, Ill., men flyttade år 1886 till Nebraska och bosatte sig på en farm nära Wakefield, hvarest han bodde under sin återstående lefnad. Under de första åren i Nebraska vandrade han främmande för Herren, men Gud gaf honom ingen ro i synden. Han blef af Herrens Ande väckt, men gick en lång tid och sökte efter visshet om syndernas förlå-

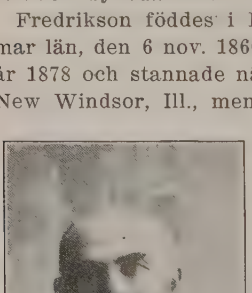

telse. Denna visshet fick han vid ett konferensmöte i Stromsburg genom en predikan af dr P. Sjöblom. Från den tiden ägnade han sina gåfvor åt Herren och hans rike på jorden. Sällan saknades han vid en gudstjänst eller ett bönemöte i den församling, han tillhörde. Församlingen gaf honom många uppdrag att fylla, först som trustee och sedan som diakon. I söndagsskolan var han lärare för ungdomens bibelklass, och säkert skall det ord han där utsått bära frukt äfven nu, sedan han är död.

Fredrikson hade stora gåfvor som talare och gjorde kraftiga inlägg vid våra konferens- och synodalmöten. I sin kyrkliga hållning var han mycket sträng. Han tålde ingen världslighet i kyrkan. Han ville, att alla kyrkans medlemmar skulle vara Jesu vittnen i ord och vandel, och att kyrkan skulle vara ett ljus i denna världens mörker och ingen delaktighet hafva med mörkret. I församlingens bönemöten deltog han ofta med bön och visade alltid en djup kännedom om synd, men ock visshet om frälsning af nåd för Kristi skull.

Han var en trogen vän och flitig att uppoffra både för vår hem- och hednamission och annan barmhärtighetsverksamhet inom vår synod.

Själf underhöll han en infödd missionär i Kina och samlade flera hundra dollars årligen bland församlingens medlemmar för den missionen och den i Indien. Några månader innan han dog, skänkte han ett tusen dollars till Luther Colleges endowment fond.

Fredriksons rastlösa arbete afbröts hastigt af budet från Herren till honom att gå in i sin Her-

res hvila. Han fick ett slaganfall tisdagen den 30 mars, som efter 11 dagars lidande gjorde slut på hans arbete ibland oss. Han var vid sin död endast 54 år, 5 månader och fyra dagar gammal.

Själf hade han bestämt texten för sin likpredikan: Ef. 2: 4—9, och dessa verser framställa hans ständiga bekännelse och hans tros fasta grund och kunna nu tjäna som en afskedshälsning till hans många vänner inom synoden. Mr Fredriksons hustru och son hafva samma sinnelag, som han hade, och de hafva redan visat, att de komma att genom sina medel bidraga till Guds rikes utveckling och befästande ibland oss.

Frid öfver den ädle samfundsmannens minne, och må Guds frid få ledsaga de efterlämnade, maka och son, till dess de åter få mötas i faderns sälla boningar i himmelen! J. T. K.

Fru Axel Anderson.

Fru Axel Anderson föddes den 17 juli 1854 i Dalby församling, Malmöhus län. År 1880 kom hon till Amerika och bosatte sig i Dakota. Senare flyttade hon till Minneapolis och bodde där till sin död. Här förenades hon i äktenskap med herr N. N. Petterson, en af grundläggarna af sv. luth. Augustana-församlingen. Efter ett lyckligt äktenskap afled herr Petterson tolf år senare. Sedermera ingicks nytt äktenskap med den nu efterlefvande maken, herr Axel Anderson. Äfven detta äktenskap blef tolfårigt och lyckligt. Efter någon tids lidande, hvarom dock knappast de närmaste vännerna hade någon aning, genomgick fru Anderson en svårare operation den 28 juli (1915) och insomnade helt oväntadt i döden den 2 augusti.

Härmed hafva vi i all korthet tecknat den yttre ramen af ett rikt och verksamt lif. Bakom densamma stiga fram ur skuggorna många rika

och vackra minnen, väl värda att bevaras. Ett af de vackraste är det, att fru Anderson dog som en troende kristen. Detta utgör nyckeln till en hel rad af andra rika minnen. Sin församling var hon tillgifven som få, och sällan saknades hon i kyrkan. Med varmaste intresse omfattade hon Augustana-församlingens mission, och hon var ett af missionshyddans trofasta stöd, så länge hon lefde. Två gånger om året samlades regelbundet missionshyddans barn i herr och fru Andersons hem vid den vackra sjön Calhoun. Sedan förfriskningar serverats, tågade hela skaran ned till ångbåtsbryggan, och en lusttur företogs kring sjön. Medan fru Anderson ännu låg som sjukast, omringade de små värnlösa barnen hennes make, undrande hur snart de fingo komma ut på båtfärd igen, och när de hörde, att hon var svårt sjuk, grepos deras hjärtan af sorg, och äfven den sjuka blef djupt rörd, då hon fick höra barnens önskan och deltagande.

Fru Anderson var äfven lifstidsmedlem i Kvinnornas hem- och hednamissionsförening inom Augustana-synoden, medlem af Minnesota College Art Society samt en synnerligen verksam medlem inom Concordia Lasarett-föreningen i Minneapolis, hvars verkställande kommitté hon tillhörde.

Vid sidan om dessa bestyr utöfvade fru Anderson en ej ringa verksamhet bland fattiga och nödställda, och många voro de personliga besök hon gjorde bland dessa för att lindra deras nöd. Till allt detta våga vi också lägga hennes vänsälla väsen och innerliga fröjd i att uppmuntra och tjäna. Städse stod makarna Andersons hem öppet, och hennes outtröttliga lust att glädja och tjäna sina

vänner skall sent glömmas af alla dem, som gästat detta hem.

Torsdagen den 5 augusti hölls likbegängelsen från sv. luth Augustana-kyrkan under stor tillslutning, och rika blomstergärder vittnade om efterlefvande vänners aktning och kärlek. Närvarande pastorer förutom dr C. J. Petri voro L. P. Bergström, E. O. Stone, samt dr Frank Nelson. Sorgegudstjänsten var skön och stämningsfull. Bland de vackra blomstertributerna märktes, kanhända bjärtare än någon annan, den från missionshyddans barn, hvilka nog aldrig skola glömma den ädla kvinna, som så ofta uppmuntrat dem. Jordfästningen skedde å Lakewood-kyrkogården under stor tillslutning af vänner. Frid öfver den hänsofnas minne!

O huru stilla
slumra de saliga!
Kring deras vårdar
sväfvar min trötta ande.
Ljuflig är hvilan
djupt under mullen,
dit till förvandling
de fredligt sänktes.

E. S.

Kvällsstämning.

Lyssna! Klämtslag öfver nejden.
Graf är öppnad. Kista sänks.
Åt en trött, som slutat fejden,
ro i mullens gömma skänks.

Lif, som en gång sjöd och brände,
kylts i dödens kalla famn.
Färd på stormigt haf fått ände,
skepp förtöjts i stilla hamn.

En gång, sommar eller vinter,
klämtar det väl ock för mig,
pulsen domnar, foten slinter,
när mig tryggast tycks min stig.

Ty mitt lif är likt en strimma,
som där log i lönnens hvalf,
likt en flyktig sommartimma,
likt den dagg, i blomknopp skalf.

Dock, fast likt en fläkt det ilar,
du oss lärde, Herre Krist,
att dess mål och källa hvilar
i din Faders hägnad visst.

Vänligt lysas våra dagar
af ditt ord om Faderns hus.
Skönt i dödens tysta hagar
spirar lif bland mull och grus.

Oscar Mannström.

BERÄTTELSER.

Några svenska reflexioner inför krigets allvar.

Redaktören för KORSBANERET har bedt mig nedskrifva några rader om hur det kännes i Sverige under det rasande världskriget. Härmed ett svagt försök att i en så sammanträngd form som möjligt framställa ett och annat drag från de erfarenheter, som det gamla fosterlandet fått göra.

I.

Klockringningen.

Den allra första känningen, vi i Sverige hade af den stora världskampen, var den ännu i friskt minne bevarade klockringningen, då vissa årsklasser af Sveriges värnpliktige män kallades under fanorna. Mer än ett sekel har gått, sedan en sådan historisk händelse ägt rum i det gamla landet. Dock hade säkerligen mer än en af Sveriges gamla kyrkklockor fått tjäna samma ändamål under gångna tider. Det blef oro i landet, då klockornas vigda malm kallade, inte till gudstjänst i fridlysta tempel, utan till kamp för älskadt fosterland. Det var en allvarligt gripande stund, då klockorna sände sina klagande och manande toner ut öfver fredliga bygder. Folk stannade på

gator och i gränder, vid vägskäl och på åkrar och frågade hvarandra, hvad det kunde vara fatt, och hvarför klockorna ringde midt på ljusa dagen. Endast tjänstemän och ämbetsverk hade reda på själfva innebörden af denna ringning några dagar förut.

Hvad ringa de för? Den frågan gjordes undrande och ängsligt af litet hvar. Men snart blef det klart, att folk kallades till mobilisering för att skydda landets frihet. Det ena ryktet värre än det andra kom i omlopp. Man hörde, att ryssen redan fallit in i Sverige. Snart visste man att berätta, att 40,000 man skulle sändas till Boden, Sveriges modernaste och starkaste fästning i öfre Norrland. Det dröjde inte länge, förrän värnpliktige samlade sig omkring affischerna, som uppspikats här och där, för att se, om deras årsklass var kallad. Man hörde intet skoj omkring dessa affischer. En allvarlig stämning bemäktigade sig alla, såväl dem, som skulle ut, som oss andra. Unga hustrur med små barn på armen gräto af förtviflan öfver att deras män måste ut — i kriget. Ty att det gällde krig, det troddes allmänt då. Till sist föll denna egendomliga, nästan fatala känsla på oss alla — det måste så vara! Hvad lönar det att gråta eller klaga?

Redan nästa dag gingo militärtåg genom staden; natten därpå gingo fjorton fullastade tåg på väg till de platser, där inmönstringen skulle äga rum. Det var stämning, en nästan ohygglig stämning under de dagarna. Man hörde inga ofosterländska tal eller några futtiga partistrider på några veckor, och det var en lisa att få slippa läsa om dem.

II.

Den fosterländska gudstjänsten.

Den gudstjänst, som hölls i landets flesta kyrkor omedelbart efter truppernas inkallande, är ett annat moment, som var mycket allvarligt och stämningsfullt.

Det blef undertecknads ingalunda lätta uppgift att predika den kvällen. Jag ville, att någon af mina svensk-svenska ämbetsbröder skulle fylla predikantens plats, men de nekade och menade, att jag borde rycka in. En blandad skara ur alla politiska och religiösa läger fyllde kyrkan till sista ståplats, från sakristian till altaret. Det var personer i kyrkan den kvällen, som kanske inte varit där sedan konfirmationsdagen. Det var nöd, verklig nödkänsla, som dref folket samman den gången. Då voro vi för ombytes skull dock ett folk.

"Vår Gud är oss en väldig borg — — —". Hvilken annan psalm tror ni eljest skulle ha passat? Hur den väldigt gripande och kraftiga psalmsången steg upp mot de höga hvalfven, ja, låt oss hoppas det, högre — —. Sedan sjöng kören en fosterländsk-religiös hymn. På så sätt förbereddes sinnena för det talade ordet. Aldrig i mitt lif, hvarken förr eller senare, har jag predikat inför ett mera tacksamt auditorium. Själf var jag så gripen af stundens betydelse, att jag kan inte citera något af hvad jag sade. Pressen ur olika läger var nog vänlig att gilla "de skarpa, men oemotsägliga sanningar, som predikanten förde fram på sitt säregna sätt." Jag brydde mig för resten inte ett dugg om hvad pressen eller folket tyckte. Jag kände mig manad att säga ett

manande och väckande ord, ett Guds ord till ett folk i nöd och fara. Jag kände, att ett "ja och amen" gick upp från den stora församlingen efter predikan, liksom ville de säga — "tack för det ordet."

Sedan dess har jag många gånger undrat, hvarför just jag, en svensk-amerikan till själ och hjärta, skulle hålla en svensk fosterländsk predikan och låta de andra tre i Sverige födda och fostrade prästerna sitta och höra på. Det är verkligen möjligt för en utlandssvensk i Sverige att säga mer och säga det skarpare än för en, som aldrig varit ute. Dels känner han djupare för det land, som kanske genom fiendehand kan komma att ödeläggas, dels lyssna de svenska mera till hvad en "utlänning" säger dem. Det gamla draget går igen.

Aldrig förr har jag känt och förnummit det djupa, nästan pessimistiska allvar, som finnes på botten af den svenska folksjälen. Men det tar nöd, genuin nöd, att få fram det allvarliga draget, ty det är så mycket i nutiden, som lämnat sitt slagg kvar öfver det bästa i folkets innersta djup.

Öfver hela landet firades sådana gudstjänster, och öfverallt var det samma stämning, samma allvar. Det svenska folket var gripet af en besinningens anda de dagarna. Gifve Gud, att det inte så snart hade halkat tillbaka till samma tanklöshet och nöjeslif som förut!

III.

Verkningar af kriget.

Krigets förfärliga verklighet har inte nått Sverige närmare än till Gottlands kust, där en rysk kryssare besköt en tysk örlogsman och jagade

honom in på svenskt sjöterritorium. Ja, så nära, att kulorna hveno omkring fyrpersonalen. Den svenska regeringen protesterade mot neutralitetsbrottet, och den ryska regeringen bad om ursäkt — med hur mycken uppriktighet, vet man inte.

Men krigsnyheter ha ju nått oss morgon, middag och kväll, och rykten om att Sverige måste med i den blodiga kampen ha ju kommit och gått, det ena mera definitivt än det andra. Då har det blifvit några timmars eller några dagars allvar igen, och man har diskuterat frågan man och man emellan, och pressen har naturligtvis gjort sitt till, att oron varit ganska stor ibland. Äfven skolbarnen ha under sådana perioder diskuterat saken på sitt vis. Ohyggligt spännande episoder ha inte fattats, men så har det klarnat igen, och då har det svenska folket återtagit sin gamla sorglöshet.

Någon ekonomisk kris kan man inte med skäl säga, att Sverige gått igenom för krigets skull, utom det att skatterna gå i höjden på grund af utgifterna för neutralitetsvakten och dess stora utgifter på olika områden. Dessutom äro alla lifsmedel fördyrade med ända till hundra procent, och sådant kännes ju hårdt för de fattigare särskildt. Då ha kommunerna inskridit och hjälpt. Men sådant kommer igen i form af skatter till ett annat år. Såväl England som Tyskland ha lagt beslag på våra fartyg, som kommit med lifsmedel utifrån, och ej så få ha gått under till följd af undervattensbåtarnas härjningar.

Arbetslösheten har inte varit så särdeles stor utom de första sex månaderna. Om bara England tilläte oss att få kol från England och bomull från

Amerika, så skulle det nu inte finnas någon vidare arbetslöshet alls, men det ser tyvärr illa ut med den saken. Skörden i år ser bra ut, och det hjälper ju att hålla humöret uppe hos alla, som äro beroende af densamma. De rent psykologiska verkningarna af kriget ville jag helst inte vidröra, ty då är man strax inne på politiken. Allt berör es nämligen af politiken i Sverige. Sympatier och antipatier förefinnas naturligtvis här som i alla andra länder. Det torde kunna sägas som ett helt, att Sveriges bildade klasser stå på Tysklands sida, mera af rädsla för Ryssland än på grund af att de gilla Tysklands förfarande i alla stycken. Sveriges socialdemokrater och arbetarna för öfrigt stå på de allierades sida, på grund af att de hata den s. k. tyska militarismen. Den stora medelklassen är tämligen neutral, synes det mig, med utvikningar åt såväl Tyskland som de allierade. Två ytterlighetsgrupper finnas för närvarande med hänsyn till kriget. "Aktivisterna" vilja "modig uppslutning vid Tysklands sida" d. v. s. de vilja, att regeringen sluter sig helt till Tyskland och går med i kriget. "Pacifisterna" önska fred till hvilket pris som helst. Regeringen är fullkomligt neutral och varnar för partitagande åt någotdera hållet. Troligen äger intet land i Europa en så kraftig och i alla afseenden präktig regering, som Sverige för närvarande har den stora lyckan att äga.

Det är svårt att säga, hvad moralisk och andlig effekt kriget kommer att ha på Sveriges folk. Restaurantlifvet florerar som vanligt i de stora städerna. Den "punschpatriotism", som där kommer till synes, är ett flagrant hån mot sann pa-

triotism. Hvad kunna dessa drickande och skrålande herrar utföra, om det blir krig? Och i vida kretsar äter man och dricker, som om ingenting hände därute i den stora världen. Det går ibland en känsla af ångest genom landet — — — "ty i morgon skola vi dö". Men det är inte den ångest som åstadkommer bättring.

Nu arbeta nykterhetsvännerna ur alla läger på att få rusdrycksförbud till stånd under krisen. Få se, hur det kommer att lyckas? Nog skulle det behöfvas, ty vi behöfva vara nyktra och bedja i dessa dagar, och det gör man inte med glasen framför sig.

Dock är det sant, att i vissa kretsar märker man en fördjupning af det religiösa och andliga lifvet. Och fastän skarorna inte äro så stora nu vid gudstjänsterna, som de voro till en början, så äro de gudstjänstbesökandes antal bra mycket större nu än före krigets början. Predikningarna ha fått en fosterländsk prägel öfver sig, fast dessa dyrbara tillfällen en och annan gång af en och annan präst utnyttjats till fördel för den ena sidan af de stridande. Den tonen går nog igenom de flesta predikningar i dessa dagar — för så vidt som prästen känner det som sin uppgift att beröra tidshändelsernas gång — att, om vi gå fria från krigets plågoris, så är det af idel nåd som Gud skonar oss, ty att vi ärligt förtjänt den blodiga agan, det är då visst och sant. Den sanningen är något, som kommer igen oupphörligt i våra ansvarskännande prästers nutidsförkunnelse. Man kan godt säga, att inte på länge har det väckande momentet varit så framskjutet i svenska predikningar som nu. Det är kriget, som är den di-

rekta orsaken till denna företeelse. Och det är förundransvärdt, att folk vill höra sådana predikningar, men det är ett faktum, att de vilja det Ju skarpare och mera direkt de i dessa dagar få nationalsynderna blottade, ju bättre tycka de om det. "Det var någonting att höra", säga de. Och det är den stora fördelen i en svensk predikstol, att man är fri att säga hvad ens samvete bjuder en att säga, utan hänsyn till hvad den eller den af samhällets mäktige män kommer att säga om saken. Det är ett af tidens vackra drag hos vårt folk, att de vilja höra — inte hur goda de äro, utan hur onda. Detta är ju ett första steg till bättring såväl hos den enskilde som hos hela folk.

IV.

Flyktingar och invalider-krigsfångar.

Jag slutar denna korta skildring med att anföra två verkligt gripande moment af krigets fasansfulla verklighet. Det ena är flyktingarnas från Tyskland till Ryssland och från Ryssland till Tyskland resor genom Sverige. Man glömmer inte gärna det man såg i förbindelse med dessa arma människors "hemresa". Ett stort antal på båda sidor voro judar, detta beklagansvärda folk, som kastas hit och dit utan rast och utan ro. Det förundrar mig, att inte hvarenda rysk jude reser till Amerika. Man greps af medlidande, bara man såg på dessa människor, som nödgats lämna kanske en rätt afsevärd förmögenhet i de länder, där de varit bosatta under många år, och nu voro bringade till tiggarstafven. En del af dem hade samlat en ansenlig förmögenhet, men allt var taget i beslag. Deras stora synd var, att de råkade

vara af en annan ras än den i landet härskande. Åtskilliga tåg förde inga andra flyktingar. De fattigaste och okunnigaste voro en hemsk syn att skåda. Klädda i trasor, som de fått ihop i en hast, då de kördes iväg af polisen, sågo de ut mer som förskrämda djur än människor. En del voro fullkomligt förslöade inför detta sorgespel, i hvilket de voro rollinnehafvare. De, som ännu kunde gråta, fällde bittra tårar. Många gräto af glädje öfver det humana sätt, på hvilket det svenska folket bemötte dem under hemfärden. De voro ytterst tacksamma för den storartade barmhärtighet, som kom dem till del i det för dem främmande landet. Båda ländernas folk sände sitt varma tack till "det ridderliga svenska folket" per telegram och tacksägelsebref, som kommo på såväl officiell som enskild väg. Det må sägas till det svenska folkets heder, att det är ett storslaget folk vid sådana tillfällen, då det ädlaste i den svenska folksjälen får ett tillfälle att komma fram.

Det andra momentet är de s. k. invalid- eller fångtransporttågen, hvilka ännu gå mellan Haparanda och Trelleborg. Utväxlingen af de värst lemlästade och förstörda fångarna har nämligen börjat. Det är en syn, som ingen kan drömma om, att se dessa krigets arma offer. En har förlorat en arm, en annan ett ben, en tredje kanske båda armarna eller båda benen. Ett offer hade hvarken armar eller ben i behåll — —. Åtskilliga voro blinda. En hel del hade ådragit sig lungsot i de våta, kalla skyttegrafvarna. Några sågo hurtiga och glada ut, andra voro fullkomligt förslöade. Det märktes, att de hade gått igenom ett helvete på jorden.

Man kan ju läsa om krigets fasor i tidningarna, men att se denna rad af offer på fosterlandets altare, som det så vackert heter, är att få en sådan fasa för krigets olycka, att man förblir fredsvän, så länge man lefver, och ingenting i världen förmår göra en till en vän af kriget. Hela det poetiska skimmer, som vissa skalder förmått smycka krigets blodiga gärning med, försvinner, trasas sönder. — — Man tror det hela inte vara möjligt! Det hela förefaller som en lögn. Och allt detta i nådens år nitton hundra femton! Detta i det kristna Europa! Detta i trots af den västerländska kulturens skryt! Detta, då man trodde krig vara en omöjlighet!

Äfven vid invalidtågens genomfart har den svenska barmhärtigheten visat sig verksam i goda gärningar. Det är det svenska Röda Korset, som åtagit sig att sköta om de sårade under transporten. Föreningen, med sin ordförande, prins Karl, i spetsen, har ordnat det hela på ett charmant sätt. Det är ett jättearbete i sitt slag, men hittintills har föreningen inhöstat endast loford för sitt osjälfviska arbete. De arma offren ha inte haft ord nog att uttala sin tacksamhet med till det svenska folket för allt, som gjorts för deras välbefinnande under resan. Säkert är, att såväl i Rysslands som i Tysklands press ha de vackraste runor ristats öfver "det storslagna, stolta, kristna svenska folket" på grund af det bemötande, som de lidande fått röna på svensk botten.

Äfven dessa tåg ha nog fått tjäna som en väckelse för vårt folk. De ha sett krigets fasor på nära håll. De ha så att säga fått en försmak af hvad det skulle bli af, om vårt land hotades af fienden.

Gifve Gud, att allt, allt, som under det senaste skickelsedigra året händt detta land, fädernas gamla land, må i någon mån rycka folket upp ur den försumpning, som årtionden af synd och inre nöd fört dem i! Gifve Gud, att detta fagra land, detta rika land, detta i så hög grad välsignade land, må slippa att för sina synders skull nödgas taga emot krigets blodsdop!

Eskilstuna den 27 augusti 1915.

CARL W. ANDEER.

Några minnen från Dr T. N. Hasselquists sista dagar.

änken på edra ledare, som hafva talat Guds ord till eder, och efterföljen deras tro, skådande hvad utgång deras umgängelse hade." Hebr. 13: 7.

Tufve Nilsson Hasselquist var en troende lärare och en rättskaffens samfundsledare inom Augustana-synoden såsom pastor, skriftställare, teologie professor samt synodal- och läroverkspresident. Och då synoden år 1916 firar hundraårsfest till minne af hans födelse den 2 mars 1816 i Ousby socken, Kristianstads län, så är det också tillbörligt, att vi enligt ofvan anförda Guds ord beskåda, hvad utgång hans umgängelse hade. Hans lefnadsteckning är med sakkunnighet skrifven af dr E. Norelius, som arbetade inom synoden tillsammans med honom åren 1854—1891. Men det må dock ej anses förmätet, om en gammal lärjunge i ödmjuk tacksamhet försöker framställa en lifsbild af den i Herrens sabbatshvila ingångne patriarken dr T. N. Hasselquist, samt berättar några minnen från hans sista dagar här i främlingslandet.

Visserligen var dr Hasselquist en patriark och samfundsledare; men han ville hvarken så synas

eller vördas. Liksom han själf var helt enkelt en luthersk rättrogen lärare utan någon sekterism eller partisinne, så ville han icke sätta sin prägel på några lärjungar, och ej heller önskade han, att de skulle fortplanta några särskilda så kallade läroriktningar. Såsom ett belysande exempel häruppå minnes jag, att han mycket vänligt mottog min uppsats om Henric Schartau i "Luthersk Kvartalskrift", 1889. Sedan sade han dock så hjärtevarmt till mig: "Vi skola icke hänga oss fast vid människor, ty en är vår läromästare, Kristus. Och han har sagt: Lären af mig, ty jag är mild och ödmjuk i hjärtat."

Dr Hasselquist lärde jag att älska och vörda alltsedan 1870, då han efter 18 års träget arbete i Amerika besökte sitt gamla hemland. Jag mötte honom då där och reste tillsammans med några andra studerande ynglingar i hans sällskap till Paxton, Ill., för att där af honom beredas till det heliga predikoämbetet. En öm och fostrande vård gaf han studenterna både i Paxton och Rock Island, och äfven sedan de blifvit pastorer, då de sökte hans råd och ledning.

Tacksamt skall jag alltid minnas den kärlek, hvarmed han 1889 mottog mig såsom medlärare vid vårt teologiska seminarium och sedan på synodalmötet i Jamestown 1890 såsom ordinarie professor. Där hade vi sofrum tillsammans hos handlanden Frank Johnson nära Första luth. kyrkan samt böjde ofta knä till gemensam bön i Jesu namn. Ack, huru innerligt och ödmjukt denne trogne åldrige Herrens tjänare bad!

Efter synodalmötets slut företog Hasselquist omedelbart en längre predikoresa i New England-

staterna. Han älskade ju våra församlingar och sina af Herren dyrköpta landsmän så högt, att han gärna gjorde sådana resor, och han sparade aldrig sig själf för att kunna hjälpa, uppmuntra och vederkvicka andra. Den älskade lärarens kroppskrafter voro visserligen ganska medtagna vid höstterminens början, men Gud styrkte dock honom så, att han efter några veckors förlopp kunde ånyo till allas stora glädje upptaga sitt ansvarsfulla arbete såsom teologie professor och läroverkspresident. Såsom professor föreläste han i seminariet under de två sista åren i homiletik och liturgik, och dessutom var han dessa år medredaktör i Augustana samt predikade söndagligen uti sin kyrka i Rock Island och stundom äfven i läroverkets kapell.

Ännu erinrar jag mig den hjärtegripande predikan, han höll i kapellet en söndagskväll på senhösten 1890. Med. sv. ps. 416, v. 6 såsom ingångsspråk och grundtanke aflade han då öfver texten. Fil. 1: 20—26, ett evangeliskt, ödmjukt, men också trosfrimodigt vittnesbörd om en "Kristi tjänares salighetshopp." Och vid gudstjänstens slut efter en af sina sista predikningar i kyrkan i Rock Island, där han var pastor, sjöng han i samma anda så stämningsfullt och skönt Hemlandssången 279: "Alltid salig, om ej alltid glad."

Synnerligen sedan sin trogna och älskade makas, fru Eva Helena Hasselquists hemförlofning den 29 april 1881 umgicks han ständigt med evighetshoppet och förbidade dess fullbordan. Men under sista skolåret var hans hjärta mera än förut uppfylldt af innerlig längtan efter den himmelska sabbatsron. Detta märktes särskildt väl vid ge-

mensam bön tillsammans med honom, då han ofta framlade vid nådastolen sin enträgna begäran om att snart få skiljas hädan i frid och få vara hemma när Herren. Sin sista predikan i Rock Islands första svenska lutherska kyrka slutade han under kväfd gråt och med förutsägelsen, att detta torde helt visst vara sista gången han predikade i denna sin kyrka. Man kunde därför varit beredd på hans plötsliga hädangång; men dels blefvo vi vana vid sådana hans ord, och dels sade han dem på ett så stilla, barnafromt, undergifvet och naturligt sätt, att förlusten af honom drabbade oss ändå så oväntadt. Men hemlängtan genomgick under den tiden alla hans predikningar, samtal, skrifter och handlingar. Och denna hans ödmjuka hemlängtan bevisade, att han likt den gamle Simeon i templet var genom Guds nåd mogen att få fara hädan i frid för att se sin Frälsare i härligheten och församlas i himlens salighet med Herrens helgon.

Detta omtalade himmelska hopp hvilade hos dr Hasselquist på en ödmjuk tro och barnaförtröstan uppå Jesu Kristi, vår Frälsares, förtjänst och försoningen i hans blod. Aldrig gjorde denne vår lärofader någon stå med sin tro och bekännelse eller ville själf lysa med sina djupa andliga erfarenheter. Helt enkelt och okonstladt gaf hans oskrymtade barnatro sig tillkänna i hans lefnad och uti de sant evangeliska vittnesbörd, hvilka han uttalade såväl offentligt uti predikan och skrift som också mera enskildt uti familjekretsen och bland förtroligare vänner. Hans trogna morgon- och aftonandakt i hemmet var också ett skönt föredöme.

Den sista nyårsaftonen tillbragte han sålunda uti sin sons, Josua Hasselquists, hem. Dr och fru Cervin, hans gamla trotjänarinna Nilla Nilsdotter, min hustru och jag voro äfven där, och efter aftonmåltiden tog dr Hasselquist fram Thomasius' predikningar, hvilken bok han burit med sig dit. Han var mycket angelägen om att alla skulle vara närvarande och höra nyårspredikan, ehuru han icke själf orkade att läsa den. Sedan jag läst nämnda sköna predikan, ledde vår fader i Kristus oss i gemensam bön. Såsom han då bad, så beder den själ, som är stadd på färden till det himmelska Jerusalem. Och sedan samtalade han på aftonen med oss om det sista afskedet och återseendet hos Herren.

Hasselquists tro på Kristus var den arme, fattige syndarens hjärtinnerliga omfattande af den fria, oförskyllda nåden i och genom Kristus. Och denna hans personliga hjärtetro var icke byggd på några skiftande känslor eller sväfvande förhoppningar, utan på Guds fasta, klara och oförfalskade löftesord i den Heliga skrift. Detta kunde sådana intyga, som uppmärksamt hörde hans predikningar och som kände honom i hans dagliga umgängelse. En högt aktad medlärare har uti sin umgängeskrets yttrat om honom dessa sanna ord: "Det må nu vara huru som helst, men den som hört Hasselquist bedja, den är ock viss om att han var en uppriktig, troende kristen."

Må det tillåtas mig att i detta sammanhang äfven få berätta om den käre gudsmannen Hasselquists sista besök i mitt hem, dit han ganska ofta kom. På sista fredagseftermiddagen i janu-

ari 1891 hälsade han på hos oss, och eftersom jag ej ännu var hemkommen från mina seminarielektioner, dröjde han och samtalade så vänligt med min numera i Herren afsomnade hustru om systrarna Marta och Maria i Betanien. Sedan vi samspråkat alla tre tillsammans, sjöng han så skönt Hemlandssången 443 och med särskildt hjärtegripande ton sångens två sista verser. Många af oss äldre minnas nog ännu hans sköna, sympatiska solosång, då han sjöng t. ex. Hemlandssångerna 443, 445 och 496 eller någon af Davids psalmer enligt Wennerbergs kompositioner, t. ex. den fjärde psalmen. Då dr Hasselquist sedan på aftonen skulle gå hem, stannade han på dörrtröskeln i vårt hus och sade med vemodig stämma och uppsyn: "Vet du, när jag ser tillbaka på min verksamhet, så förekommer den mig så skröplig, och den borde hafva varit helt annorlunda." Efter en stilla stund sade han frimodigt och liksom med ett förklaradt anlete: "Men det finnes däremot ingenting så trösterikt och saligt för mig som det språket: 'Hvilken är den som vill fördöma? Kristus är den som lidit hafver döden; ja, han är ock den som uppväckt är; den ock sitter på Guds högra hand och manar godt för oss.' Det bibelspråket är min tröst och min tillflykt. Adjö med dig, Nils". Så gick han hem, frimodig och glad. Jag stod försjunken i självpröfning och bön. Stilla sade min kära maka till mig: "Vet du, Farbror är nära himmelen och Jesus."

Enligt öfverenskommelse oss emellan predikade jag för dr Hasselquist i hans kyrka nästföljande söndag den 1 februari, och han själf skulle då

hafva predikat i skolans kapell. Lördagseftermiddagen förut blef han dock sjuk och kände en sådan tryckning öfver bröstet, att han icke kunde predika, utan måste stanna hemma hela söndagen. På måndagen och följande tisdag blef hans sjukdom ännu svårare. Då jag på tisdagsförmiddagen skildes från honom, gaf jag honom såsom tänkespråk dessa Guds ord: "Jesu Kristi, Guds Sons, blod renar oss från all synd." Då blef han så hjärtligt glad och sade förnöjd: "Tack! Ja. det gäller, det duger för mig att hvila på. Det är godt." På tisdagseftermiddagen arbetade icke hjärtat regelbundet, och därefter föll han i en stilla dvala samt afsomnade fridfullt i Frälsarens sköte kl. 7 på onsdagsmorgonen den 4 februari. Redan på måndagseftermiddagen tillsade han mig, att vi vid morgonbönerna i kapellet och äfven eljest skulle bedja till Gud för honom. Det gjorde vi också där på tisdagsmorgonen, men vid följande dags morgonandakt tillkännagafs det för lärare och studenter, att deras trogne föreståndare hade gått hem till Herren. Sorgen och saknaden kändes djupt hos oss alla vid läroverket och sedan likaledes i synodens församlingar. Ännu svårare drabbade den hans efterlämnade närmaste anhöriga; men alla hade vi orsak nog att af hjärtat säga: "Herren gaf, och Herren tog. Välsignadt vare Herrens namn!"

På följande söndagseftermiddag predikade dr Weidner i skolans kapell en "Memorial Sermon" med text 5 Mos. 34: 7, och liknande minnes- och sorgegudstjänster höllos i många af synodens församlingar. På måndagseftermiddagen den 9 februari började begrafningshögtidligheten därmed,

att professor O. Olsson i sorgehuset ledde oss i en hjärtinnerlig bön, hvarefter studentkvartetten sjöng en stämningsfull sång. Uti det till trängsel fyllda kapellet predikade sedan pastor A. Jackson öfver 2 Tim. 4: 7, 8, och pastor L. A. Johnston på engelska öfver Fil. 1: 21. Dr E. Norelius hade anmodats att hålla liktalet på svenska, men han var förhindrad att komma, så att pastor Jackson på uppdrag predikade i hans ställe. Under stor tillslutning skedde sedan begrafningen på Molines kyrkogård, och begrafningsakten förrättades där af synodens dåvarande president, pastor S. P. A. Lindahl.

Blomstergärderna vid dr Hasselquists begrafning voro många och sköna; sång och musik voro stämningsfulla och högtidliga; sorgeresolutioner från synodens läroverk och flera dess församlingar voro hjärtliga och uppskattande. Och allt vid begrafningen var högtidligt samt utfördes värdigt den vördade patriarkens helgade lif och hans af Herren bland oss så rikligt välsignade verksamhet.

Herren vare tack, som gaf åt vår svenska lutherska kyrka denne sin trogne tjänare! Måtte Herren välsigna hans åminnelse ibland oss i kommande släktleder!

Så hvila i välsignelse,
du gode, trogne tjänare!
Gack i din Herres glädje in
och lönen för din möda finn.

Du förde fram Guds rena ord
och födde troget Kristi hjord;

med lära och med lefverne
du himlens väg oss visade.

Vi vilja efterfölja dig
till ljusets land på lifvets stig
och lära våra barn den tro,
som dig och oss har gifvit ro.

NILS FORSANDER.

En långfredag i Rom.

Ofantligt stor var människomassan, som samlats i S:t Peter på skärtorsdagens afton. Man beräknade, att trettio eller fyrtio tusen personer mötts under de mäktiga mosaiksmyckade hvalfven. En halftimme eller så hade de under någorlunda stillhet åhört den af sjuttio präster förrättade mässan och lyssnat till det "miserere", som sjöngs af en liten kör till vänster om Petri silfverklädda biskopsstol. Men sedan denna tid gått till ända, var det endast några få andäktiga, som kunde hålla sig stilla under den öfver all beskrifning entoniga läsningen och sången. Det ena hundratalet efter det andra kom tågande ned från högaltaret, där folkmassan i början stått packad, spridde sig kring "tabernaklet" under den gigantiska kupolen och i sidoskeppen, samt vandrade omkring i grupper som på ett torg, allvarligt eller muntert samspråkande eller betraktande templets konstskatter.

Här och där slogo sig damer ned på medhafda stolar och beskådade en eller anan målning, eller klungade man sig utanför ett grant utstyrdt sidokapell, från hvilket hundratals meterlånga vax-

ljus spredo ett mystiskt sken. En och annan korsade sig allvarigt framför Petersstatyn och kysste den af kyssar halft bortnötta stortån, medan flertalets tankar, att döma af den ifriga konversationen och de leende minerna, sysselsatte sig med mindre heliga föremål.

Efter en timme eller så tycktes en mera allmän ledsnad hafva gripit hela församlingen, och en eller annan började redan lämna det dunkla templet, då i ett nu detta började stråla i elektriskt ljus. Det blef nytt lif bland de besökande, man kunde bättre urskilja allting, samtalen på alla möjliga tungomål fingo ny fart, promenerandet härs och tvärs som på en bulevard blef lifligare, och mycket få brydde sig numera om de mässande prästerna där borta vid "tribunen." Men dessa läste alltfort i sitt anletes svett sina entoniga latinska psalmer och böner, togo kalotterna af och satte dem på efter reglerna i något ofattligt ceremoniel och voro under allt till synes oberörda af folkmassans sorl. De sutto där lika troget, de heliga fäderna, i moln af rökelse sjungande helgonens lof i ensam öfvergifvenhet.

Ännu gällde det att vänta en timme på relikerna, och de som höllo ut, fingo också se dem till slut. Det var törnekronan, veronicaduken och spjutet. De förevisades med mycken ostentation, men förevisaren stod så högt på en balkong öfver mängdens hufvuden, att det gärna kunnat vara hvad som helst den såg. En och annan föll på knä, de flesta fortsatte sin konversation, och när de heliga föremålen burits in, strömmade massan ut genom portarna.

Fullmånen sken klart öfver piazzan, hundratals

ST. PETERS-KYRKAN.

droskor väntade på densamma, och många minuter dröjde det ej, innan folkmassan skingrats till alla delar af den eviga staden.

Den hade firat gudstjänst i påfvekyrkans allra heligaste. S:t Peter satt där nu ensam i mörkret under den väldiga kupolen. Liksom alltid såg han allvarlig och begrundande ut. Hvad tänkte han väl på? Kanske undrade han, den fattige fiskaren, om detta var den tillbedjan i ande och sanning, hvarom den Mästare talat, som ej hade något att luta sitt hufvud till.

* * *

Jag hade alls ingen lust att tillbringa min långfredag bland Peterskyrkans publik. I stället styrde jag mina steg mot Capitolium. Vägen gick förbi det gamla Forum, och från platsen invid Septimus Severus' triumfbåge var jag i tillfälle att blicka ut öfver de fordom så praktfulla tempel och slott, hvilka nu lågo där i grus och spillror. Jag kunde se en skymt af kejsar Augusti palats uppe på Palatinens höjder, där det delat andra kejsarborgars öde, och jag kunde i fjärran skönja Titi triumfbåge, under hvilken de fångna israeliterna för aderton hundra år sedan tågat, tänkande under tårar och veklagan på sitt förlorade Sion.

Men det var ej ruinerna min vandring gällde. Uppför de långa trapporna på via arco di Settimo Severi nalkades jag toppen af Capitolium. Jag lämnade S:ta Maria in Aracoeli med sitt dyrbara ädelstensklädda "bambino" åt sitt värde och stod snart i det tyska legationskapellet.

Den gemensamma sången brusade mig till mötes: "O Haupt voll Blut und Wunden" ljöd det med friska kraftiga stämmor, jag stämde in i

TITI TRIUMFBÅGE.

sången så mycket jag kunde för tårar, som ville kväfva min röst. Den var ju tysk den sången, men hvem tänkte nu därpå. Det var ju ändå hemlandstoner. Från Capitoliums topp gingo mina tankar till Golgata kulle, till Lammet, som dödades för oss och som igenlöst oss syndare åt Gudi med sitt blod.

Och nu böjde vi våra hufvuden inför denne Gud, bekännande vår skuld och bedjande om förbarmande. Det blef en paus — och så ljödo ifrån altaret de härliga orden: "Bergen skola vika och högarna falla, men min nåd skall ej vika från dig och mitt fridsförbund icke förfalla, säger Herren, din förbarmare."

Huru underbart att stå här uppe på en af den gamla kejsarstadens ryktbara kullar, omgifven af instörtade hvalf och falina kolonner, ja, på ruinerna af ett störtadt världsrike och höra om den nåd och det förbund, som aldrig skulle falla, att stå bland denna skara som midt i hedendomens starkaste fäste sjöng den konungs lof, som krossat kejsarens afgudar och som en gång äfven skall sopa bort de dockor, hvilka påfvarna satt i deras ställe. Huru underbart att efter en afton, tillbragt bland vanmäktiga helgonbilder, i en kyrka, byggd till en syndig människas ära och fylld med denna världens härlighet, få tillbringa en morgon inför en lefvande Frälsare, inför en Gud som ej behöfver mässor och präster och aflat med alla dylika tillbehör för att förlåta fattiga syndare.

Det skall väl blifva morgon en gång äfven för Rom, och evangelii friska vindar skola väl äfven här en gång skingra rökelsen inför de stumma

helgonbilderna, men segern kan nu som förr ej vinnas annat än genom lidande.

Ett minne från det forna lidandets dagar träffade jag på alldeles vid foten af den Capitolinska kullen, när jag ånyo passerat de långa trapporna. Där nere låg det Mammertinska fängelset, i hvilket Paulus säges hafva varit inspärrad under förhören inför kejsaren. Där visade man mig pålen, vid hvilken han varit bunden. Det var en fast stenpelare, och kedjorna voro nog också därefter. "Här satt han, aposteln", sade föreläsaren. Ack! tänkte jag, här i Rom sitter han ännu bunden Förr hade han blott en soldat till fångvaktare, nu har han tusentals präster och munkar, som ängsligt vaka öfver att han ej skall slippa lös.

* * *

Det var långfredags eftermiddag. De buro honom då till sin graf, den törnekrönte konungen. I hans följe hafva tusenden efter tusenden efter blodig död gått samma väg, och i Rom var ej martyrernas skara den minsta. Nu hvila de därute i katakombernas dunkel under skuggan af pinier och cypresser, hvila där ända till dess deras påskdag rinner upp.

Hvad var väl naturligare än att på graföppningens afton besöka de heligas grafvar. Min väg gick förbi Colosseum. Redan förut hade jag tvenne gånger besökt denna jätte bland byggnadsverk, men ännu hade jag ej sett mig mätt på den, och af minnena drogs jag oemotståndligt till densamma, hvarje gång jag kom i dess närhet. Där hade de heliga kämpat för sin krona och vunnit, vunnit öfver hela Rom, som trodde sig vara segrare. Där uppe satt kejsaren med sitt

lysande följe, hälsad af folkets jubel och yfvande sig öfver sin makt som en gud. Hvar är nu kejsaren och hans makt? Ruiner, ruiner öfver allt, men de heligas tålamod och tro vinner segrar än i dag.

Jag fick dock ej stanna längre. Genom Constantini triumfbåge gick min väg ut till Via Appia. Till höger hade jag Palatinens höjder och ruinerna af det slott, från hvilket budet gick ut "att all världen skulle beskattas", och inom kort nådde jag fram till andra minnesmärken från kejsardömets glanstid. Det var Carracallas termer, ett badhus, hvars oerhörda stenmassa än i dag måste väcka häpnad. Det var här det eleganta Rom höll till, när det ville svalka sig efter dagens hetta, och det var där inne i de marmorklädda salarna, som den tidens dagdrifvare läto krypande slafvar knåda och salfva förvekligade lemmar. Murarna voro ofta fem meter tjocka, och man tycker, att det äfven för att förstöra en sådan koloss skulle fordras oerhörda krafter. Men man har lyckats; och såsom ett väldigt vittne om alltings förgänglighet resa sig nu de väldiga byggnadsresterna vid början af den Appiska vägen.

Sedan jag passerat druserbågen och Porta S:t Sebastiano, befann jag mig inne på densamma och utom stadens murar. Men äfven här kan man ej gå långt utan att stöta på erinringar från forna tider. I förbifarten måste jag in i den lilla kyrkan "Domine, quo vadis?" och se spåren af Frälsarens fötter, där han mötte lärjungen, som ännu en gång skyggat tillbaka för lidandet i Mästarens efterföljd, och först efter ytterligare en half timmas vandring befann jag mig bland cy-

presserna öfver Calixti katakomber. Men ännu sken solen klart på himlen, och hvitklädda munkar väntade ännu på främlingars besök.

APPISKA VÄGEN.

Företrädd af en af dem med ett brinnande ljus i handen steg jag ned i grafkamrarna, hvilka tillsammans lära upptaga en och en half mils längd. Själf bar jag ett annat ljus, men väl hade

jag behof af min vägvisares varningar vid oväntade trappor och under låga tak. Vi vandrade länge och väl genom långa gångar eller genom större rum, hvarest de förföljda samlats till gudstjänst och nattvardsfirande, jag såg grafnischer i mängd, däri den bruna mullen utgjorde kvarlefvor efter de aflidna.

Nästan alla nischer, så förklarade min ciceron, hade öppnats af grafplundrare, och endast få voro ännu täckta med sina stenplattor. Vi besökte "Camera papale", där flera af Roms första biskopar, såsom Lucius, Eutychianus och Sixtus II, hvilade och kommo så in i den heliga Cecilias grafkammare. Stoftet lär dock ej hvila här, utan i kyrkan S:ta Cecilia in Trastevere, men i grafnischen finnes den bekanta sköna marmorbilden af helgonet, där hon, liggande på sidan, vänder ansiktet mot marken, utefter hvilken hon sträcker sina armar. Man fann henne i denna ställning, då grafven öppnades, sade munken. Å ena handen var en och å den andra tre fingrar framsträckta. Det betydde hennes trosbekännelse in i döden, sade han: "En Gud i tre personer."

I en annan kammare funnos några mumierester och en rätt väl bibehållen mumie i glaskistor, och på flera ställen smyckades väggarna af gamla målningar sedan den äldsta kristna tiden. På en af murarna syntes sålunda den gode Herden mellan två lamm och två oliveträd, bärande ett får på sina axlar. På ett annat ställe var nattvarden afbildad. På en vägg funnos bilder ur Jonas historia, och på en annan såg man, huru Mose befallde vattnet fram ur klippan. Mycket talrikt förekommo äfven bilder af en fisk såsom

symbol för Frälsarens namn,* och ofta såg man äfven det välbekanta äfvenledes Kristi namn utmärkande tecknet X, vanligen inneslutet inom en hästskoliknande ram.

Jag vet ej huru det kom till — kanske var det i Camera papale bland påfvarnas grafvar — som min munk och jag kommo in i ett ganska allvarligt samtal med hvarandra.

Han måtte förstått, att min tanke om "Petri efterträdare" ej var alltför hög, och han lade sig vinn om att bibringa mig bättre tankar om Guds ståthållare på jorden.

"Hvarken med påfvar eller helgon vill jag hafva att skaffa, när det gäller mitt förhållande till Gud", sade jag. "Det finns blott en Gud och en medlare mellan Gud och människor, nämligen den människan Jesus Kristus."

"Det är nog sant", svarade min munk med den vänligaste stämma, "men icke desto mindre öfverlämnade Kristus åt Petrus makten att förlåta synder, och alldenstund påfven sitter på Petri stol såsom dennes efterträdare och har öfvertagit löse- och bindenycklarna, är det dock, när Frälsaren ej längre är på jorden, påfvens och de af kyrkan invigda prästernas bemedling vi måste använda för att få syndernas förlåtelse."

"Tro det?" svarade jag. "Frälsaren sade ju: Hvilka I förlåten synderna, dem äro de förlåtna. Han talade ju till alla sina lärjungar och ej blott till Petrus; och då vi stå i skuld till Gud och ej till Petrus, kan också endast Gud förlåta oss. Ingen af lärjungarna hade invigts af någon kyrka,

* Bokstäfverna i det grekiska ordet för "fisk" bilda nämligen begynnelsebokstäfverna för orden: "Jesus, Christus, Guds Son, Frälsaren" på grekiska språket.

och ingen af dem fick större makt än hvilken Jesu sanne lärjunge som helst att tillsäga en öfver sina synder allvarligt bedröfvad själ, att dessa redan äro af Gud förlåtna. Gud har redan förlåtit en sådan, och då kan en människa hvarken göra till eller ifrån."

"Men det står: hvilka I *förlåten*."

"Ja visst", svarade jag, "men låt oss fortsätta: "dem *äro* de förlåtna. Och om saken redan har skett från Guds sida, kan ju den mänskliga tillsägelsen endast innefatta ett meddelande å Guds vägnar af att syndaförlåtelsen redan ägt rum."

"Jag kan ej gå med härpå", sade munken, "ty Kristus gaf Petrus himmelrikets nycklar, och endast den, som har nycklarna, kan öppna en port."

"Det där stället förstår hvarken ni eller jag," svarade jag, "men det är ej tänkbart, att Herren i himlen skulle velat åt en svag och syndig människa afhända sin makt."

"Men där står så", svarade munken.

"Nåja", inföll jag, "då står där också, att Gud gifvit sin makt åt *Petrus*. Men visa mig, hvar det står, att han gifvit himmelrikets nycklar åt Pius X."

"Hvad som gällde Petrus, gällde också hans efterträdare."

"Men hvar står det skrifvet, att Pius X är Petri efterträdare?"

Munken såg på mig halft förskräckt. "Är icke påfven Petri efterträdare?" sade han. "Petrus var ju den förste biskopen i Rom."

"Men hvar står det skrifvet?" sade jag. "Jag vet ej ens, att det finnes någon säker uppgift om att Petrus med sin fot varit i Rom."

"Jo både det och hela successionen är bevisad", sade munken.

"Ja, genom Isidori decretaler", svarade jag:

ST. ANGELO-BORGEN OCH ST. PETERS-KYRKAN.

"men det trodde jag att t. o. m. hvarje bildad katolik visste, att hela den samlingen bevisats vara falsk. I alla händelser står intet om saken i bibeln, på hvilken ni ju stödt er i början. Och

så vill ni, att jag på så ovissa grunder skall komma till påfven, när Kristus själf säger: kommen till *mig*."

"Jag hoppas, Gud skall upplysa er om er villfarelse", sade den vänlige munken.

"Och jag hoppas till Gud detsamma om er", svarade jag. "Jag hoppas, att ni en gång, när det gäller, ensamt skall grunda ert hopp på den klippan Kristus och hvarken på Petrus eller några hans problematiska efterträdare, alla syndare likasom vi själfva."

Det dröjde länge, innan vi talat till slut. Vi hade alldeles upphört med vår vandring och hade stannat framför en af martyrernas grafvar. I en sak voro vi ense: Ingen kan komma till Fadern utan genom Sonen; men när min munk ville påstå, att ingen kan komma till Sonen utan genom påfven, då skildes våra vägar.

Han såg emellertid så from och vänlig ut denne min motståndare, att jag endast kunde hysa vänliga känslor emot honom tillbaka. Jag tror ock han märkte det.

Men det var tid att gå upp. Mitt ljus hade redan slocknat, och hans fick ej också göra det. Vi stodo snart åter under cypresserna. Solen lyste, när vi gingo ned; nu blickade stjärnorna fram mellan de mörka trädens kronor. Med ett hjärtligt handslag skildes jag från min vägvisare bland grafvarna. Måtte vi få återse hvarandra däruppe!

Nu måste jag vända åter till staden. Men jag kunde det ej. Aftonen var för härlig, stjärnehimlen för underbar och tanken på hvad jag upplefvat för mäktig. En långfredags afton bland

de heligas grafvar, nästan omgifven af "en sky af vittnen". O, hvem var jag? Hvad äro vi, barn af en veklig tid? Vi tro, men hvad är denna tro emot deras, hilken förde genom eld och vatten till segerkronan. Herre, föröka oss tron!

Ja, jag måste vandra längre bort med mina tankar. Man är ej alltid i Rom, och på Via Appia går man ej hvarje dag.

Där borta afstecknade sig mot horisonten Cecilia Metellas ståtliga graftorn, i hvars skugga jag snart befann mig. Och sedan gick vägen fram förbi graf efter graf, till dess jag förirrat mig långt ut på Campagnan. Ljusen lyste och blinkade från husen på Albanerbergens sluttningar, och snart visade sig månen bakom några fantastiskt formade pinier. Icke en människa mötte jag mera under min vandring. Mina tankar voro mitt enda sällskap. Med dem hade jag väl kunnat fortsätta till Albano, men jag måste vara uppe tidigt följande dag, och vägen till porta S:t Sebastiano var lika lång som vägen därifrån.

Alltså åter till den stora staden från Campagnans lugn. Det blef en lång vandring, och månen stod högt på himlen, när jag åter befan mig under Colosseums stenmassor.

Till vänster hade jag åter det gamla Forum. Pelarna i Vestas tempel radade upp sig i dunklet, stympade och bizarra. Saturnitemplets kolonner syntes i fjärran som ett jättelikt spöke, och högt öfver allt blickade senatspalatsets stenmassor ned öfver ruinfältet från Capitoliums topp. Gatubullret hade tystnat. Den låg som död i långfredagsnatten, den eviga staden.

Men äfven öfver Rom skall påskens sol stråla.

E. Melander.

Kyrkoalbum.

Präster,

till det heliga ämbetet vigda vid Augustana-synodens möte i Minneapolis, Minn., 1915,

C. G. Anderson.

O. A. Benson.

C. O. Bergquist.

S. L. Blomgren.

G. H. Bomgren.

J. A. Burman.

P. G. Carlstedt.

L. I. Cornay.

W. E. Erickson.

O. B. Hanson.

A. R. Hedstrom.

L. A. Herman.

A. F. Hoorn.

A. W. Johnson.

Robert Kaeiding.

J. C. Mattson.

L. F. Nordstrom.

M. A. Odell.

V. G. Ogren.

O. E. Olmon.

A. A. Larson.

H. A. Larson.

Alb. Loreen.

C. A. V. Lund.

C. B. Sandberg.

S. R. Swensson.

A. D. Freden.

Leon. Heiner.

Theo. A. Jansen.

E. G. Svenson.

O. F. Domeij.

Paul Schaffer.

O. W. Westlinz.

Kyrkor och prästhus, m. m.

Illinois-Konferensen.

1. FÖRSTA SV. LUTH. FÖRS:NS I ROCK ISLAND, ILL., KYRKA.

2. SV. LUTH. SARON-FÖRS:NS I CHICAGO, ILL., KYRKA OCH PRÄSTHUS.

3. SV. LUTH. FÖRS:NS I CADILLAC, MICH., KYRKA.

4. SV. LUTH. GENESARET-FÖRS:NS I INDIANA HARBOR, IND., KYRKA.

SV. LUTH. FÖRSAMLINGENS I ALTONA, ILL., PRÄSTHUS

6. SV. LUTH. FÖRSAMLINGEN I BELVIDERE, ILL., PRÄSTHUS

7. SV. LUTH. FÖRS:NS I BIG RAPIDS, MICH., PRÄSTHUS.

8. FÖRSTA SV. LUTH. FÖRS:NS I GALESBURG, ILL., PRÄSTHUS.

Minnesota-Konferensen.

9. SV. LUTH. SALEM-FÖRS:NS I MINNEAPOLIS, MINN., KYRKA.

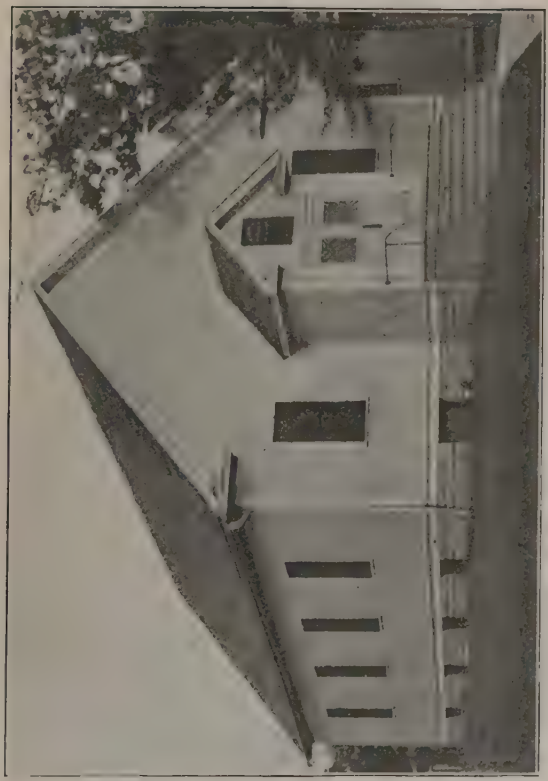

10. SV. LUTH. BETHEL-FÖRS:NS I MINNEAPOLIS, MINN., KYRKA.

11. SV. LUTH. BETHANIA-FÖRS:NS I MURRAY CO., MINN., KYRKA.

12. SV. LUTH. SIONS-FÖRS:NS I TRADE LAKE, WIS., KYRKA.

13. SV. LUTH. FÖRS:NS I WEST SWEDEN, WIS., KYRKA. (INTERIÖR.)

14. AHLSBORG-FÖRS:NS I SO. DAK. KYRKA.

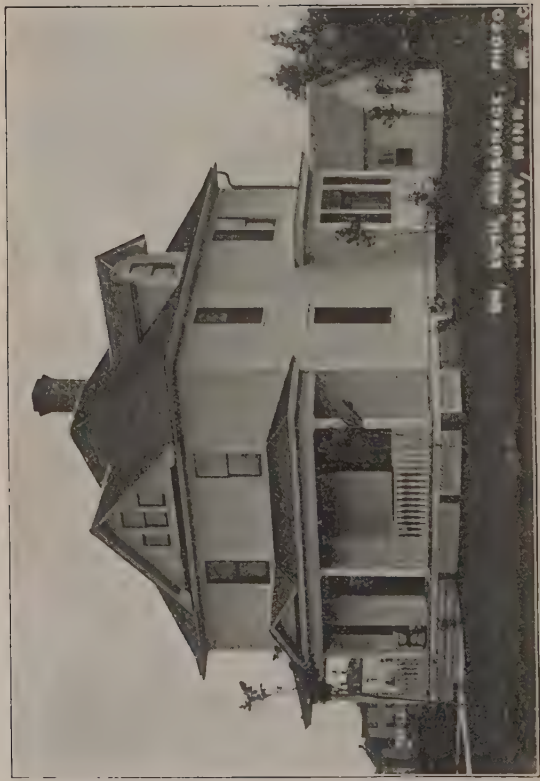

15. SV. LUTH. FÖRS:NS I HINCKLEY, MINN., PRÄSTHUS.

16. SV. LUTH. IMMANUEL-FÖRS:NS I BELVIEW, MINN., KYRKA.

Iowa-konferensen.

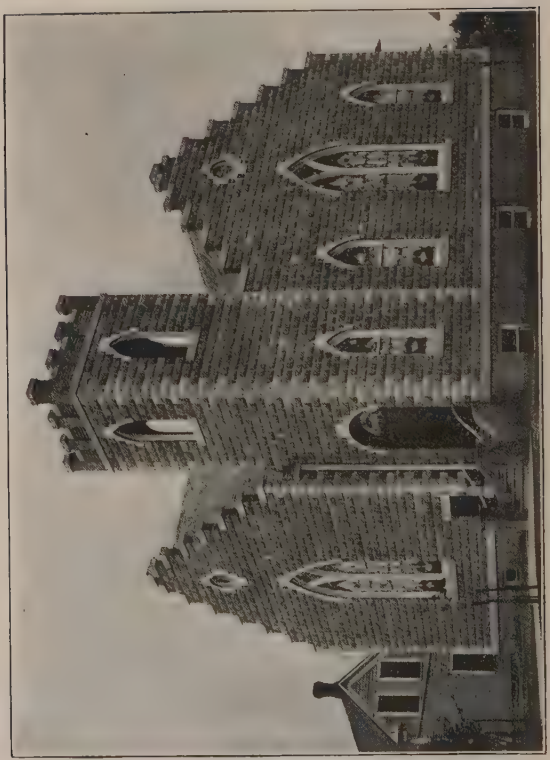

17. TRINITY ENGL. LUTH. CHURCH, LOCKRIDGE, IOWA.

Kansas-konferensen.

18. SV. LUTH. GETHSEMANE-FÖRS:NS I AUSTIN, TEX., KYRKA OCH PRÄSTHUS.

New York-konferensen.

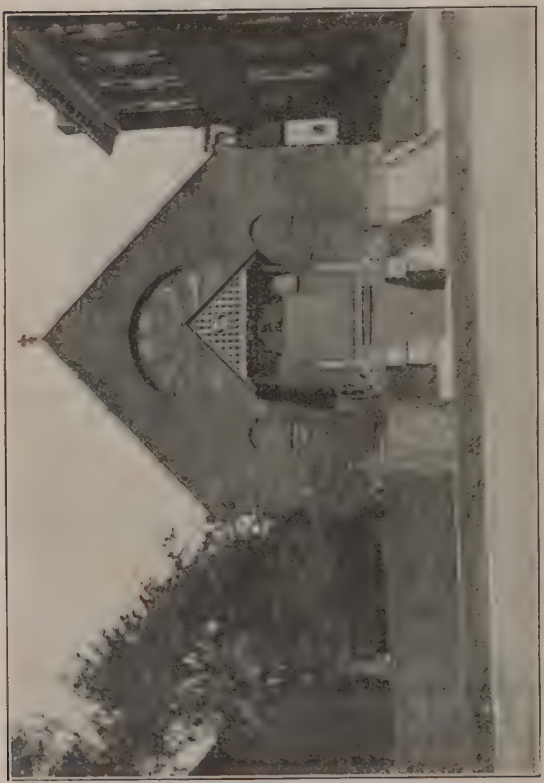

19. HOLY TRINITY ENGL. LUTH. CHURCH, JAMESTOWN, N. Y.

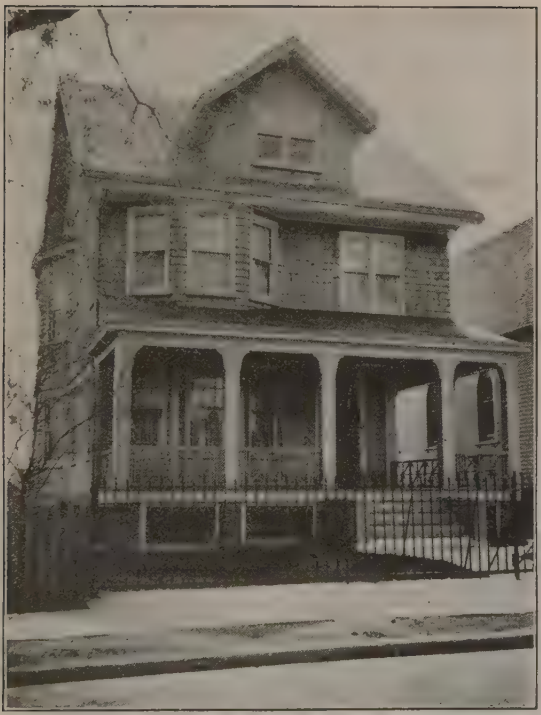

20. ZIONS-FÖRS:NS I BROOKLYN, N. Y., PRÄSTHUS.

21. SV. LUTH. IMMANUEL-FÖRS:NS I JAMESTOWN, N. Y., PRÄSTHUS.

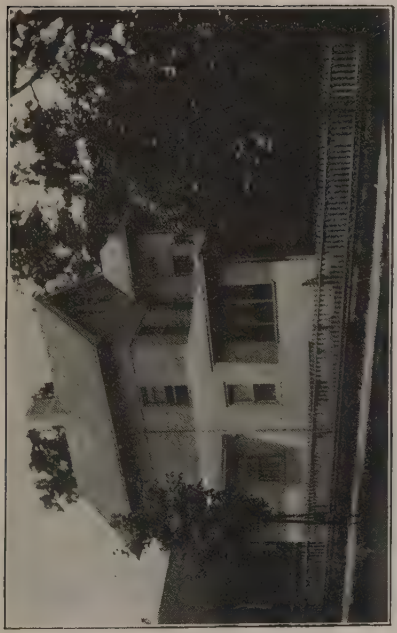

22. SV. LUTH. FÖRS:NS I MONTCLAIR, N. J., PRÄSTHUS.

23. SV. LUTH. EMANUEL-FÖRS:NS I MT. VERNON, N. Y., PRÄSTHUS.

Nebraska-konferensen.

24. SV. LUTH. FÖRS:NS I SWEDE HOME, NEBR., KYRKA. (EXTERIÖR.)

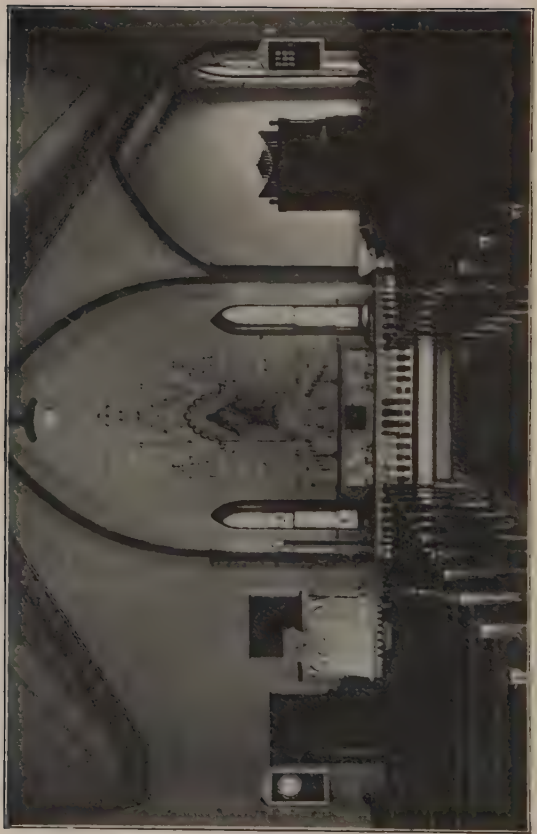

25. SV. LUTH. FÖRS.NS I SWEDE HOME, NEBR., KYRKA. (INTERIÖR.)

26. SV. LUTH. KYRKAN, MALMO, NEBR.

27. SV. LUTH. FÖRS NS I MALMO, NEBR., KYRKA. (INTERIÖR.)

New England-konferensen.

28. SV. LUTH. GETHS.-FÖRS:NS I WORCESTER, MASS., PRÄSTHUS.

Inter Mountain Missionsdistrikt.

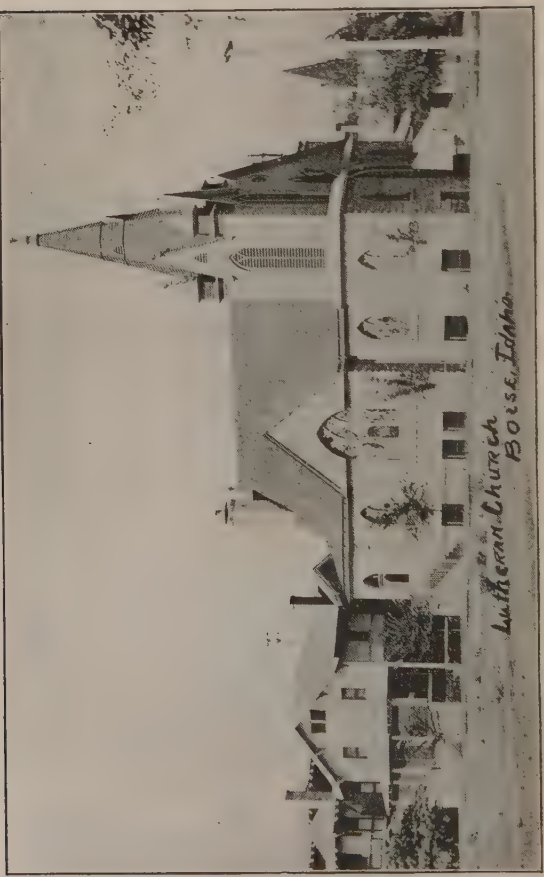

29. SV. LUTH. FÖRS:NS I BOISE, IDAHO, KYRKA OCH PRÄSTHUS.

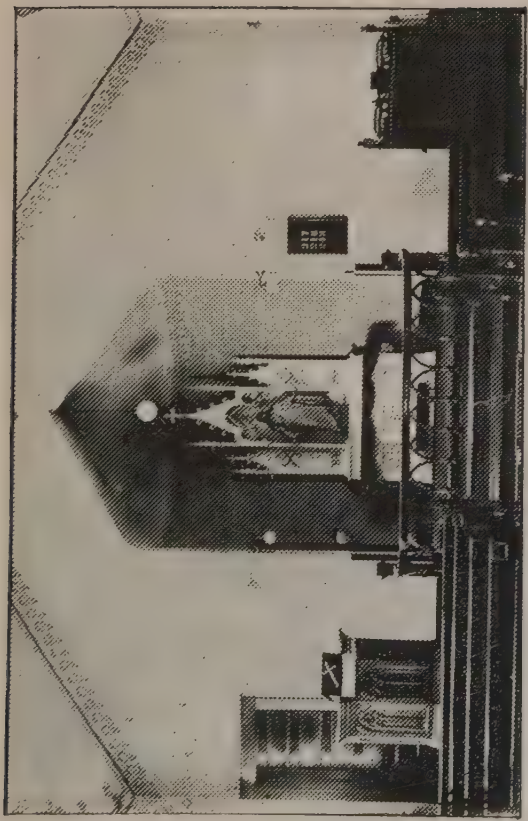

30. SV. LUTH. FÖRS:NS I BOISE, IDAHO, KYRKA. (INTERIÖR.)

Sydöstra Missionsdistriktet.

31. SV. LUTH. KYRKAN I TENNESSEE RIDGE, TENN.

Illinois-konferensen.

1. *Första Sv. Luth. församlingen i Rock Island, Ill.*, organiserades 1870. Den kyrka, församlingen hade från början, blef för liten och måtse säljas. Den nuvarande kyrkan af tegel uppfördes 1888. År 1914 undergick kyrkan en grundlig reparation för en kostnad af omkring $7,000. Ett nytt tillbygge gjordes, innehållande ett stort rum för söndagskolan, matsal, kök, biblioteksrum samt toalettrum. Ny piporgel anskaffades, och ny värmeapparat (steam-heat) insattes. Dessutom freskomålades kyrkan invändigt, och nya mattor pålades. Utvändigt rappades kyrkan, och nytt tak blef pålagdt.

Församlingens prästhus, beläget två block i väster från kyrkan, är stort, nytt och bekvämt och ligger på en stor och präktig tomt.

Karl A. Nilsson är församlingens nuvarande pastor. K. A. N.

2. *Sv. Ev. Luth. Saron-kyrkan i Chicago, Ill.*, kostar $45,000 utom tomt och piporgel. Den är 108 fot lång, 62 fot bred vid ingångarna, 59 i tvärskeppet samt 51 i själfva sidoväggarna. Hon har sittplatser för 750. Kyrkan är byggd i gotisk stil. Ett fint marmoraltare pryder koret. Predikstolen

har sin plats vid sidan. Altartaflan består af tre kulörta fönster. Det ena föreställer Jesus i templet, det andra Jesus i Getsemane och det tredje Jesu uppståndelse. Kyrkan har tre läktare, en för åhörarna, en för kören och en för läsbarnen. Vid sidan af kyrkan står ett ändamålsenligt och modernt prästhus, som byggdes för några år sedan. Hela egendomen är värderad till $68,000. Församlingen har 950 kommunikanter. Kyrkan invigdes i oktober 1914. C. C.

3. *Sv. Luth. kyrkan, Cadillac, Mich.*, byggdes 1909. Reparationer ha under sistlidet år utförts för en kostnad af något öfver $1,800, häri inberäknadt den nya värmeapparaten (steam-heat), som insatts. Hela kyrkoegendomen värderas till $18,000.

GUSTAF BERGMAN.

4. *Sv. Ev. Luth. Genesareth-församlingen i Indiana Harbor, Ind.*, stiftades af pastor Aaron år 1906. Strax därefter uppfördes ett kapell, som dock blef kullkastadt af en svår vindstorm den 10 oktober 1913. Fastän församlingen var liten — endast 30 medlemmar —, kunde den icke vara utan samlingslokal, och därför skred man snart till verket med kyrkobygge. Knappt ett år därefter, den 4 okt. 1914, invigdes den nya kyrkan, som icke är så stor, men mycket vacker. Kyrkan är 28x40 förutan tornutbygget och har en välinredd undervåning med kök och söndagsskolrum. Hufvudvåningen har sittplatser för nära 200 personer. En stor del af arbetet har gjorts af medlemmarna själfva och vänner. Hela egendomen torde vara värd $5,000. Skuld $1,600. A. W. J.

5. *Svenska Ev. Lutherska församlingens i Altona, Ill.*, nya prästhus.

6. *Svenska Ev. Luth. församlingens i Belvidere, Ill.*, nya prästhus.

7. *Sv. Ev. Luth. församlingens i Big Rapids, Mich.*, nya prästhus tillhör Immanuel- och Augustana-församlingarna i Big Rapids och Colfax. De två öfriga församlingarna i pastoratet ha ingen del i egendomen. Huset har alla moderna bekvämligheter och har elfva rum. Det har också med det finaste läge i staden, med utsikt österut öfver Muskegon-floden. Omkring fem lotter höra till egendomen. Ingen skuld hvilar på denna värderika egendom. C. A. Petersén.

8. *Första Sv. Ev. Luth. församlingens, Galesburg, Ill.*, pastorshus. Huset byggdes under sommaren 1915 och togs i besittning den 10 september. Det är beläget strax invid kyrkan. Dess storlek är 35x39 fot. Det är byggdt af trä och tegelbeklädt. I källarvåningen, med väggarna af tegel och golfvet af cement, äro "laundry"-, mat-, frukt-, bränsle- och "furnace"- samt toalettrum. Å första våningen pastorns ämbetsrum, "living"-rum, matsal, kök, skafferi och hall. Å andra våningen fyra sofrum, syrum, "sleeping porch", badrum, "lavatory" och hall. Ofvanför är ett mycket rymligt vindsrum. En veranda 10 fot bred utmed hela husets front. Huset äger alla nutida bekvämligheter: uppvärmes medelst hett vatten, upplyses med elektricitet, o. s. v. Dess kostnad var, tomten ej inberäknad, cirka $8,000. F. A. J.

Minnesota-konferensen.

9. *Sv. Ev. Luth. Salem-församlingens* nya kyrka. Församlingen stiftades af pastorerna J. G. Hultkrans och J. O. Cavallin den 28 augusti 1895. År 1904 uppfördes den första kyrkan. Vid denna tid hade pastor C. O. Olander hand om arbetet här tillsammans med Zion-församlingen. År 1906 utgjorde Salem-församlingen, som då räknade 68 kommunikanter, eget pastorat och kallade undertecknad, som efter sin ordination tillträdde församlingen. Redan samma höst började arbetet på pastorshuset, som var det första i Minneapolis. Den gamla kyrkan började snart att blifva för liten och redan 1913 började arbetet på den nya. Undervåningen fullbordades samma höst och fick tjäna som gudstjänstlokal i ett år och fem månader. Den nya kyrkan fullbordades i maj 1915 och invigdes under stora högtidligheter den 6 juni i förening med synodalmötet, då representanter från olika konferenser voro närvarande. Församlingen har en egendom värd $25,000 och ett kommunikantantal på nära 250. Den har nu genomkämpat sin byggnadsperiod och står framför den härligaste missionsperiod. Undertecknad har betjänat församlingen sedan den 15 juli 1906.

"AUGUST".

10. *Sv. Ev. Luth. Bethel-församlingens i Minneapolis, Minn., kyrka.* Församlingen organiserades 1912, och kyrka uppfördes följande år. Byggnadsvirket är trä, och kostnaden belöper sig till $6,000, hvaraf $4,500 utgör skuld. (Synodal-prot. 1915.)

11. *Bethania-församlingen i Murray co., Minn.*, stiftades den 22 september 1884. Pastor Aug. P. Säter tjänade som ordförande. Kyrka byggdes år 1886. Den 23 april 1914 antändes denna kyrka af blixten och nedbrann till grunden. Den nya kyrkan byggdes samma år, och är den 44x30; höjden 16 fot. Koret är 18x12 med tvenne sidorum. Tornets storlek är 10x12, dess höjd 65 fot. Invändigt äro väggarna betäckta med pressad plåt. Bänkarna äro förfärdigade af Manitowoc Church Furniture Co. Den öfriga delen af inredningen är förfärdigad af kyrkans byggmästare, mr John A. Rolf. Kostnaden för det hela uppgår till ungefär $4,500. Den 15 dec. 1914 invigdes denna kyrka till en Herrens helgedom af dr P. A. Mattson, assisterad af distriktets pastorer. L. J. F.

12. *Sv. Luth. Sions-församlingens i Trade Lake, Wis.*, kyrka. Denna kyrka, högtidligen invigd under festligheterna den 25—27 juni detta år, 1915, är den tredje i ordningen, som denna församling är med om att uppföra. Arkitekt för densamma har varit C. E. Edwins i Minneapolis. Stilen är ren götisk och mycket smakfull. Det har tagit tvenne år att utföra arbetet, och kostnaden beräknas till omkring $20,000. Byggnadsmaterialet är concrete med tegelbeklädnad i kapellvåningen, för öfrigt ljust starkt tegel. Dimensionerna äro som följer: längd 73 fot, bredd 56 fot öfver transeptena, för öfrigt 40 fot; tornets höjd är 95 fot. Byggnaden är i alla afseenden modern med egen elektrisk belysningsstation. Fönstren äro konstnärligt utarbetade med handmålningar. Inredningen är af ek. På egendomen hvilar en skuld af ungefär nio

hundra dollars. Församlingen räknar ungefär 170 medlemmar. Dess nuvarande pastor är

P. E. Bergström.

13. *Sv. Ev. Luth. församlingen i West Sweden, Wis.*, stiftades år 1873. Kyrkan byggdes 1884. År 1914 renoverades densamma; äfven insattes altare. Församlingens kvinnoförening samt Luther-förbund bestredo utgifterna. Kyrkoegendomen värderas till omkring $4,500. Kommunikanantalet är f. n. 137. Församlingen tillhör Trade Lake-pastoratet. A.

14. *Sv. Ev. Luth. Ahlsborgs-församlingen i Union co., S. Dak.*, stiftades år 1870, och en kort tid därefter uppfördes den första kyrkan, en af de första i Dakota territorium. Den har användts för gudstjänst ända tills den nuvarande kyrkans uppförande. Den nya kyrkan, som är af trä, invigdes den 25 maj 1915. Stilen är öfvervägande götisk med brutet hvalf och sidoutbyggen, som ger den formen af korskyrka. På framsidan är kor med högaltare samt sakristia. Kyrkan har "full basement", "hot air" värmeapparat, gasbelysning och ringklocka. Den rymmer omkring 250 personer och kostar något öfver sex tusen dollars.

J. H. F.

15. *Sv. Luth. församlingens i Hinckley, Minn.*, prästhus uppfördes 1913. Huset innehåller 7 rum, utom badrum, "sleeping porch", skafferi och garderober. Det är försedt med "hot air" värmeapparat och elektrisk belysning och är i alla afseenden ett bekvämt prästhus. G. P.

16. *Sv. Ev. Luth. Immanuel-församlingen i Belview, Minn.*, stiftades i januari 1911 af pastor S.

A. Lindholm med omkring 36 kommunikanter. År 1912 erhöll församlingen pastor, 1914 byggdes kyrkan till en kostnad af nära $10,000 och invigdes samma år den 4 oktober. Församlingen räknar nu något mer än 100 kommunikanter. C. A. Lindahl är församlingens pastor. C. A. L.

Iowa-konferensen.

17. *Trinity English Lutheran Church, Lockridge, Iowa.* Församlingen organiserades den 10 maj 1912 af konf:ns dåvarande ordförande, pastor C. J. Södergren, med 33 "charter members". På sommaren 1913 skred man till verket att bygga ny kyrka, och på juldagen samma år hade församlingen glädjen att för första gången fira gudstjänst i sitt nya tempel. Kyrkan invigdes den 21 juni 1914 af konferensens vice ordf., pastor Peter Peterson. Kyrkan är uppförd af "cement blocks", modernt inredd, med sittplatser för cirka 200 personer. Medlemsantalet utgöres af en sammanslutning af tyskar från Iowa- och Missouri-synoden samt från vår egen Augustana-synod. Församlingen äger eget pastorsboställe, och hela egendomsvärdet uppgår till $8,500, på hvilket hvilar en skuld af $3,000. Pastor Emil Swenson har sedan den 1 augusti 1913 förestått församlingen.

E. S.

Kansas-konferensen.

18. *Sv. Luth. Gethsemane-församlingens i Austin, Texas,* kyrka och prästhus. Församlingen i Austin stiftades 1875 af pastor L. A. Hocanzon. Kyrkan byggdes år 1883 under dr J. A. Stamlines

öfverinseende. Den är ännu uti ett godt skick. Restaurering gjordes för tre år sedan.

Det nya pastorsbostället, som är en elegant tvåvåningsbyggnad, byggdes på våren 1915. Materialet är det s. k. "brick veneer" — träarbetets yttre är beklädt med kostbart grått tegel. Utom badrum, linneskåp och den tredje våningen, som icke är inredd, finnas åtta rum. I den första våningen finnas mottagningsrum, förmak, matsal och kök. I den andra våningen är pastorns ämbetsrum och trenne sofrum. En "Rudd water heater" är insatt. Hela kostnaden är närmare $4,500. Församlingens egendom är en af de präktigaste i synoden, ty läget kan ej öfverträffas. Den är belägen på Congress ave., endast tvenne kvarter från statens väldiga kapitolium. Det hela är värdt $25,000. Sedan den 2 sept. 1915 är Gideon C. Olson församlingens pastor. G. C. O.

19. *Holy Trinity English Lutheran Church, Jamestown, N. Y.* Den 3 okt. 1915 förenades den äldre engelsk lutherska församlingen i Jamestown, stiftad 1888 och tills helt nyligen tillhörande "the New York and New England Synod," och den yngre engelsk lutherska Grace-församlingen, stiftad 1914 och tillhörande vår Synod, till en församling med den äldre församlingens namn. Holy Trinity har omkring 300 kommunikanter och kyrka och prästhus, tillsammans värderade till omkring $30,000. Dess pastor är E. E. Ryden. Bilden här ofvan framställer kyrkan till dess närvarande utseende. Kyrkan uppfördes för omkring 25 år sedan.

New York-konferensen.

20. *Sv. Luth. Zions-församlingens i Brooklyn, N. Y.*, nya prästgård. Pastorsbostället ligger bredvid kyrkan och byggdes under sommaren 1914. Huset innehåller nio rum förutom tambur, badrum, garderober och skafferi. Dessutom är på andra våningen en s. k. "sleeping porch", stor och bekväm för sitt ändamål. Huset är försedt med alla nutida bekvämligheter och upplyses medelst elektricitet såväl som gas. Källarvåningens golf är af cement. Här i denna våning finnas tvättinrättningen, ångpanna för värmeledningen, särskilda rum för kol, ved, frukt o. s. v. Pastorshuhet med 40 fot bred tomt, som huset är byggdt på, värderas till minst $7,000.

Församlingen äger nu 80 fot front utmed 59 gatan, nära 11 ave. På dessa tomter äro både kyrka och pastorshus uppförda. Kyrkan byggdes 1899 och är endast en två minuters väg från den underjordiska järnvägsstationen Ft. Hamilton.

G. A.

21. *Sv. Ev. Luth. Immanuels-församlingens i Jamestown, N. Y.*, prästhus byggdes år 1913 af entreprenören Carl P. Carlson, medlem utaf församlingen. Första våningen är byggd af tegel, andra "shingle"-beklädd och med skiffertak. I källarvåningen finnas tre stora rum med toalettrum och modernt tvättrum. I första våningen äro fem rum och badrum samt stort skafferi med "dumbwaiter". Pastorsexpeditionen (första våningen) är inredd i "mission effect" med inbyggda bokhyllor. Andra våningen har fem rum med bad samt

garderober och linneskåp. Huset har alla moderna bekvämligheter och är "piped" för Vacuum Cleaner-system, uppvärmes medelst hett vattensvärmeapparat samt har tre "mantel fire places" och gasapparat i hvarje rum i andra våningen utom värmeapparaten. Inredningen af huset är af finaste "quarter sawed" ek och upplyses medelst elektricitet. Huset är 38x43 och är beläget invid kyrkan med en stor tomt, tillhörande kyrkan, däremellan. Huset med tomt kostar $14,000.

F. V. H.

22. *Svenska Ev. Luth. St. Erics-församlingens i Montclair, N. J.*, prästhus, som nyligen genomgått en grundlig reparation, har tio rum och är i allo modernt inredt. Husets yttre är stuckbeklädt, och kostnaden för husets renovering uppgick till $3,000.

J. E. C.

23. *Sv. Luth. Emanuel-församlingens i Mount Vernon, N. Y.*, prästhus. Egendomen inköptes på våren 1914 och är belägen vid N. 8 ave., omkring ett och ett halft kvarter från kyrkan. Tomtens storlek är 50x100 (det är egentligen två 25-fotstomter). Huset är två våningar med vindsvåning och full källarvåning. Det innehåller sex rum, kök och badrum samt tvättrum i källarvåningen. Uppvärmningssystemet är varm luft, och det upplyses medelst gas. Huset är visserligen åtskilliga år gammalt, men är väl inredt och af godt material. Köpesumman var $5,500, hvilket var billigt, då tomten ensam anses vara värd denna summa på grund af dess centrala läge. Åtskilliga reparationer hafva utförts å egendomen, så att den kostar församlingen såsom den nu är närmare $6,000.

O. W. O.

Nebraska-konferensen.

24 & 25. *Swede Home-församlingens i Swede Home, Nebr.*, nya kyrka. Byggnadsstilen är gotisk och materialet cement, sten och tegel. Storleken är utvändigt 77x42; väggarna äro 16 fot höga; lägsta tornet är 86 fot. Undervåningen är 10 fot hög och innehåller två stora och fem mindre rum, värmeapparat o. s. v. Öfre våningen innehåller gudstjänstrum, sakristia, två barnrum och korridorer. I bakre delen af kyrkan finnes en läktare, och med denna rymmer kyrkan 450 à 500 personer. Inredningen är af ek, och målningen i öfre våningen "oak special dead finish", med undantag af altare, altarrund och predikstol, hvilka äro målade i hvitt och guld. Altaret prydes af en Thorwaldsens Kristus bild och två sjuarmade ljusstakar. På ena sidan om altaret är rum för piporgel och sångkör. Fönstren äro af kulört opalglas med sköna bibliska bilder, emblemer och inskriptioner. Hela kyrkan upplyses af elektriskt ljus från en "home plant". Kyrkans kostnad, utom mycket frivilligt arbete, som församlingen utförde, är $17,000, och allt är betaldt. Församlingen har ock ett präktigt modernt prästhus. Hela kyrkoegendomen värderas till $27,000. C. A. S.

26 & 27. *Sv. Ev. Luth. Edensburg-församlingens i Malmo, Nebr.*, kyrka är 38x64 fot. I undervåningen finnas kök, serveringsrum, kol- och värmeapparatsrum, ett större samlingsrum 38x44, biblioteksrum och "storage"-rum. Kyrkans interiör är uppförd i gotisk rundbågestil. Materialet är tegel och trä. Församlingen äger sitt egna elektriska ljussystem. Omkostnaden, förutom en mängd fria dagsverken, är $9,000. JOHN AUG. JOHNS.

New England-konferensen.

28. *Sv. Ev. Luth. Gethsemane-församlingens i Worcester, Mass.*, prästhus är beläget på 46 Wachusett street, som är fem minuters väg från Lincoln Square, ett af Worcesters förnämsta spårvagnscentra. Första våningen innehåller följande rum: matsal, skafferi och kök, hvardagsrum och ämbetsrum. I öfre våningen äro fyra sängkammare och syrum. Värmeapparat och "laundry" i källarvåningen. Huset uppvärmes med ånga och upplyses med elektricitet. Tomten kostar 1,600 dollars och huset 4,400, således $6,000.

Inter Mountain-Missionsdistrikt.

29 & 30. *Immanuel-kyrkan i Boise, Idaho*, är 38 fot bred och 63 fot lång och är en vacker stenkyrka. 1908 lades grundvalen, 1910 byggdes väggarna, taket och undervåningen fullbordades. 1912 "plastrades" kyrkan, och 1914 insattes fönstren. 1915 färdigbyggdes hon och invigdes af dr G. A. Brandelle den 22 augusti. Kyrkan färdigbyggd kostar omkring $12,000. Prästhuset byggdes 1914 och kostar $3,835. Hela församlingens egendom uppgår till ett värde af $20,000 med $7,600 skuld.

C. E. O.

Sydöstra-Missionsdistriktet.

31. *Sv. Ev. Luth. församlingens i Tennessee Ridge, Tenn.*, kyrka. Kyrkans storlek är 26x40 fot, sakristian 16x18 och tornet 8x8, höjden 53. Kyrkan är klädd invänidgt med s. k. "wall boards". Kostnaden, oberäknadt omkring 300 fria dagsverken, går till ungefär $1,100. Altartaflan är en skänk från församlingen i Grand Rapids, Mich., och orgeln, som synes till vänster, hafva vi fått från Samuels-församlingen, Muskegon, Mich., för det nominella priset af $10.

J. P. Leaf.
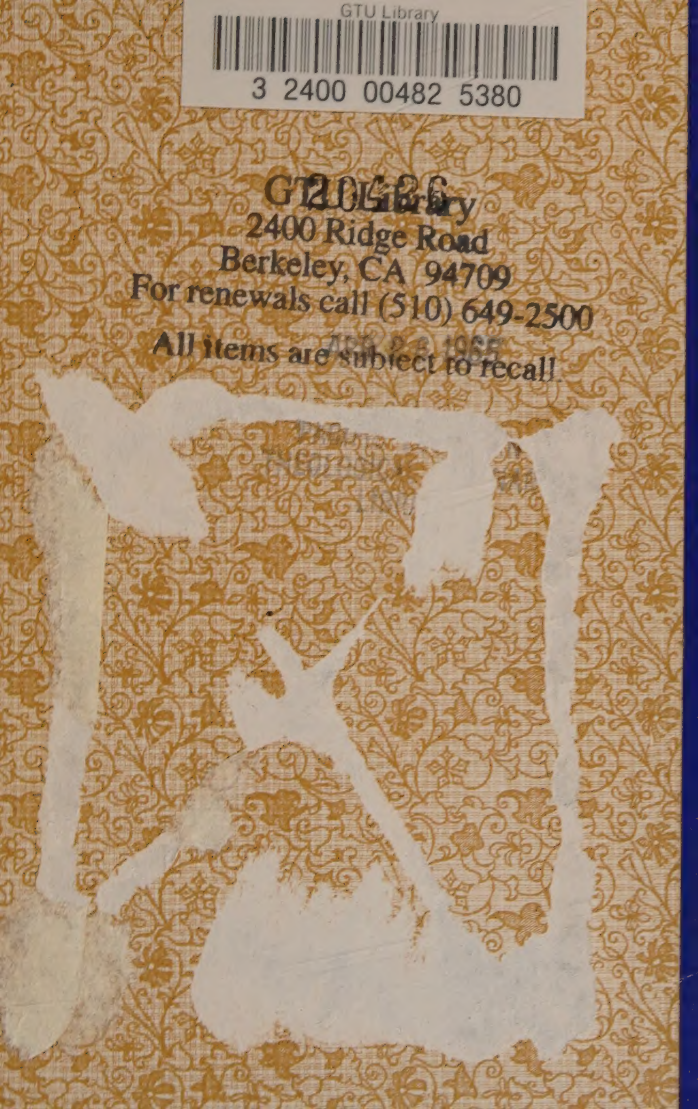
GTU Library
3 2400 00482 5380
GTU Library
2400 Ridge Road
Berkeley, CA 94709
For renewals call (510) 649-2500
All items are subject to recall